

IOAN MUNTEANU

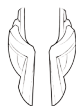
Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului
23 decembrie 1916 – 10 noiembrie 1918

Culegere: **Ioan MUNTEANU**

Tehnoredactare: **Cerasela GEORGESCU**

IOAN MUNTEANU

Robia germană
Brăila sub ocupația dușmanului
23 decembrie 1916 – 10 noiembrie 1918

PROILAVIA

Brăila, 2016

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MUNTEANU, IOAN

Robia germană, Brăila sub ocupația dușmanului (23 decembrie 1916 - 10 noiembrie 1918) / Ioan Munteanu. - Brăila : Proilavia, 2016
ISBN 978-606-8375-82-3

94(498 Brăila)

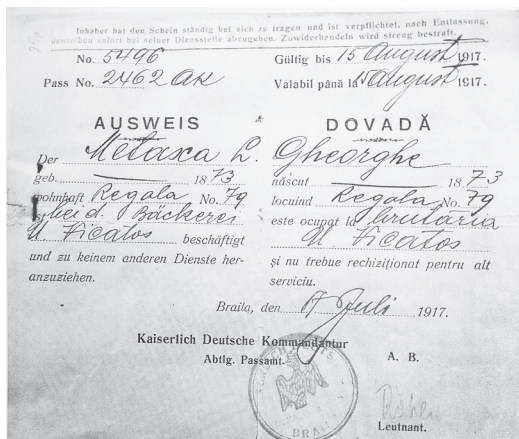
ISBN 978-606-8375-82-3

Românii din teritoriul ocupat vor trăi doi ani de robie, de batjocură, de umilință și de jaf. Nu există o viață publică românească în acești doi ani negri. În teritoriul ocupat sunt numai ochi cari plâng și inimi care suferă și speră... (...) Nu mai e poștă, nu mai e telegraf, nu mai e drum de fier, nu mai sunt ziare. Un întuneric desăvârșit se lăsase peste teritoriul ocupat... Regim de închisoare celulară. Nu se mai știa nimic de soarta armatei noastre, de situația din Moldova...

Const. Kirițescu

Un Crăciun îndoliat

Pe 23 decembrie 1916 stil vechi / 5 ianuarie stil nou 1917*, ora 12,30 / 1,30 p.m., sosește, dinspre Bariera Călărași, Generalul conte von der Goltz. Însoțit de șase automobile cu ofițeri înarmați cu revolverele întinse, intră în Palatul Administrativ și preia orașul sub comanda germană. Apoi, în după amiaza zilei de 24 decembrie 1916 / 6 ianuarie stil nou 1917, își face intrarea divizia de cavalerie a generalului conte, alcătuită din trupe ale tuturor aliaților inamici. Din acel moment, Brăila încetase de a mai fi liberă. Bucuria sărbătoririi Crăciunului găsise orașul îndoliat. Și nici Anul Nou nu se va mai sărbători. Doliul țării era acum în aproape toate sufletele.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

Limba germană devine limba de corespondență între Comandantura [germ. Kommandantur „comenduire”] Germană a orașului și Primărie/Prefectură. Deoarece, în Consiliul Comunal, doar o singură persoană vorbea nemțește, Filip Apostol (care făcuse liceul în Germania și va fi numit prefect sub Marghiloman), nevoia de interpreți (tâlmaci) a impus folosirea comercianților Iacob Witzling, Iosef Brociner, Leon Chaies și a fiicei acestuia, toți evrei brăileni „cari s-au purtat ireproșabil, atât prin promptitudinea serviciului, cât și prin loialitatea față de Statul Român” (v. N. Petrovici, p. 144). Traduceau corespondența de la Comandantură și, după rezolvare, traduceau răspunsul primarului.

În același timp, începuse un „proces de germanizare”. Numele de hoteluri, magazine, restaurante și cafenele - franceze sau engleze - erau înlocuite cu localuri **Heim (Soldatenheim)**, ca „acasă” iar pe ilustrate (editate la Berlin, Hamburg, Dresda sau Leipzig, dar și la I. Șaraga & S. Schwartz, București) se putea citi: *Heilige Peter* pentru *Sf. Petru*; *König Strasse* în loc de Strada Regală; *Viktoria Strasse* pentru Strada Victoriei; *Centrum Platz* (Platz „Piață”); *Platz des Heil. Erzengel* pentru Piața Sfinții Arhangheli; *Regala Platz, Kaiser Trajan* (Împăratul Traian);

»»»»»»»»»»»»»»»» Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului
Pentru aprovizionarea patriei, la modul cel mai larg, ordon
tuturor comandanților de etape și stațiuni de etape de a lucra
din toate puterile pentru atingerea scopurilor arătate mai sus
(apud M. Vasiliu, lucr. cit., p.78).

Atingerea acestui scop arată **cauza micșorării treptate a rației de pâine** - și așa insuficientă -, după cum citim în ordinul secret nr. 254 din 23 ian. 1918, dat de șeful statului major al administrației militare din România, ca, până la finele lui mai, toate organele din subordine să facă efortul de a trimite în patrie „400000 tone porumb și 250000 tone nutreț presat” (v. C.C.Giurescu, op. cit., p. 258).

Și ordinele se executau „întocmai și la timp”, deoarece datoria cea mai de seamă a Administrației Germane în România este aceea de a exploata țara în chipul cel mai desăvârșit pentru folosul Germaniei, cum citim în ordinul feldmareșalului von Mackensen.

Acțiunea militară se sfârșise cu ocuparea părții celei mai însemnate a țării. Venea rândul exploatării economice.

Cele trei puncte cardinale ale programului de exploatare economică a țării erau:

1. intensificarea producției țării până la maximum de randament;
2. sechestrarea întregii producții a țării și interzicerea cu desăvârșire a comerțului liber cu aceste produse;
3. repartizarea acestei producții în așa chip, încât, lăsându-se „populației civile” cantități neînsemnate, cea mai mare parte să servească întreținerii armatei de luptă și de ocupație din țară, și, mai ales, să se exporte (Kirîțescu, p.177).

Resortul esențial, în administrația militară a teritoriului ocupat, îl constituia **Wirtschaftsstab-ul, statul major economic**, care, cu capacitatea organizatorică specifică germanilor, controla toată producția și organizarea economică a țării prin **17 secțiuni**:

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
administrație, oameni de ordine și cu regulă în toate, **germanii n-au înțeles că orice măsură administrativă impusă e considerată o constrângere, deci ca o atingere a libertății și a demnității omenești iar însoțirea lor de sancțiuni umilitoare, de amenzi mari și închisoare, făcea ca acestea să fie privite ca niște atentate la libertate, concluziona C. Bacalbașa în op. cit, la p.125.**

Chiar raționale, urmăreau inferiorizarea populației române, vinovate de toate și de orice (v. Petrovici, p.154).

Astfel, în ianuarie 1917, când se instalase o iarnă cumplită, un soldat neamț neatent cade pe gheață pe str. Regală și-și sparge capul. Drept urmare, Primăria este amenințată cu amenda, dacă nu se iau măsuri pentru a împiedica asemenea accidente și aceasta ia măsuri pentru curățirea trotuarelor de gheață și zăpadă.

[Ordonanța, 23 ian. 1917, Primar, N. Orășanu

Din cauza zăpezii căzute în ultimele zile, străzile și trotuarele au devenit nesigure atât pentru garnizoană, cât și pentru populația civilă.

Se ordonă prin prezenta ca toți proprietarii sau chiriașii să curețe zăpada din fața casei sau să împrăstie cenușă sau nisip pentru a împiedeca alunecarea. Părțile străzii, pe cari circulă trăsurile și căruțele, să fie de asemenea presărate cu cenușă sau nisip.]

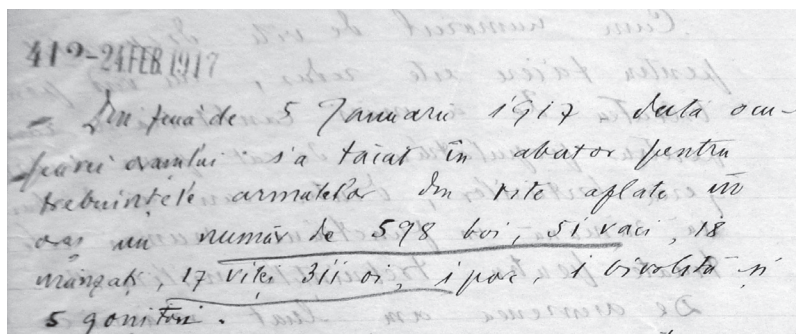
Altă dată, mai mulți soldați nemți, frecventând prostituate, s-au îmbolnăvit de blenoragie iar Primăria este amenințată cu amenda, dacă Serviciul Sanitar al orașului nu ia măsuri pentru a împiedica răspândirea acestei maladii. În același timp, Comandantura dă o ordonanță la 12 februarie 1917 pentru supravegherea prostituției, stabilind pedepse contra prostituatelor care, știindu-se bolnave, au totuși relații cu bărbații (v. Starea sanitară).

Au fost însă și ordonanțe absurde, ca-n drama „Wilhelm Tell” de Friederich Schiller, în care helveții erau

obligați să salute pălăria guvernatorului austriac, lucru refuzat de eroul titular, condamnat să-și dovedească iscusința de arcaș, trăgând în mărul așezat pe capul fiului său.

Este cazul ordonanței de intimidare, prin care orașul primește o amendă de 500000 lei aur, din cauză că populațiunea Brăilei nu prea s-a bucurat de sosirea lor, neieșindu-le nimeni înainte nu numai cu flori, dar nici de curiozitate. Termen de achitare – 15 zile, în caz contrar vor fi luate ca ostatici notabilitățile orașului. O sumă imposibil de achitat. Pentru anularea ei, o comisiune în frunte cu Ion Berceanu, girantul Prefecturii, s-a deplasat la București. După consfătuiri cu Lupu Costache, care conducea Ministerul de Interne, și Al. Marghiloman, șeful partidei filogermane, au plecat înapoi fără nici un rezultat, convinși de Marghiloman că nicăieri nu se poate găsi această sumă. Cert este că nici nemții n-au mai stăruit în plata acestei amenzi, dar făcuseră dovada inventivității diabolice ca avertisment pentru statutul de robie, care i se rezervase. Dat fiind stupiditatea motivației, amenda fusese anulată de însuși feldmareșalul V. Mackensen (M. Vasiliu, p. 208).

Primul ordin al ocupantului datează din 23 dec. 916/5 ian. 917: **procurarea de alimente pentru 10000 de porții, din care nu lipsea carnea** (vezi, mai jos, nota primarului N. Orășanu) **și a 10000 de pâini zilnic.**

ROMÂNIA * ARHIVELE NATIONALE * BRĂILA

Cifrele indică pentru primele două luni de ocupație un consum menit să satisfacă armata înfometată a ocupanților, lucru realizabil prin înfometarea brăilenilor. Presupunând că necesarul săptămânal ce se taie pentru oraș ar fi de 20000 kg (total insuficient), s-a hotărât închiderea magazinelor care preparau produse din carne, ca și închiderea birturilor, cu excepția celor destinate pentru *trebuiințele ofițerilor în trecere* (*Francez și Monopol*), din cauza lipsei de carne, lemne, pâine și legume. Aici însă, pe baza bonului eliberat de Comandantură, se oferea un meniu din care carnea nu lipsea:

Dimineata – Cafea cu lapte sau ceai cu pâine și unt cu marmeladă:

Dejun – Supă, entre-mets, o mâncare cu carne sau friptură, desert, vin;

Seara – Entre-mets, mâncare cu carne sau friptură, desert,
vin.

Pretențiile **CIG** frizează absurdul, ordonanțele condamnând Primăria pentru toate delictele neelucidate, deși nu era răspunzătoare.

Evidențiem potopul ordonanțelor, care reduceau locuitorii Brăilei la condiția de robi, prin reproducerea documentelor emise în luna ianuarie 1917. [Cu o excepție, vizând statutul de **oraș închis**]:

Ordonanță, 16.2.1917

Este interzisă părăsirea oraşului Brăila tuturor străinilor din ţările inamice.

Contravenienții vor fi tratați ca spioni conform legilor militare. Nici un supus al Statelor inamice nu are voie să iasă din oraș. În caz contrar, va fi considerat spion.

Platzmann, Colonel

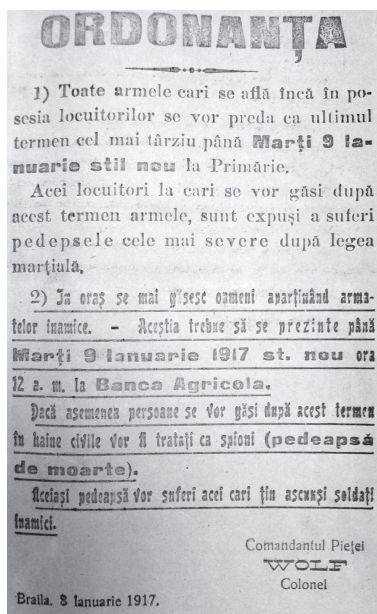
[A urmat rechiziționarea telefoanelor, clopotelor, soneriilor, porumbeilor călători, ca să nu se dea alarmă sau să se facă vreo comunicare.]

Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului
legea marțială.

2) În oraș se mai găsesc oameni aparținând armatelor inamice. Aceștia trebuie să se prezinte până marți 9 ianuarie 1917, st. nou, ora 12 a.m. la Banca Agricolă.

Dacă asemenea persoane se vor găsi după acest termen în haine civile, vor fi tratate ca spioni (pedeapsă de moarte).

Aceeași pedeapsă vor suferi acei cari țin ascunși soldați inamici.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

Ordonanță, 11 ian. 1917: Toți polițiștii vor fi instruiți de a saluta pe ofițerii germani și pe cei ai țărilor aliate. Insubordonarea se pedepsește.

Ordonanță, 15 ian. 1917

Cu începere de azi, toți comercianții din orașul Brăila vor ține **magazinele deschise în permanență de la orele 7 dimineata până la orele 7 seara.**

Toate restaurantele, birturile, cafenelele, teatrele, cinematografele vor închide la orele 10 seara. Cărciumile, de la Bulevardul Carol inclusiv și până la marginea orașului, rămân definitiv închise până la alte dispozițiuni.

Circulația civililor pe străzi este permisă până la orele 11 noaptea. După această oră nu vor mai putea circula decât persoanele cari vor poseda permise speciale eliberate de către comandamentul pieței. Contravenienții la aceste ordine vor fi pedepsiți cu amenzi. Polițaiul orașului, Ilie Cossac

[19 februarie: magazinele închise la 5 p.m. iar
cafenelele și birturile la 8 seara.]

Publicație, 15 ian. 1917

Toți cei care au cunoștință că în oraș s-ar afla **ascunși dezertori**, atât din armata noastră, cât și supuși altor state în război cu armatele Imperiale Germane, sunt obligați a-i denunța poliției orașului.

Prezența acestor indivizi în orașul nostru periclitează siguranța cetățenilor cinstiți și atrage o grea amendă asupra orașului. Polițaiul orașului, Ilie Cossac

Ordonanță, 16 ian. 1917, CIG

Se aduce la cunoștință că dispunerea peste **toate vehiculele din oraș** aparține numai Comandanturii Imperiale (secția economică). Cereri pentru acordarea vehiculelor se vor adresa acestei secții până la ora 12 din zi. La ora 6 se pot căpăta informații despre repartizarea trăsurilor pentru ziua următoare. Vehiculele se vor lua a doua zi de la parcul trăsurilor contra prezentării unei legitimații eliberate de Comandantură și se vor înapoia seara tot acolo.

18 ianuarie 1917, Ordonanță, Comandant suprem, v. Mackensen, General Mareșal de câmp: **„Ridic prin aceasta confiscarea și sechestrarea averilor** dispusă de guvernul român, **aparținând supușilor germani, austro-ungari, turci și bulgari**, și anume, atât a proprietăților mobile, cât și imobile”.

19 ianuarie 1917, Încunoștiințare relativ la
emisiunea unor noi Bilete de Bancă, von Mackensen,
Generalfeldmarschall

I. În scop de a prevedea teritoriile române ocupate cu mijloace de plată, **ordon și autorizez pe Banca Generală Română București și filiale de a emite bilete de lei** în măsura următoarei dispozițiuni:

1. Se alipește o secțiune pentru emiterea de bilete de bancă Băncii Generale Române din București și sucursale, al cărei diriginte va fi numit de mine. [...]

3. Un depozit al secțiunii de emisiune a Băncii Generale Române la Reichsbank din Berlin servește de acoperire bancnotelor emise. Acest depozit constă într-o vărsare de mărci în suma totalului de Lei emiși, după proporția de $M. 80 = \text{Lei } 100$. Vărsările se fac prin Zentral-Einkaufsgesellschaft din Berlin.

4. Biletele de bancă se vor elibera secțiunii de emisiune a Bancnotelor a administrației militare, și anume în cupoane de 1000 lei, 100 lei, 1 leu, 50 bani și 25 bani. Secțiunea de emisiune eliberează biletele de bancă numai contra unui mandat în scris al autorității militare din România—statul major economic (secțiunea financiară).

5. De depozitul de la Reichsbank, ce formează baza biletelor de bancă, se poate dispune numai cu consimțământul cancelarului Imperiului.

II. Biletele de bancă emise au curs legal în teritoriile românești ocupate. Dispozițiuni contrare sunt nule. Toate trupele și autoritățile aliaților aflătoare pe acest teritoriu primesc aceste bancnote drept plată după întreaga lor valoare nominală. De

Încunoștiintare, 19. ian. 1917, Primar, N.Orășanu

Fiecare locuitor al oraşului Brăila este obligat să comunice imediat, în scris, Primăriei -**secţia de încartierare**- ori de câte ori primeşte în gazdă sau pleacă de la dânsii militari.

[Pe 6/19 ian, de Bobotează, zăpada acoperă pământul și se lasă un ger înspăimântător. Germanii încep să tremure. Urmează rechiziționarea tuturor blănurilor din magazine contra bonurilor de rechiziție. Apoi, saltelele și plăpumile (întâi de la casele refugiaților în Moldova), care iau calea cazărmilor și a celorlalte localuri unde sunt adăpostiți soldații. Prețul lemnului de foc crește înspăimântător. Germanii duc multe sobe în transee.

Turcii, în tunici, degerați, aduși legați de cai până la spitale. Cei mai mulți au murit, neavând cel puțin consolația soldatului care moare în luptă.(N. Petrovici, p.149-152).

Mulți dezertori. Turcii se instalaseră în grădina Monumentului și pădurea Lacul Sărat, devastate pentru a se încălzi. Umiliți în mândria lor națională, **generalul turc Hilmi Pașa a dăruit Monumentul, luând tunurile.** Ca replică, în 1938, la intrarea în « Parcul Regele Carol al II-lea » s-a ridicat o troiță în amintirea cercetașilor căzuți în timpul Războiului de Întregire, care a fost distrusă, nemaștiindu-se nici locul unde s-a aflat.

Ordonanță, 20 ian. 1917, CIG

Orașul Brăila urmează să pună la dispoziția armatelor aliante 15000 pături calde sau plăpumi, 15000 perechi ciorapi de lână, 15000 perechi mănuși de lână. Obiectele în chestiune se vor aduna, de la toate familiile fără excepție, pe ziua de 22 ianuarie și cele următoare, în toate despărțirile polițienești și urmează să fie gata pregătite la orele 12 a. m.

care populația poate să se încreadă în toată liniștea. Veracitatea comunicatelor puterilor centrale a fost întotdeauna dovedită în decursul acestui război.

Acei cari vor fi prinși răspândind asemenea zvonuri false vor fi pedepsiți cu închisoare de la 14 zile până la 2 ani și, pe lângă aceasta, cu amenzi de la 300 la 6000 lei.

[În iulie 1917, după luptele de la Mărășești, germanii, disperați, neputând înțelege cum au putut afla românii adevărul despre front, la **30 iulie 1917, dau o nouă ordonanță, amenințând cu închisoarea până la 5 ani pe acei cari vor răspândi vești nefavorabile Puterilor Centrale despre front. Dacă zvonurile nu încetează, Comandamentul va fi silit să evacueze orașul.**]

Publicațiune, 24 ian. 1917, Primar, N. Orășanu

Noi, Primarul orașului Brăila, aducem la cunoștință publică că, cu începere de la 25 ianuarie 1917, **pâinea va fi de o singură calitate și se va vinde cu 35 bani kilogramul.**

Pâinea albă, care se va scoate în cantități mici **numai pentru armatele aliate**, se va vinde cu 50 bani kilogramul și numai la anumite brutării pe care le va fixa ulterior administrația comunală.

Publicațiune, 25 ian. 1917, Primar, N. Orășanu.

Se aduce la cunoștință că toți **muncitorii ce se rechiziționează** sau se cheamă la poliție pentru a fi întrebuințați la diferite munci **vor fi plătiți**: cu un leu și cincizeci bani pe zi plus 70 bani pentru mâncare celor din oraș. Celor ce se trimit afară din oraș li se dă mâncare în natură.

Poliția are instrucțiuni să facă lista nominală de toți cei ce vor fi luați la muncă și, în lipsa lor, plata se va face persoanei

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului moral, ca speranță de mântuire, în marea nenorocire pe care o trăia poporul român.*

9 apr. 1917, Publicațiune

De la 16 aprilie 1917 până la 17 septembrie 1917, se introduce timpul din Europa orientală (de vară) în România ocupată. La 16 aprilie orele 2 a. m. după timpul de față, toate ceasornicele publice trebuie înaintate la orele 3.

******[După dizolvarea Consiliului comunal condus de primarul Nestor Filote, la 20 octombrie 1916, se constituise o comisie interimară cu N. A. Zgardeli președinte, Stan Bratu vicepreședinte, Vasile Hiott, Filip Apostol, Nicolae Petrovici, N. Anagnoste și C. Alexiu, membri. N.A. Zgardeli demisionează însă, la **2 decembrie**, împreună cu Vasile Hiott și N. Anagnoste iar Comisia se completează cu **N. Orășanu, președinte** (fost prefect între 1 mai 1907 și dec. 1910), Cosma Purcărea, Ion Gheorghiu (absent de la prestarea jurământului) și Corneliu Gușăilă, membri. Dintre toți cei menționați, în tabelul solicitat de CIG cu numele funcționarilor, sunt trecuți: N. Orășanu, primar; Stan Bratu și N. Petrovici, ajutor de primar; Corneliu Gușăilă, ofițer de stare civilă; Filip Apostol și Cosma Purcărea, membri, fără delegație specială. Cei absenți luaseră calea Moldovei de frica inamicului, ca și prefectul Poliției, Florian Cristescu (înlocuit de Ilie Cossac, singurul polițist de meserie, rămas în funcție pe toată perioada ocupației), președinții Tribunalului sau prefectul N.N.Ionescu, numit în 25 aprilie 1914 (înlocuit cu Ion Berceanu, girant, filogerman, aripa marghilomană), singurul obligat prin lege să părăsească Brăila fiind C. Alexiu (Alessiu), parlamentar.

= 5 aprilie 1917, Armata de Dunăre, General Comandant Kosch, General de infanterie, **Ordonanță**: *Pentru siguranța liniștii și ordinei publice și pentru îndeplinirea măsurilor*

Ocupațiunea orașului nostru de Trupele Imperiale Germane și aliatele lor este o chestiune de scurt timp.

De aceea, în interesul oraşului şi în interesul siguranţei voastre, vă sfătuiesc ca, de-acum înainte, să păstraţi cea mai desăvârşită ordine.

*Veți sta liniștiți la căminurile voastre, veți primi armatele
ce vor ocupa orașul cu cea mai mare cuviință, cum trebuie
primită orice armată care luptă eroic pentru gloria Țării sale.*

Toți comercianții rămași în oraș și care posedă încă mărfuri vor ține în tot timpul zilei prăvăliile deschise iar orice particular va primi fără cea mai mică împotrivire pe cei ce li se vor trimite pentru găzduire.

De cumiŃtenia voastră depinde în primul rând și purtarea comandamentului armatelor de ocupațiune.

Să nu uitați că pe cei ce vor tulbura ordinea publică sau se vor deda la manifestațiuni îi așteaptă cele mai grele pedepse și poate chiar moartea.

Să dovediți că sunteți conștienți de solemnitatea momentelor pe care le trăim și purtați-vă astfel încât să merităm a fi tratați nu ca o adunătură periculoasă, ci ca niște oameni pașnici și muncitori, cari merită respectul adversarilor lor.

Președintele Comisiunii Interimare, Nic. Orășanu

Proclamația primarului brăilean, avocat de profesie, îndemn la ordine și cumințenie pentru a evita pedepsele ocupanților, este la antipodul celei emise de generalul Mustață, numit prefect al poliției Capitalei, pentru că *în timpul neutralității scrisese o broșură laudătoare pentru germani* (Bacalbașa,

E o mare lipsă de alimente. Nemții cară în fiecare zi, cară cumplit. Grâne, vite mari, vite mici, untură, uleiuri vegetale, unt, păsări tăiate, făină, ouă, lână, fier, bronz, săpun, coloniale, conserve. Trenuri întregi pornesc, zi și noapte, spre Germania. Mâncăm fasole de trei feluri, ca să avem iluzia unei variații. Fasole fiartă, iahnie și sleită. Pâinea nu se poate defini. Are un gust vag de mălai muced, de paie umede și de magazie igrasioasă.

Ion Valjan

Alimentația în timpul ocupației

Cea mai grea problemă a administrației era “asigurarea hranei” unei populații care, datorită refugiaților și armatei ocupante, se dublase, de la 60000 locuitori ajungându-se la 120000 (înainte de *darea la urmă* a refugiaților), pentru că regimul militar introdusese și **regimul foametei, al torturii rafinate, care ucide odată cu rezistența fizică și pe cea sufletească, pregătind terenul pentru toate umilințele, josniciile și tranzacțiile, confiscarea și raționarea alimentelor reprezentând un atentat direct la sănătate și viață, întrucât ofilirea trupurilor și slăbirea rezistenței organismului deschide drum epidemiilor și creșterii mortalității** (Kirițescu, 147-148).

La aceeași concluzie ajunge și al doilea ajutor de primar din timpul ocupației, Nicolae Petrovici, care răspundea de *Serviciul alimentațiunei publice* cu rolul de a supraveghea totul relativ la alimentație: **populațiunea civilă a orașului a fost hrănită în așa fel numai ca să nu moară de foame.**

Cât de mare era înfometarea unei mari părți a populației reiese și din „**inițiatiivele**” **oamenilor de bine**, care căutau să amelioreze suferințele celor săraci și a familiilor celor mobilizați prin înființarea unei cantine populare și a unor ospătării economice, precum și a unei grădine de copii (grădiniță).

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
Armée Zeitung” publica, periodic, colectele pe comitete.

11 / 24 martie 1917: La **Societatea Generală de Patronagiu**, recunoscută ca persoană morală, 16 personal de serviciu, se aflau 102 copii și 60 bătrâni și infirmi.

25 septembrie 1917, **Societatea Națională de „Crucea Roșie” a României. Filiala Brăila. Președintă comitet - dna Elena Dr. St. Panteli**

20 nov. 1918, bilanț (după eliberarea Brăilei): În timpul ocupației străine, la cererea către Primărie a autorităților militare, s-a hotărât înființarea grădinei de copii pentru îngrijirea familiilor sărace iar **mamele, astfel libere, să fie scoase la diferite munci**. De unde se vede că ajutorul nu era dezinteresat. „Antimergătoare” școlii primare (3-6 ani), dădeau o educațiune pe care părinții lor nu erau în stare să le-o dea. Se amintește de rolul corurilor religioase. Se solicită ajutorul actualilor edili.

Raționarea alimentelor s-a realizat prin introducerea, de la început, a cartelelor, și anume pentru pâine sau făină și mălai: galbene pentru pâine, roșii pentru mălai. Mai târziu, pentru sare, pentru fasole sau mazăre, pentru săpun, zahăr și combustibil.

Ultimele două articole se puteau procura și direct de la nemți (ca dovadă a corectitudinii germane! - n. mea, I.M.), dar contra plată *în aur*: pentru un napoleon se obțineau 4 kilograme de zahăr (v. C. C. Giurescu, p.258). **Culme a cinismului: pe de o parte, înfometezi populația, pe de alta, îi oferi posibilitatea de a-și procura alimentul dorit, după cum comentează același primar, zahărul fiind distribuit nu prin Primărie, ci direct prin Biroul Economic: 5 lei aur / 1 kg; un napoleon de aur (20 lei) / 4 kg. Culme a spoliațiunii: se scumpise de la 1 leu la 5 lei !**

Mărfurile de strictă necesitate sunt incluse în liste, modificate periodic, cu prețuri maxime, depășirea acestora fiind aspru pedepsită.

A urmat, apoi, obligația de declarare a tuturor

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
pedeapsă aplicată populațiunii civile din teritoriul ocupat
(N. Petrovici, lucr. cit., p. 168).

Pe când populațiunea civilă ducea o viața de câine, arată tot N. Petrovici la p.87, **armata de ocupațiune și de pe front nu ducea lipsă de nimic.** Astfel, în timpul unei vizite la depozitul de alimente din port pentru ofițeri (cu primarul Orășanu), descoperă: sardele de tot felul, șunci, salamuri, biscuiți delicioși, mari cantități de ciocolată, de zahăr, ceai și paste făinoase. Dar nici soldații n-o duceau rău: la țară, erau hrăniți cu produsul vacilor și oilor din teritoriul ocupat, în timp ce populația civilă uitase gustul untului. Teritoriul ocupat din România a fost o mare fericire pentru Germania. Soldații germani când plecau în concediu, care li se dădea regulat pentru a se duce acasă și ***a contribui la creșterea populațiunii (!), luau cu ei o cutie de 5 kg*** (făină de grâu, de porumb, fasole, untură de porc) ***și se întorceau a doua zi pentru a nu consuma din micul depozit de hrană adus pentru familie.***

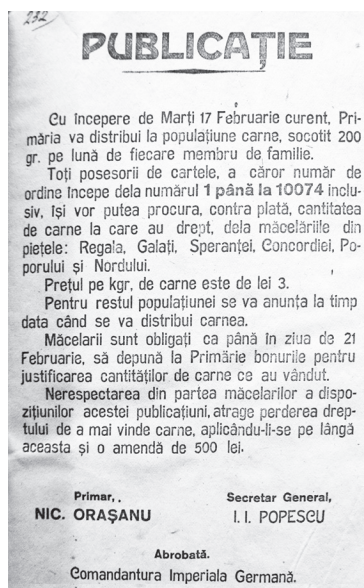
Astfel, **Oficiul German de Ajutor, consul I.M.Kars,** solicita pentru 368 de persoane, în săptămâna 3-9 noiembrie 1917, următoarele cantități: 300 kg făină de grâu, 100 kg fasole, 100 kg mazăre, 50 kg păsat, 20 kg sare, 5 l ulei rapiță și **40 kg carne!** [Dosar 83/1916, Primărie]

O urma **Cantina Puterilor Centrale, diriginte ing. F. Franck,** care solicita pentru săptămâna 30 martie-5 aprilie, următoarele alimente: 750 kg făină de grâu, 500 kg mălai, 150 kg fasole, 100 kg mazăre, 20 kg sare și **50 kg carne pentru 480 persoane** (dosar 92/1916) iar pentru săptămâna 8-14 decembrie 1917, următoarele cantități: făină de grâu-300 kg, mălai 600 kg, fasole 100 kg, mazăre 100 kg, sare-20 kg, ulei rapiță-6 l și **50 kg carne pentru 450 persoane** (Dosar 128/1916.Primărie). **Deci, 100 grame de persoană săptămânal. Nu e mult, dar brăilenii nu primiseră decât niște „cartele de carne”.** [Am subliniat cantitatea de carne săptămânală, deoarece, deși se eliberaseră și cartele de carne, locuitorii, cu o excepție, nu au primit nimic.]

Exact în aceeași perioadă, pe 15 dec. 1917, Primăria solicita pentru hrana populației orașului (80000 suflete, inclusiv pentru Islaz și Brăilița) cel puțin 40000 kg pește săptămânal iar pentru spitale, cantine ș.a.-5000 kg. În vederea lipsei altor alimente, am socotit câte ½ kg de cap de locuitor pe săptămână.

Au existat și cartele de carne, dar nu au fost onorate.

Doar de la 17 februarie 1918 s-au distribuit câte 200 (două sute) g de carne *lunar* de persoană, la cei ce aveau cartelele cu numărul 1-10074, ceilalți urmând a fi anunțați ulterior.

ROMÂNIA * ARHIVELE NATIONALE * BRĂILA

**Zaharina în locul zahărului: germanii au dat
Primăriei 7 kg de zaharină.**

Alți înlocuitori indigeni: arpacașul fabricat din orz înlocuiește orezul; orzul prăjit și râșnit înlocuiește cafeaua - 3,5 lei /kg; orzul prăjit-1 leu/kg .

Germanii au trecut la industrializarea fructelor (folosite anterior la noi doar ca fructe proaspete și pentru compoturi) **construind fabrici de marmeladă**, pentru hrana trupelor și expedierea în Germania. Până și bostanii erau transformați în marmeladă.

La mărfurile fabricate din materii prime deficitare sau din import – bumbac, lână, piele, talpă etc., s-au introdus înlocuitori – celofibră, fire din zdrențe, piele artificială, talpă de cauciuc și lemn etc. – în proporție de 40-60%.

13 dec. 1917, Tălpi de lemn (Holzsohlen)

Din Germania a sosit un mare transport din aceste tălpi, care înlocuiesc perfect pe cele de piele, fiind flexibile și netrăncănind. De vânzare la domnul G. Landes, str. Regală no. 34 (fostul depozit de mașini de cusut „Singer“).

17 nov. 1917, Tribunalul CIG, Publicațiune

Se aduce la cunoștință că **Primăria cumpără orice piele luată de la cadavrele de cai sau vite cornute**. Pieile se vor preda la abatorul comunal și vor fi plătite cu 2 lei / kg.

Ordonanță, 12 ianuarie 1917, primar Orășanu Nicolae. Aprobat, Comandantura Imperială Germană

Se aduce la cunoștința întregii populațiuni a orașului Brăila că, din cauza imposibilității de transport, cantitatea de grâu și de porumb de care dispune Primăria, fiind foarte mică, pentru a preveni o apropiată lipsă complectă și deci foametea, **se recomandă o moderațiune în consumațiunea făinei și a mălaiului.**

În consecință, invităm pe toți locuitorii orașului, ca pe viitor să nu mai consume decât câte **350 g pâine pe zi și 250 g mălai (mămăligă), de fiecare persoană**, iar muncitorii și servitorii vor consuma în plus 250 g mălai (mămăligă).

Pentru punerea în aplicațiune a prezentei ordonanțe, invităm pe toți locuitorii capi de familie ca în termen de 3 zile de la afișare, să se prezinte la secția respectivă polițienească, unde să declare în scris, lămurit, domiciliul cu numărul casei unde locuiește și numărul membrilor familiei sale, care se hrănește în casa sa (soție, copii, părinți, frați, surori, socri, servitori, ucenici, calfe, muncitori).

Orice întârziere expune pe cel abătut de la prezenta ordonanță a fi lipsit definitiv de hrană în cuprinsul orașului Brăila. Declarațiunile mincinoase se vor pedepsi cu amendă de 500 lei.

Prin cap de familie se înțelege orice persoană care are în sarcina sa hrana multora sau numai a sa singură, fără deosebire dacă este căsătorit sau nu.

[Pe baza statisticii efectuate prin cele 6 secții de poliție, se înființează cartelele de pâine și mălai.]

Cota de 375 g făină /cap de locuitor pe zi corespundea la 400 g de pâine, jumătate făină de grâu și jumătate făină de porumb. **Din martie 1918, rația a scăzut la 300 g pe zi (150+150).**

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
și bonurilor emise de Primăria Brăila, contra plată. Cartelele și bonurile sunt nominale și nu pot fi transmise.

2). Toate persoanele civile aflătoare în Brăila au dreptul la o cartelă de pâine, respectiv făină și mălai. Cartelele de pâine sunt valabile timp de 14 zile și dau dreptul de a dobândi **câte 350 g pâine de persoană în zilele de Lunea, Miercurea, Vinerea și Sâmbăta**; întrucât făina va fi disponibilă, se va putea obține în locul porțiunii de pâine cantitatea de 265 g făină de grâu. Se vor organiza gherete speciale pentru vânzarea făinei. Cartela de pâine se emite o dată pentru 2 săptămâni.

Cartela de mălai (culoarea roșie) dă dreptul populației muncitoare să cumpere 4 kg de mălai de persoană pe săptămână, iar celeilalte populațiuni câte 2100 g de persoană pe săptămână. Cartelele de mălai sunt emise pe timp de 7 săptămâni. Pentru cartela de pâine și făină se poate cumpăra 500 g mălai. Cartela de mălai se obține la Primărie în schimbul cartelei de pâine sau făină.

Persoanele care se opresc în Brăila în mod trecător pot obține cartelă zilnic de pâine sau de mălai.[...]

4). **Se stabilește ca pâinea să se fabrice în greutate de 700 g cu prețul de 50 bani ; 1400 g cu prețul de 1 leu. Prețul făinei este fixat la 80 bani kg.**

Comentariu: Se reduce consumațiunea pâinii, mălaiului și făinei, locuitorii Brăilei neavând dreptul să consume decât 350 g pâine de patru ori pe săptămână, în celelalte trei consumând porția de mălai, adică 2100 g de persoană.

3 aprilie 1917, Ordonanță referitoare la coacerea cozonacilor (emisă în preajma Paștelui!)

Efectuarea, cumpărarea și vânzarea de cozonaci este interzisă în orașul Brăila.[...]

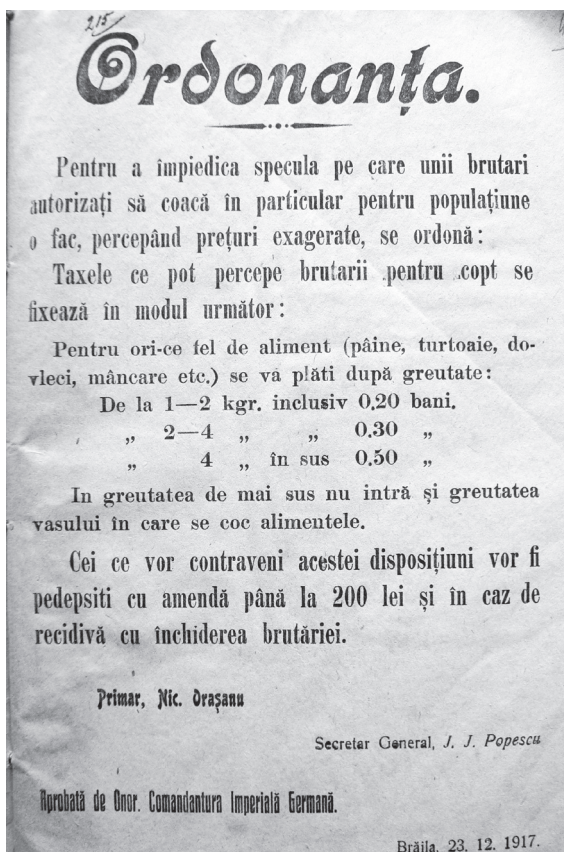
Contravenienții se vor pedepsi cu închisoare până la doi ani sau amendă până la 10000 lei. În caz de neplată a amenzii,

23 dec. 1917, Ordonanță. Aprobată CIG

Pentru a împiedica specula pe care o fac unii brutari autorizați să coacă în particular pentru populațiune se ordonă:

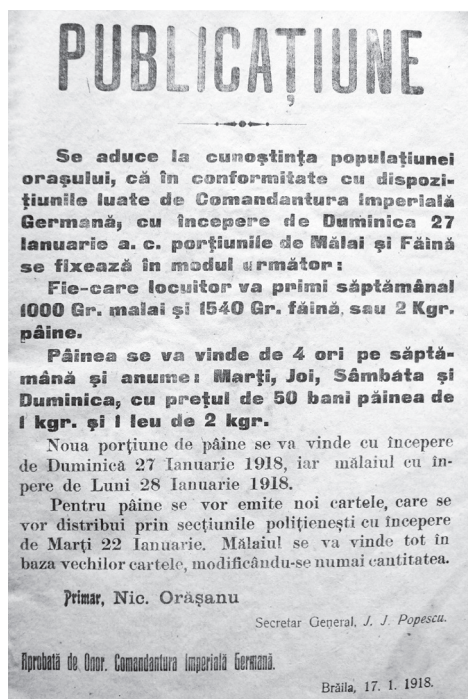
Taxele ce pot percepe brutarii se fixează în modul următor:

pentru orice fel de aliment (pâine, turtoaie, dovleci, mâncare etc.) se va plăti după greutate: de la 1 - 2 kg inclusiv - 0.20 bani; pentru 2 - 3 kg - 0.30 bani și de la 4 kg în sus - 0.50 bani.

31 dec. 1917 : Se interzice cu desăvârșire măcinatul oricărui fel de cereale.

De la **27 ianuarie 1918 se reduce rația alimentelor de bază**: se dă *săptămânal*, de persoană, câte 1000 grame de mălai și 1540 grame de făină sau 2 kilograme de pâine. **Cauza** micșorării treptate a rației – și așa insuficientă – este **ordinul secret** nr. 254 din 23 ianuarie 1918, dat de șeful statului-major al administrației militare din România, ca până la finele lui mai, toate organele în subordine să facă efortul de a trimite în patrie „patru sute de mii tone porumb și două sute cincizeci de mii tone nutreț presat” [C.C.Giurescu, op. cit., p.258].

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

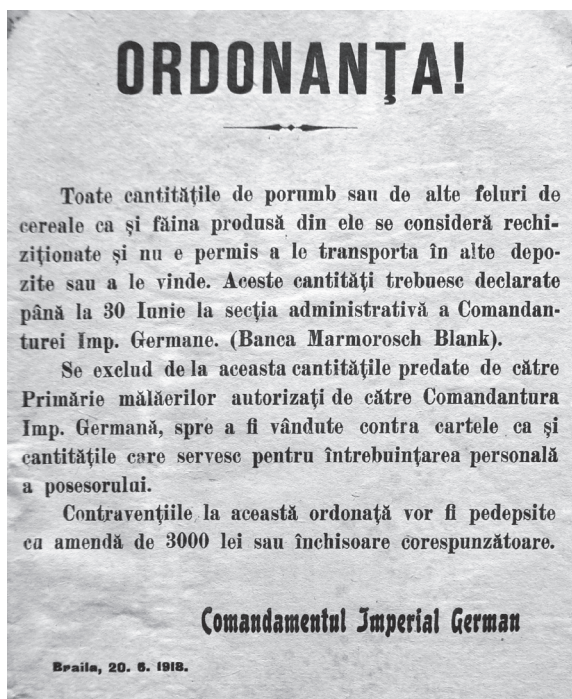
La **6 mai 1918**, rația săptămânală devine mai mică: 1400 grame de mălai și 1500 grame de pâine; **la 10 iunie**, ea se reduce din nou la 875 grame de mălai și 1500 grame de pâine.

Cu un asemenea regim, populația era cu adevărat înfometată.

24 aprilie 1918, după venirea demobilizaților, nou recensământ

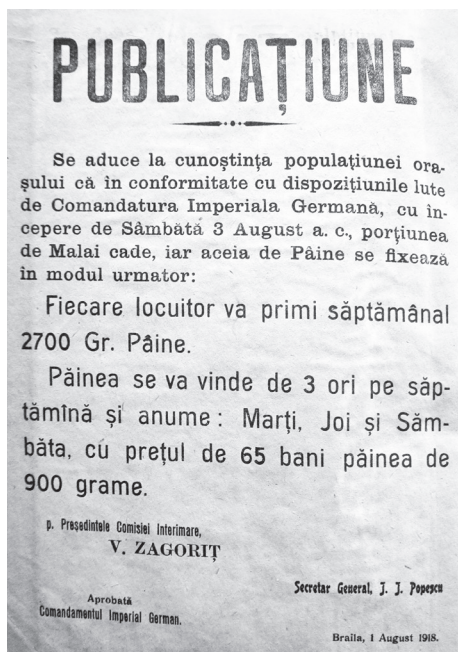
21 mai 1918, noi cartele de pâine

20 iunie 1918: toate cantitățile de porumb și de alte feluri de cereale se rechiziționează:

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

**De la 3 august, porția de mălai „cade” iar pâinea -
câte 2700 g săptămânal.**

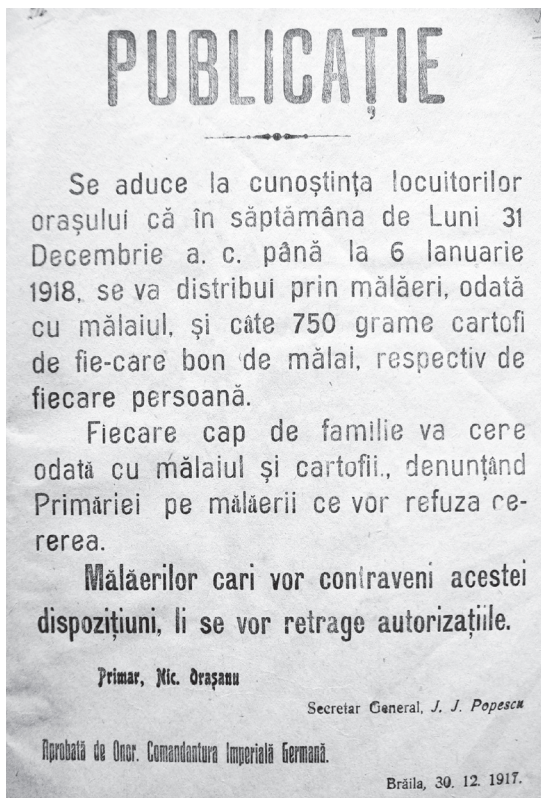

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

23 februarie 1917, CIG autorizează consumațiunea fasolei, în baza cartelelor de fasole, câte 500 grame săptămânal pe cap de locuitor, cu prețul de 0,40 lei /kg.

De la **20 octombrie 1917**, se mai distribuie, pe **cartelele de fasole**, pe cupoanele din *săptămâna respectivă*, câte 100 (o sută) g de **mazăre** și 50 (cincizeci) g de făină de mazăre, cu 80 bani/kg.

30 dec. 1917: prin mălăieri, odată cu mălaiul, și 750 g de **cartofi**, dar numai în săptămâna 31 dec. 1917- 6 ian.1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

**B) Recensământul / sechestrarea vitelor și...
alimentația ocupanților**

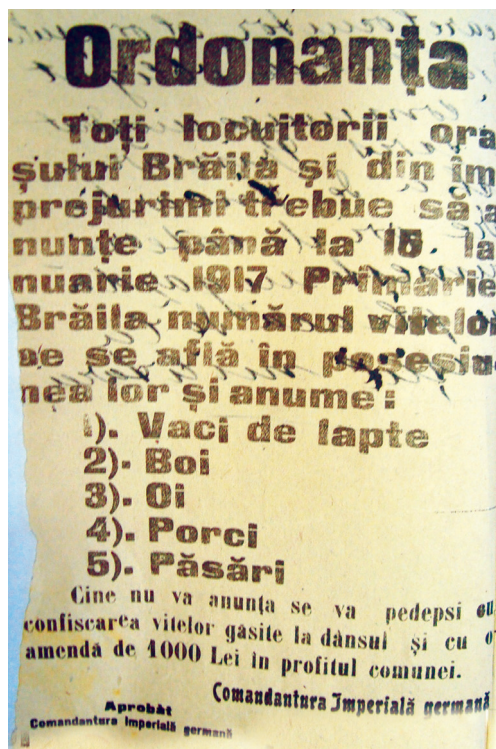
Recensământ - *operație administrativă care constă în înregistrarea statistică a populației, a animalelor, a vehiculelor etc. dintr-o țară sau dintr-o regiune dată.* În locul anchetei pe teren, care implică mari costuri, ingeniozitatea germană a introdus metoda declarării bunurilor: proprietarul trebuia să declare la Primărie numărul animalelor, în alte situații al obiectelor, aflate în posesiune și să se oblighe să le țină în custodie, fiind sechestrate până când ocupantul va avea nevoie de ele. Nedeclararea sau înstrăinarea acestora atrăgea confiscarea și amendarea proprietarului.

12 ianuarie 1917, Ordonanță

Toți locuitorii orașului Brăila și din împrejurimi trebuie să anunțe până la 15 ianuarie 1917 Primăriei Brăila **numărul vitelor** ce se află în posesiunea lor și anume :

- 1) Vaci de lapte
- 2) Boi
- 3) Oi
- 4) Porci
- 5) Păsări

Cine nu anunță se va pedepsi cu confiscarea animalelor
ce posedă și cu o amendă de 1000 lei în folosul comunei.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

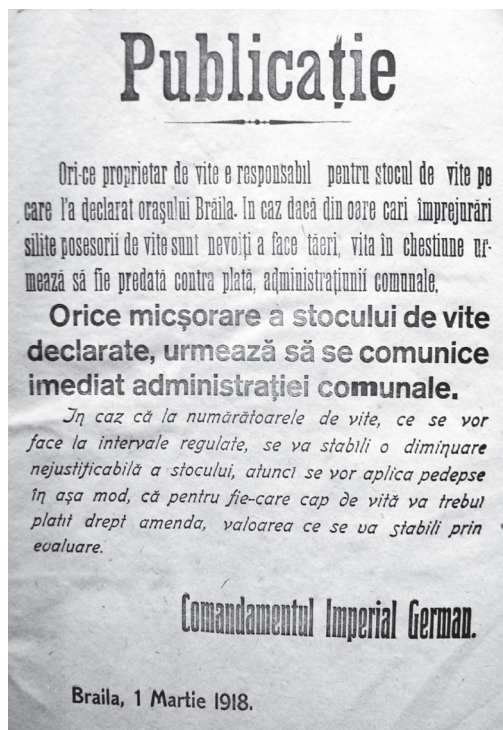
Ordonanța exprimă “grija” administrației germane față de asigurarea hranei armatei, a militarilor din spatele frontului (10000 numai în Brăila), a Germaniei însăși (vitele- *marfa care merge singură!*) și a lădițelor de 5 kg la care militarii aveau dreptul lunar. Inventarierea și interzicerea tăierii vitelor indică instaurarea controlului absolut pentru asigurarea propriului necesar.

20 ianuarie 1917, Ordonanță privitoare la măcelari.
Se aduce la cunoștință măcelarilor următoarele:
- vitele se vor tăia numai la abatorul comunal;

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
comunale. Orice micșorare a stocului de vite declarate urmează
să se comunice imediat administrațiunii comunale.

În caz că la **numărătoarele de vite, ce se vor face la intervale regulate**, se va stabili o diminuare nejustificabilă a stocului, atunci se vor aplica pedepse în așa mod, că pentru fiecare cap de vită va trebui plătit drept amendă valoarea ce se va stabili prin evaluare.

[Publicația va fi reluată periodic, scăderea stocului fiind drastic pedepsită! Vezi mai jos publicația din 1 martie 1918.]

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
cumpărată de la orice măcelar contra cuponului respectiv de pe
cartela de carne.

2. Vânzarea se va face numai marți, joi și duminică de la 8 dimineața, și anume: joia pentru posesori cart. de la No. 1—20000; duminică, de la 20001—40000; marți, de la 40001—și restul. Măcelarii vor vinde carne în zilele indicate numai posesorilor cartelelor cu numerele respective. Cupoanele se vor remite a doua zi Primăriei de către măcelari.

3. Carnea va fi procurată de Primărie. Măcelarilor le este interzis a tăia vite pe socoteala lor proprie. Vânzarea va începe de abia după ce cantitatea furnizată va fi fost cântărită în prezența unui agent al poliției.

4. **Trupele aliate vor beneficia de măcelării speciale contra cartelelor speciale eliberate de Primărie.** Aceste instituțiuni nu vor cumpăra sub nici un cuvânt carnea din măcelăriile destinate pentru populațiunea civilă.

5. **Refugiații n-au dreptul la carne.** Refugiații cari pot dovedi printr-un act de la comisiunea refugiaților că întoarcerea la căminul lor nu este posibilă pot primi în mod excepțional cartele de carne.

6. Cine va cumpăra carne pe baza unei cartele de carne ce nu-i aparține va fi pedepsit cu o amendă de lei 500, în caz de recidivă cu lei 1000 sau 3 luni închisoare și cu pierderea dreptului la cartelă de carne; măcelarii cari vor vinde carnea fără cartele vor fi pedepsiți cu o amendă de lei 500, în caz de recidivă cu lei 1000, respectiv 3 luni închisoare și cu închiderea prăvăliei.

N.B. 200 g când exista carne, ceea ce nu se prea întâmpla !
Oricum, era prea mult (!) și **peste un an, din 17 febr. 1918, se reduce porția la 200 g pe lună** de fiecare membru al familiei, cu 3 lei kg, numai posesorilor de cartele de la nr. 1 la 10074. Pentru restul populației se va distribui mai târziu!

16 aprilie 1917

Ordonanța relativă la prohibirea exportului de vite, alimente și nutreț pentru toată România ocupată, cu excepția părții din Dobrogea care aparținea Bulgariei până la pacea din București.

1. Se interzice de a se exporta vite, alimente și nutreț din teritoriul sus menționat, fără încuviințarea autorității militare.

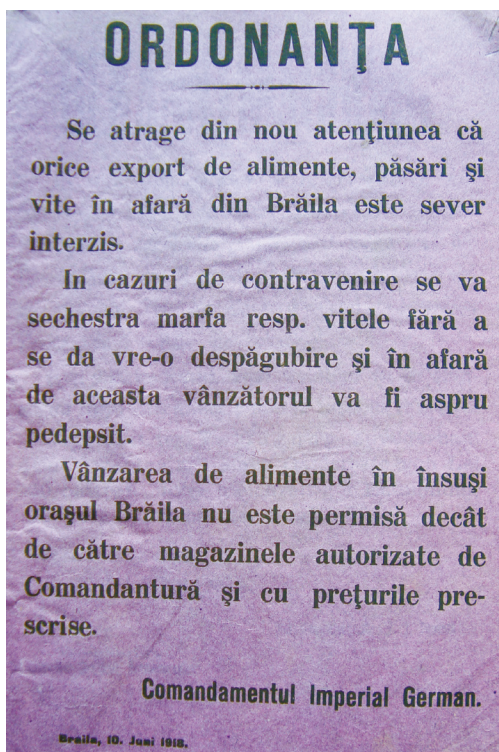
2. Contraveniențele se vor pedepsi cu închisoare sau cu amendă până la 50.000 mărci, deosebit sau împreună, și, după împrejurări, și cu închisoare corecțională odată cu care se poate decreta și o amendă până la 50.000 mărci. Încercarea se pedepsește ca și faptul împlinit, obiectele în chestiune se vor confisca.

3. Competente sunt tribunalele marțiale.

Comandant suprem: von Mackensen, General feldmaresal.

Ordonanța de mai sus se aduce la cunoștința populației,
von Gillhausen, Colonel si Comandant.

10 iunie 1918: altă ordonanță, cu același conținut:

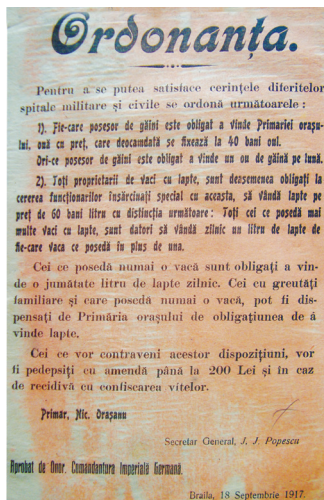
8 mai 1917, Publicatie

Sunt motive de a atrage din nou atențiunea că **tăierea păsărilor este sever oprită**. Comandantura se va convinge prin **controale repetate de existența păsărilor declarate** și va pedepsi cu amenzi însemnate contravențiile în contra prohibirii de tăiere.

[20 iunie 1917: Se interzice tăierea pășărilor până la 15 august 1917 (ca să atingă o greutate mai mare!)]

15 iunie 1917: o altă ordonanță obligă pe toți proprietarii de vite și păsări să anunțe Primăria, în fiecare lună, de orice scădere sau mărire a numărului ce posedă. Astfel de ordonanțe se dădeau periodic, CIG trebuind să dețină evidența strictă a stocului.

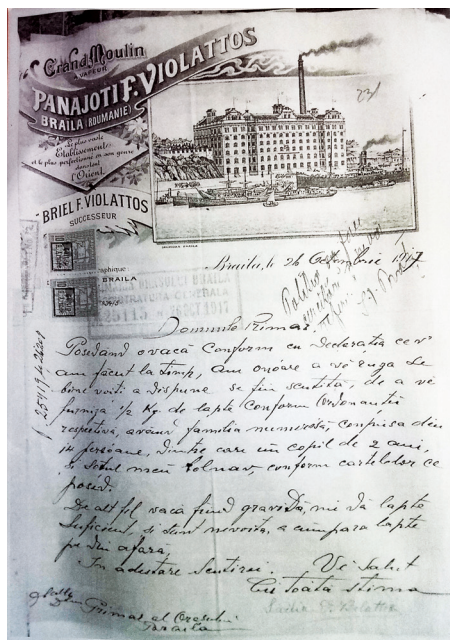
Obligată de comandatură, dă și primăria Brăila o ordonanță caracteristică, la **18 septembrie 1917** (C.C. Giurescu, p. 258): 1) toți posesorii de găini vor vinde primăriei **câte un ou de găină pe lună** cu 40 de bani bucata; 2) cei ce posedă o vacă vor vinde primăriei **zilnic o jumătate de litru de lapte**; cei cu mai multe vaci, câte un litru la prețul de 60 de bani litrul. [Primăria avea nevoie de lapte pentru hrana bolnavilor din spitalele civile.] Și această ordonanță va fi reluată / republicată periodic, de ex., în aprilie 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE
NATIONALE * BRĂILA

Laptele trebuia predat de către țărani în toate zilele săptămânii, ei având dreptul doar la cel muls duuminica.

Ordonanța trezește numeroase reclamațiuni: vaca nu mai dă lapte și cerea constatarea și scăderea de la obligație iar **Michel Daniel (proprietarul S.C. „Granit-Turcoaia”, Sf. Nicolae 39)** anunță Primăria că găinile sale nu se mai ouă și cere constatarea și scutirea de la rechiziție. Printr-o altă cerere, tot M. Daniel arată că familia se compune din 7 persoane, soția convalescentă iar vaca de rasă „porumb”dă puțin lapte, solicitând scutirea de vânzare a unei jumătăți de kg de lapte. În același dosar 82/1916 găsim numeroase nume din protipendadă, domiciliat în plin centru.

Alte cereri de scutire fac **Spiru Lykiardopoulos [Belvedere 10, având 5 copii mici, o vacă]** și **S. Violattos [familie numeroasă compusă din 14 persoane, copil de 2 ani și soț bolnav- v. foto]**

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

Nepredarea cantității de lapte atrăgea amendarea cu 20 lei.

Laptele astfel colectat de Comisariate era predat Comisiunii pentru Administrarea Spitalelor Civile, care, de ex., în 20 oct.1917, distribuia 86 l – Spitalului de tifos, 2 l –S. de prostituate, 18 l –S. de izolare, 24 l - S. de observare, 7 l – S. de copii, 12 l – S. comunal și 28 l - S. de medicină internă. În ziua de 30 ian. 1918, circ. I dădea 6 l grădiniței de copii; circ. II, 7,5 l - Rest. Francez și 5,5l - grădiniței de copii; circ. III 30 l - Piața Regală; circ. IV, 75 l - Spitalului nr. 171 de la Reg. 3 Artilerie și 3,5l - Piața Regală; circ. V, 55 l - Piața Regală; circ. VI, 31 l - Piața Regală și 12 l - Reg. 38 Infanterie, în total 225,5 litri.

Permanent și în totalitate erau rechiziționate oile, mieii, lână tunsă sau în curs de tundere.

15 noiembrie 1917, Publicațiune privitoare la creșterea de porci în raionul Brăila [de fapt, pentru reglementarea inventarierii, creșterii și tăierii porcilor. Se apropia Crăciunul!]:

1). Toți porcii din raionul orașului Brăila trebuie declarați la Primărie, care va elibera posesorilor de porci adeverințe de declarare. Porcii nedeclarați vor fi imediat sechestrați și luați fără despăgubire. Același lucru se va întâmpla când, la controlul ce se va face, nu se va putea produce adeverințe de declarare.

2). Tăierile de porci sunt strict oprite și nu se pot face decât **în urma unei prealabile aprobări din partea Comandanturii Imperiale Germane.**

3). Permisunile de tăiere se vor acorda cu începere de la 1 decembrie 1917.

4). Posesorii unui porc vor da la tăiere jumătate din porcul tăiat, plătindu-li-se câte 3 lei pe kg tăiat, cealaltă jumătate, inclusiv mațele, rămân posesorului. Posesorul a doi sau mai mulți porci au dreptul la un singur porc pentru uzul propriu, iar restul porcilor când vor fi ajuns la greutatea minimă de 80 kg, vor fi predați la abatorul comunal contra plății de lei 2,40 kg greutatea vie; aceasta după ce mai întâi posesorul va fi făcut o declarație Comandanturii Imperiale Germane.

5). Tăierile silite, provocate de îmbolnăviri subite,

fracturi de membre, pericol de sufocare etc., precum și cazurile de moarte, trebuie imediat avizate **CIG**.

6). Porcii cari au fost tăiați în urma cazurilor mai sus menționate trebuie imediat aduși la abator, unde se va proceda cu ei după normele aplicate la vitele tăiate de Comandantură.

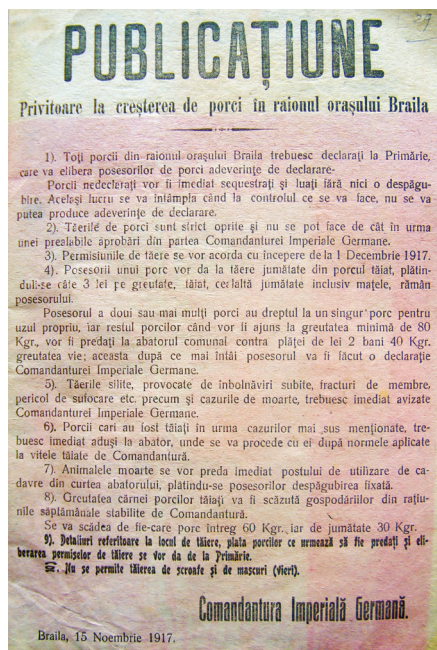
7). Animalele moarte se vor preda imediat postului de utilizare de cadavre din curtea abatorului, plătindu-se posesorului despăgubirea fixată.

8). Greutatea cărnii porcilor tăiați va fi scăzută gospodăriilor din rațiile săptămânale stabilite de Comandantură. Se va scădea de fiecare porc întreg 60 kg iar de jumătate 30 kg.

9). Detalii referitoare la locul de tăiere, plata porcilor ce urmează să fie predați și eliberarea permiselor de tăiere se vor da de la Primărie.

10). Nu se permite tăierea de scroafe și de vieri. **CIG**

[Eufemia Țicu, Piața Speranței 75, întrucât nu i se aprobase tăierea, solicită ridicarea purcei îmbolnăvite din cauza lipsei de nutreț.-Dosar 98/1916]

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
Brăila, Brăilița și Vatra Veche care nu sunt încă **marcați cu un număr gravat în partea stângă a gâtului.**

Locul de înfățișare: Strada Sf. Maria, colț cu Bulevardul Cuza, în fața Școalei No. 4.

Proprietarii cari nu-și vor aduce caii până la termenul fixat în mod definitiv, precum și toți proprietarii ai căror cai se vor găsi mai târziu fără număr, vor fi pedepsiți cu o amendă de cel puțin 100 lei.

[25 mai 1917: Serviciul salubrității – Primăria poseda 144 cai.]

29 noiembrie 1917, Publicațiune

Toți proprietarii, respectiv posesorii de cai, au a prezenta în viitor o dată pe lună toți caii ce-i posedă, unei comisiuni, spre examinare și aprobare. Primul termen, este sâmbătă 1 decembrie 1917. Sunt a se prezenta câte unei comisiuni: 1) pe bulevardul Cuza la Școala Primară No. 4, toți caii din sectorul care se delimitează de Strada Galați—Piața Arhangheli—Calea Dobrogei—Dunăre. 2) pe bulevardul Cuza colț cu Calea Victoriei: toți caii din sectorul Strada Galați și Calea Regală. 3) pe bulevardul Cuza la Școala Germană: caii din sectorul Calea Regală — Piața Sfinții Archangheli — Calea Dobrogei—Dunăre.

Timpul prezentării: de la 8.30 dimineata până la 2 (amiază) și de la 2.00 până la 4.30 după masă.

În caz de neprezentare a cailor, posesorii vor fi supuși la amendă până la 500 lei și rechiziționarea cailor.

Platzmann, Colonel.

Datele următoare: 28 dec.; 30 ian. etc. **von Gillhausen, colonel**

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
în regiunea armatei de Dunăre. Regiunea armatei de Dunăre aparține districtului administrației pescuitului, secția 4 Brăila cuprinzând regiunea de la Piua Pietrei până la Brăila care este mărginită de malul drept și stâng al Dunării. Bălțile din această regiune care sunt în posesiunea particularilor intră în districtul de administrație a pescuitului și vor fi tratate la fel cu apele statului în ceea ce privește pescuitul. Se vor face învoieli cu posesorii bălților particulare în privința compensațiilor.

6. Fiecare pescar care exercită pescuitul în regiunea armatei de Dunăre trebuie să poarte la sine un permis de pescuire eliberat de administrația română a pescuitului și ștampilat de secția economică a armatei de Dunăre. Până la eliberarea acestor permise de pescuire, rămân valabile pentru pescuit biletele eliberate de administrațiunea română. Aceste bilete vor fi anulate până la 1 mai 1917 cel mai târziu. Noile permise vor avea valabilitate de la 1 aprilie 1917 până la 31 martie 1918. Pescarii care exercită pescuitul vor plăti pentru eliberarea unui permis 1 leu.

7. Pescarii care exercită pescuitul sunt datori a preda contra plată peștele prins de ei administrațiunii române de pescuit sau locurilor indicate de această administrațiune. Nu se va preda peștele necesar pentru gospodăria proprie, vânzarea căruia este însă strict interzisă.

8. Cine transportă pește în afară de regiunea de pescuit indicată trebuie să se legitimeze printr-un bilet eliberat de administrațiunea română asupra provenienței și destinației acestui transport.

9. Secția economică a armatei de Dunăre va stabili prețurile de cumpărare de plătit pescarilor și cele de vânzare plătite de consumatori. Secția economică își rezervă schimbarea prețurilor în caz de vânători extraordinare etc. Pescarul își va procura singur uneltele etc.

10. Toate bărcile din districtul de administrație a pescuitului, al armatei de Dunăre vor fi înregistrate și marcate în mod special.

11. Secția economică va da altă întrebuințare lucrurilor neîntrebuințate din regiunea armatei de Dunăre precum: bărci, plăși și alte unelte de prins pește. Întrebuințarea plășilor, bărcilor și altor unelte contrar acestor dispozițiuni va fi pedepsită cu rechiziționarea lor iar persoanele care s-ar servi de ele se expun la pedepsele cele mai severe.

12. Toate serviciile militare și organele de siguranță vor ajuta administrația română a pescuitului în exercitarea serviciului ei. Aceasta se referă și la posturile de gardă postate de secția economică de la diferitele stațiuni cărora le incumbă: a exercita controlul, a denunța pe neîndreptățiții și contravenienții ce ar ține pe pescari la exercitarea pescuitului, și a duce grijă ca peștele prins să fie remis în bună regulă la locul de destinațiune. În acest sens funcționează și agenții administrației române a pescuitului prevăzuți cu permise.

13. Se interzice pescuitul sub orice formă militarilor noștri, precum și a armatelor aliate în regiunea armatei de Dunăre.

14. Pescarii sau alte persoane cari au exercitat pescuitul înainte de război se vor prezenta de urgență administrației române de pescuit pentru a fi trecuți în liste. Este interzis exportul plășilor în alte regiuni. Contravenienții vor fi sever pedepsiți.

15. Toate vehiculele, uneltele și materialele de pescuit precum și mijloacele de transport rechiziționate vor fi restituite, îndată ce funcționarii administrațiunii române de pescuit își vor relua funcțiile pentru a le împărți celor îndreptățiți a le întrebuința.

16. Contravențiuni intenționate sau din neglijență la această ordonanță vor fi pedepsite cu închisoare până la 6 luni sau

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
amendă până la 3000 lei, întrucât după legile în vigoare nu ar fi
pasibile de o pedeapsă mai mare. Ambele pedepse pot fi aplicate
și împreună. Asemenea se poate hotărî oprirea pescuitului și
confiscarea uneltelor. Aplicarea pedepselor sunt de competența
tribunalelor militare și a comandamentului militar german.

Secția economică a Armatei de Dunăre. Kohnemann, Major și Președinte

25 mai 1917, Înștiințare

Se permite locuitorilor riverani cu Dunărea, de a pescui
ca și până acuma, cu undița și cu chipcelul, de la mal, fără
luntre. Peștele astfel prins servește numai pentru hrana familiei
pescuitorului, neavând voie a-l vinde.

Nu se permite pescuitul cu ostii, țăpoaie, greble, arme de
foc, substanțe otrăvitoare; de asemenea nici acela cu prostovol,
plasă, setci, ave, năvod, tifan.

În orașul Brăila locuitorii riverani, care vor să pescuiască
de la mal cu chipcelul și undița pentru casa lor, vor scoate de
la Administrația pescăriilor române, strada Vapoarelor No. 8,
anumite permisiile, cari vor fi vizate de către secția economică a
Armatei de Dunăre și pentru care se va ține un deosebit tablou.

Administrația pescăriilor române va înainta Căpităniei
Portului și Poliției Portului o listă de persoanele învoite astfel
la pescuit, iar săptămânal o situație a noilor învoiți și a acelor
cărora li s-au retras permisiile.

Pescuitul cu undița și chipcelul pentru riverani este
permis numai de la ora 6 dimineața, până la 8 seara.

Kohnemann, Major și Președinte

Peștele a reapărut la consum de-abia în mai 1917 după
reorganizarea Administrației Pescăriilor și încetarea perioadei
de prohibiție. În baza cartelelor de carne, se vor distribui câte

C. Scumpetea traiului

Scumpetea traiului / alimentelor era cauzată de exploatarea germană, care, arată C. Bacalbașa, p. 193, menită să asigure întreținerea armatelor de ocupație și a personalului diverselor cancelarii și trimiterea către patrie a trenurilor încărcate cu alimente și a lădiței de 5 kg, la care avea dreptul fiecare soldat, **20 de districte germane fiind hrănite cu alimente trimise din România.**

Destinată să fie grânar pentru Germania înfometată, producția de cereale devenind monopol german, statul major economic german a luat măsuri privitoare la cultivarea pământului:

Ordonanța nr. 2/1917 [Ordin din partea statului major economic ca toți proprietarii și arendașii să se ducă la țară și să se instaleze acolo pentru efectuarea lucrărilor agricole; abia după câteva luni vor obține ausvaisuri de întoarcere]

Exploatarea moșiilor și loturilor țărănilor trebuie să înceapă și să se execute ca și în timpurile normale. În principiu, se vor observa următoarele:

- 1) Toate ogoarele se vor cultiva de proprietarii sau arendași înșiși. Dacă, excepțional, ogoarele nu se pot lucra cu proprietari sau arendași, atunci ele trebuie lucrate în orice caz de locuitorii comunei în mod comun. Ogoarele ce nu pot fi lucrate de moșieri se vor da pe seama țăranilor, contra părții uzuale de 5:5.
- 2) Imediat ce timpul va fi favorabil, munca câmpului de primăvară trebuie începută cu toate brațele odată.
- 3) Se va semăna în primă ordine: mazăre, ovăz, orz de vară, grâu de vară, porumb, plante oleaginoase, cartofi, mei, dovlecei, floarea soarelui.

 Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului

primăvară se fac cu multă activitate de Administrația militară cu ajutorul agricultorilor români și se va termina cel mai târziu la mijlocul lui mai. Greutățile create de război au fost înlăturate cu concursul silitor al țăranilor. Rezultatul total al regiunii semănate întrece toate așteptările. Timpul e foarte favorabil și, dacă ar continua în mod normal, se poate socoti pe o recoltă cel puțin medie.

Pentru a veni în ajutorul populației, dar, de fapt, pentru a obține o cantitate mai mare de legume, se iau **măsuri pentru cultivarea locurilor virane și pentru distribuirea semintelor.**

1) 27 martie 1917, Publicațiune

Populațiunea din orașul Brăila să nu se aștepte ca administrația armatei germane să-i pună la dispoziție legume din recolta nouă.

Dimpotrivă, fiecare trebuie să îngrijească de trebuințele sale proprii. **Populațiunea este deci invitată a planta legume pe orice petec de pământ oarecum propice pentru cultura legumelor. Producția se lasă din principiu populațiunii,** surplusurile de pe suprafețe mai mari vor fi luate în primire, contra plată, la ridicare, pentru trebuințele armatei.

Cererile de semințe se vor adresa după trebuință până cel mai târziu 15 aprilie la Primărie. Primăria este în măsură de a ceda parcele mai mari pentru cultivarea particulară. Primăria are dreptul de a dispune în mod autonom de toate întinderile cultivabile, cari nu vor fi cultivate până la 1 mai.

În cazuri de neglijență răutăcioasă, Comandantura va interveni cu amenzi cuvenite.

2) 27 martie 1917, Publicațiune.

Toți posesorii, arendașii sau chiriașii de grădini sau de teren, chiar și ale acelor care au servit până acum pentru plantație de flori, sunt obligați a le întrebuința imediat pentru cultivarea legumelor. Cei ce nu se vor supune vor fi pedepsiți.

Se aduce la cunoștința generală că cu începere de la 1 Septembrie vânzarea legumelor pentru populația civilă se face de către Societatea „ASANAREA“.

Legumele se vând pe următoarele piețe:

Secția I.	A. Lichiardopol, Piața Regala
" II.	C. Ionescu Piața Galați No. 3
" III.	N. Băncilă " " No. 4
" IV.	Th. Albu " Speranței " 2
" V.	G. Georgescu " Poporului " 6
" VI.	V. Dumitriu " Concordiei ; 6

În raport cu sosirile mai abundente de legume, se vor înființa noi localuri de vânzare.

Wirtschaftsabteilung
der Bay. Mob. Etappenkommandantur 314

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

De la 1 August se vor vinde populației civile legume între orele 9 $\frac{1}{2}$ -12 a. m. în piețele: Regala, Concordiei, Speranței și Galați.

Comandamentul Imperial German.

ROMÂNIA * ARHIVELE NATIONALE * BRĂILA

Pepeni verzi...struguri

Ordonanța

Noi, Președintele Comisiei Interimare al Primăriei Orașului Brăila,
Având în vedere specula ce se face de comercianții detaiști cu vânzarea fructelor.
În revenire la ordonanța noastră No. 6503 din 13 August 1918 și în vederea art. 58 din legea organizării comunelor urbane,

O R D O N A M

Cu începere de la data prezentei ordonanțe fructele și pepeni se vor vinde cu următoarele prețuri:

Pepeni verzi mari	Lei 0.50 kgr.
" mici	0.30
galbeni mari	0.60
" mici	0.40
Mere vîratece calitate I-a	2.—
calitate II-a	1.—
Pere " I-a	2.—
Pere " II-a	1.—
Prune mari goldane	1.20
Prune de rînd	1.—
Struguri calitate I-a	2.—
Struguri calitate II-a	1.50

Data astăzi 19 Septembrie 1918,
Președintele Comisiei Interimare,
N. TH. FARANGA.

Secretar General, V. I. Pramba

8726
26 Septembrie 1918

Aprobat
Bey. Mob. Etappen K-ter 304.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

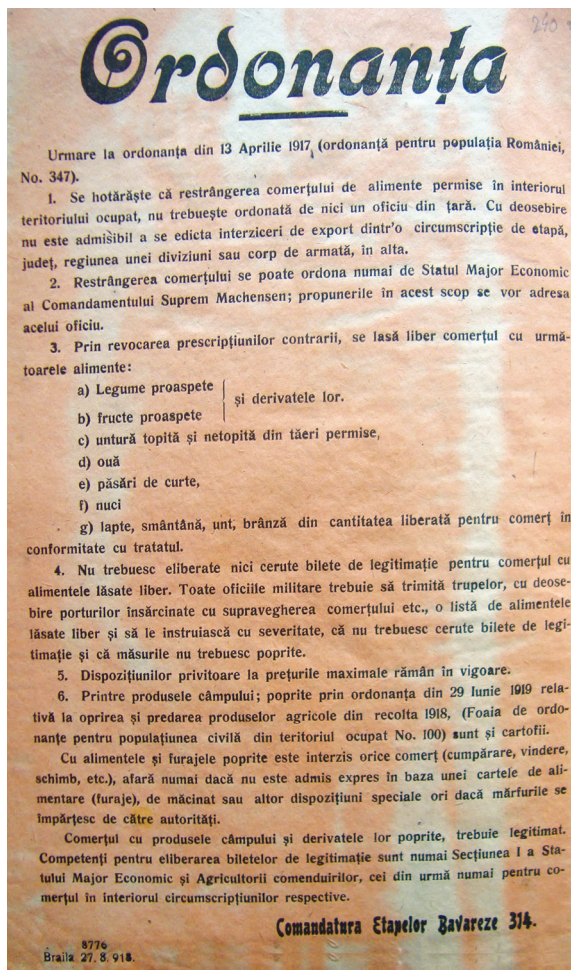
23 martie 1917, Publicațiune

Se interzice comerțul ambulant de alimente fabricate din făină sau carne.

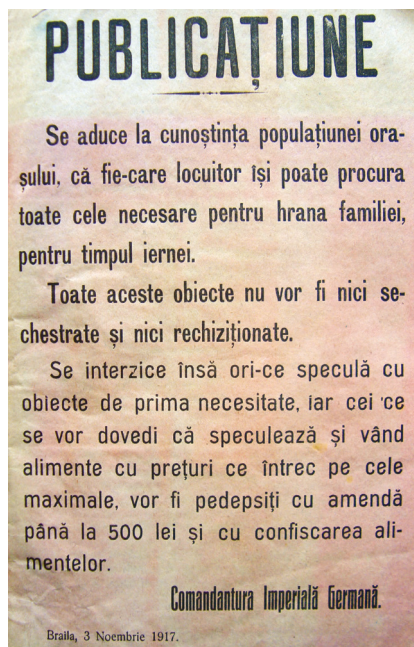
Este permisă vânzarea în comerț ambulant de pește proaspăt, tot felul de legume, fructe și floricele. Se mai permite vânzarea în comerțul ambulant de produse de industrie casnică, ca pânză de casă, scoarțe, coșuri împletite, rogojini, furci, lopeți, mături etc.

Pentru practicarea oricărui comerț ambulant se va cere permisiunea specială a Primăriei. Contravenienții vor fi pedepsiți cu o amendă până la lei 500 sau cu o lună închisoare.

27 iunie 1918. Ordonanță. Se lasă liber comerțul cu următoarele alimente - legume, fructe, untură, ouă, păsări de curte, nuci și produse lactate.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

ROMÂNIA * ARHIVELE NATIONALE * BRĂILA

22 aprilie 1918, Ordonanță

Se aduce la cunoștința generală a locuitorilor orașului Brăila că, **din ordinul și cu aprobarea Comandanturii Imperiale Germane**, s-a instituit la Primăria orașului o **Comisiune pentru verificarea și fixarea prețurilor maximele** la obiectele de primă necesitate.

I. *Atribuțiunile acestei Comisiuni sunt:*

1. Să culeagă toate informațiunile și actele necesare la stabilirea prețurilor pentru obiectele de primă necesitate.
2. Să fixeze prețurile maximele. [...]
6. Să supravegheze în special comerțul cu articole de primă necesitate, luând măsuri de darea contraveniențelor în judecată.

Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului informațiunilor cerute de Comisiune sau se vor opune la măsurile luate de dânsa.

3) Comercianții cari vor călca prețurile fixate de Comisiune sau cari vor refuza vânzarea mărfii din prăvălie.

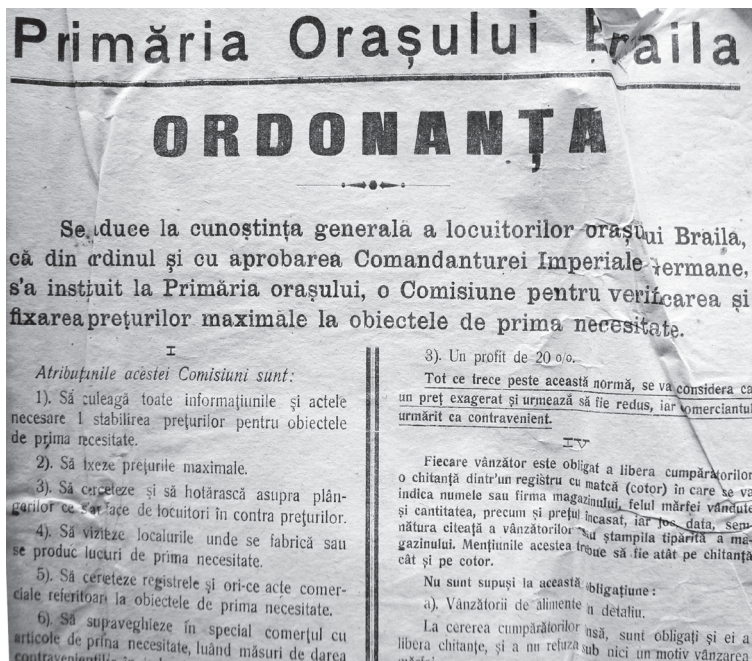
4) Comercianții și particularii cari vor acapara mărfurile în vederea speculei sau le vor ascunde în același scop.

Procese verbale de constatare a contravențiunilor se vor înainta, prin Comisiune, Judecătoriei de Ocol, care va judeca în ultimă instanță.

VIII. Odată cu constatarea contravențiunii, mărfurile respective vor fi ridicate sau puse sub pază polițienească [...]

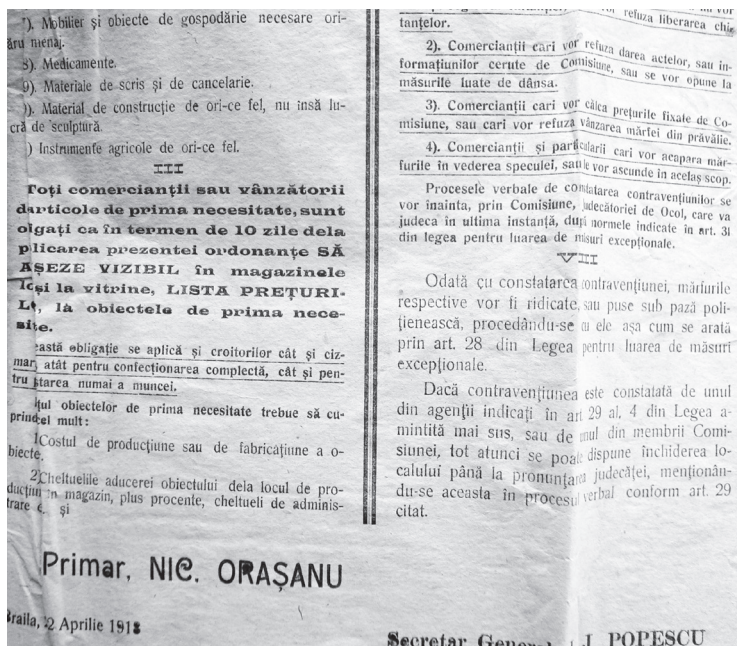
Dacă contravențiunea este constatată de unul din agenții specializați sau de unul din membrii Comisiunii, tot atunci se poate dispune închiderea localului până la pronunțarea judecății.

Primar, Nicolae Orășanu; Secretar general, J.J.Popescu

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

22 aprilie 1918

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

16 februarie 1917, Publicațiune

Farmacistul Jaja, farmacia *Aurora Carpaților* str. Regală, a fost amendat cu lei 1000, fiindcă a depășit taxa permisă pentru medicamente. Amenda trebuie plătită până la 20 februarie 1917, orele 12 din zi, la Intendența de câmp, camera 52. [Pentru depășirea taxei, farmacistul Nicolae Jaja fusese amendat în urma unor „denunțuri răutăcioase” cu 1000, 1500 și 2000 lei. Înaintează Prefecturii un „memoriu asupra pedepselor suferite pe nedrept în diferite rânduri”, menționând că este singurul farmacist care a rămas în oraș, exercitându-și profesiunea de 28 ani.]

21 februarie 1917, Publicațiune

Măcelarii Iancu Schwartz și Simion Copilovici, ambii domiciliați în Brăila, Piața Galați, au fost amendați cu câte lei 300 fiecare pentru că **au depășit prețurile fixate** pentru carne. Amenda trebuie plătită la Intendența de câmp.

24 februarie 1917, Publicațiune

Brutarul Michel Laibovici, Brăila, Calea Victoriei 11, a fost amendat cu lei 400, pentru că **a depășit prețurile fixate pentru pâine**. Amenda trebuie plătită până pe 5 martie 1917, la Intendența de câmp, camera 52.

6 martie 1917, Publicațiune

Proprietarul magazinului din Piața Sf-ții Arhangheli 22, Mecheli Abdul Ali, a fost pedepsit cu o amendă de lei 1000, închiderea prăvăliei și confiscarea proviziilor de ceai, pentru că a cerut un **preț excesiv de mare pentru ceai**.

8 martie 1917, Publicațiune

Comerciantul Ștefan Bălan, Brăila, Str. Regală, a fost amendat cu lei 50, pentru că **a depășit prețurile maximele** fixate pentru hârtie galbenă de împachetat.

30 martie 1917, Publicațiune. Măcelarii Mihail Mihăilescu și Sofia Koulpî au cumpărat și vândut **carne cu prețuri și în cantități nepermise de Comandantură**.

2 august 1917, Publicațiune

Zarzavagiul Mihail Milan, din Bul. Carol 40, a fost amendat cu lei 100, pentru că a cerut - la vânzarea de legume - **prețuri cămătărești**.

Rechizițiile a tot și a toate

Jefuirea României, sursă principală de aprovizionare a Puterilor Centrale cu grâu și petrol, urmărea confiscarea tuturor resurselor ce depășeau pragul de subzistență a populației.

Jaful, fără a exclude chiar sensul propriu al termenului, în relațiile cu comercianții, se realiza prin cumpărare cu bani tipăriți la Sibiu, fără acoperire (v. ordinul lui Mackensen din 20 ianuarie 1917); **prin metoda împrumuturilor** (la restituire, dacă se întâmpla, obiectul era de nefolosit) **și a rechizițiilor oricărui produs util ocupanților**, contra bonurilor de rechiziție, ce trebuiau achitate de Primărie. În relațiile cu populația orașului, Comandantura trimitea liste cu obiectele necesare iar Primăria le procura contra bonurilor de rechiziție, predându-le direct germanilor.

Rechizițiile începeau de la ouă și ajungeau la piane (N. Petrovici, lucr. cit., p. 41), toți brăilenii fiind spoliați de lucrurile cele mai necesare gospodăriei și locuințelor lor. *Orice fel de avuție a existat în această nefericită Brăilă, toate au fost confiscate și rechiziționate, proprietarii rămânând numai simpli depozitari până la ridicare* (idem, p.49).

Se rechiziționează tot ce are valoare (C.C. Giurescu, op. cit., p. 256), începând cu mărfurile din magazine, continuând cu haine îmblănite, plăpumi și cuverturi de la particulari, cu telefoanele acestora din urmă și isprăvind cu pânzele de corăbii, pânzele de cort, odgoanele, orice fel de pânză, precum și vasele de pescuit și uneltele respective. Când se accentuează în

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
Vehiculele se vor lua a doua zi de la parcul trăsurilor contra prezentării unei legitimații eliberate de Comandantură și se vor înapoia seara tot acolo.

Birjele orășenești, întrucât nu sunt rechiziționate de Comandantură (semn distinctiv: birjarul va purta o brassardă albă cu ștampila Comandanturei), vor fi libere pentru circulația generală cu plată.

23 martie 1917, Publicațiune

Toate trăsurile (birjele) aflătoare în circulația publică trebuie să suspende circulația începând de la 1 aprilie 1917 și să se prezinte în aceeași zi la ora 8 a. m. înaintea clădirii poliției române.

Autoritățile și corpurile de trupă vor înainta imediat cereri către comandantură pentru a li se pune trăsurile la dispoziția permanentă.

[**Așa se face că prefectul I. Berceanu, prin adresa nr. 125/din 15 apr. 1917, roagă CIG a încuviința o trăsură pentru nevoile serviciului Prefecturii Brăila.**]

25 mai 1917: Numărul bicicletelor aduse la primărie-44, din care 2 în stare bună, 37 uzate și 5 stricate.

2 iunie 1917, Publicațiune

Posesorii de trăsurile au a le prezenta cu cai sau fără, în zilele de 4 și 5 Iunie de la 7—11 a. m. în piața din fața gării. Cine nu-și va prezenta trăsura va fi pedepsit cu amendă de lei 500, ca și cu luarea trăsुरii fără plată.

21 august 1917, Înștiințare

Toți posesorii de porumbei (rechiziționați încă din 20 ianuarie și rămași în porumbăriile lor) **au a-i preda vii** în zilele de 23 și 24 august 1917, între orele 9 - 12 a. m. pe strada Împăratul Traian 31. La predare se va elibera o dovadă de primire

Pentru fiecare din sticlele menționate care se va găsi după 15 martie, se va plăti o amendă de 5 lei.

23 martie 1917, Publicațiune

Toate aparatele telefonice cari se mai găsesc în posesiunea sau sunt în păstrarea locuitorilor din Brăila sunt rechiziționate și urmează a se declara până la 27 martie 1917 la depozitul de telefoane al Armatei de Dunăre, strada Împăratul Traian nr. 29/31, în fiecare zi de la ora 8-12 înainte de masă și de la 2-7 ore după prânz.

Acela care nu va face declarația se expune la o pedeapsă de lei 300 în numerar sau la una lună închisoare, după alegere, sau ambele pedepse împreună.

14 aprilie 1917, Publicațiune

Toate efectivele de ceară și parafină brută sau prelucrată de orice cantitate trebuie declarate la Primărie până la 25 aprilie. Cantitățile se consideră sechestrate și vor fi cumpărate de comandantură pe un preț proporțional, cu plată promptă în numerar.

Declarațiile false sau nefacerea declarațiilor atrage după sine amenzi până la 500 lei sau închisoare.

2 iunie 1917, Publicațiune

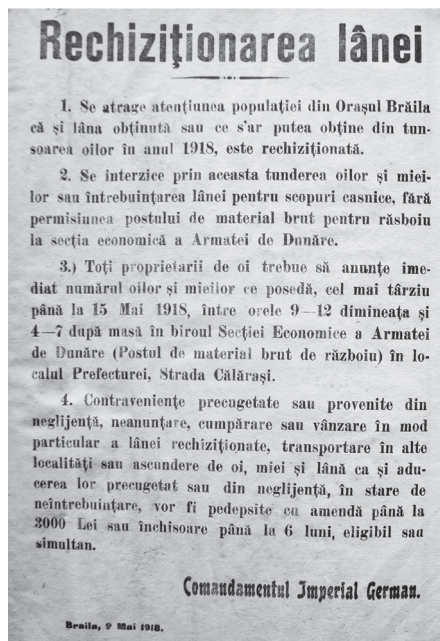
Prin publicațiunea referitoare la **predarea aramei, plumbului, cositorului, zincului, alamei** etc. se fixase ziua de 1 iunie ca ultima zi pentru predare.

Cu prezenta se fixează cel din urmă termen de predare pentru ziua de 6 iunie. În caz de întârziere a acestui termen, se aplică o amendă de 1000 lei sau închisoare.

Comandantura se va convinge prin percheziții dacă populația s-a supus obligațiunii de predare. Până în prezent nu s-a predat decât foarte puțin.

[Ion Giușcă, cronicar inspirat al Brăilei de odinioară,
fixează pentru eternitate momentul:

*Dumnezeu să te ferească
De invazia nemțească,
Fiindcă-ți ia neamțul din pâine,
De trăiești de azi pe mâine.
A rămas biata mătușă
Fără clanța de la ușă
Iar bisericile toate
Au rămas fără clopote,
Dacă frițu-a vrut, mai frate,
Cele de alamă toate,
Să le treacă în registre
Să le facă mecanistre,
Mecanistre de război,
Auleu și vai de noi!]*

5 noiembrie 1917, Dosar 95/1016, Dovezi de rechiziții, fila 128 :

* Eduard Fanciotti, Coroanei 1: 2 cearșafuri, 4 cămăși, 2 perechi pantaloni, 1 veston, 1 pălărie

* C. Alexiu, Polonă 12 : 6 cămăși, 4 fețe de masă, 2 cearceafuri, 1 pereche izmene, 2 haine pe talie, 1 vestă, 1 halat, 1 pereche ghete

* Nicu Zgardeli, Cuza 196 : 7 metri olandă albă pentru bucătărie, 13 m pânză cadrilată pentru bucătărie, 5 cămăși, 1 pereche izmene, 2 fețe de masă, 3 cearceafuri.

Și exemplele pot continua pe zeci de pagini.

Rechizițiile au continuat și după încheierea păcii.

I) 1 mai 1918, Primar N. Petrovici către Dl. Polițai al orașului

Am onoarea a vă ruga să binevoiți a dispoza să se rechiziționeze de urgență prin secțiile polițienești următoarele obiecte: 16 perne, 17 fețe de pernă, 1 cearceaf pat, 4 plăpumi, 1 saltea lână necesare pentru onor Comandantura Imperială Germană.

II) 14 iulie 1918: Comisia de rechiziții către Președintele Comisiei Interimare (Dosar 93/1916)

Se știe că orașul Brăila, căzând în zona operațiunilor militare și în imediata apropiere de front, a avut să suporte cele mai grele sarcini cu încartiruirea și procurarea celor necesare trupelor de ocupație.

În intervalul 6 ianuarie 1917-14 iulie 1918, Primăria a executat nu mai puțin de 3651 comenzi date de Comandantura Imperială Germană pentru diferite rechiziționări de mărfuri și obiecte casnice necesare acestor trupe, în afară de cele procurate direct de Administrația militară, de alte și alte obiecte contra bonurilor de rechiziție nedepuse la Primărie.

Cât timp obiectele s-au găsit în comerț, comenzile au fost executate cu cea mai mare bunăvoință și fără să se țină seama de valoarea lor, deși li s-a cerut și covoare persane, mobilă de lux, pianе, case de bani, lingerie de schimb, voaluri de lux, blănărie de lux. Dacă nu s-au mai găsit, s-au luat din casele particularilor, pentru că CIG nu suferă vreo întârziere și cere executarea imediată, amenințând Primăria cu amenzi iar pe agenții însărcinați cu rechizițiile cu închisoarea. Valoarea totală, peste 3 milioane lei. Când au fost luate cu împrumut, nu s-au mai restituit iar cele restituite n-au mai fost proprii pentru o nouă întrebuințare.

Având în vedere că populațiunea oraşului este sleită de suferinţele inerente războiului şi deposedată, în mare parte, cu forţa, astăzi, în urma ratificării păcii, trebuie să fie scutită de asemenea rechizii.

Ca argumentare, solicitarea se încheie cu o listă a obiectelor cerute de la 1 iunie la 13 iulie 1918, procurate cu mare greutate din casele particularilor, din care spicuim câteva : 100 scaune, 50 mese, 500 pahare, câte o sută farfurii, cuțite, furculițe, lingurițe (probabil pentru noi cazinouri -!?), dar și un pian, 9 covoare, 7 oglinzi...

III) 8 august 1918, Înștiințare a CIG privind supunerea la încartiruire

Populației din Brăila i se face cunoscut că **datoria de a încartiera rămâne în vigoare în viitor ca și mai înainte** (așa cum rezultă din textul reprodus în continuare!).

Persoanele cari nu se supun dispozițiilor Biroului de încartierare sau încearcă de a opri persoanele autorizate de acel birou de a intra în locuință vor fi pedepsite cu amendă până la 3000 mărci și închisoare până la 6 luni sau cu una din aceste pedepse.

Competenți sunt: Tribunalul militar și comandamentul militar.

Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului

28 august 1918, Publicațiune

Se reamintește populației că orice cuartir devenit liber trebuie anunțat în timp de 24 ore biroului de încartierare prin înapoierea bonului de încartierare. Închirieri de case ca și mutări de domiciliu fără aprobarea biroului de încartierare, ca și îndepărtarea mobilelor din locuințe pentru a le face improprii încartierării de trupe, sunt sever oprite.

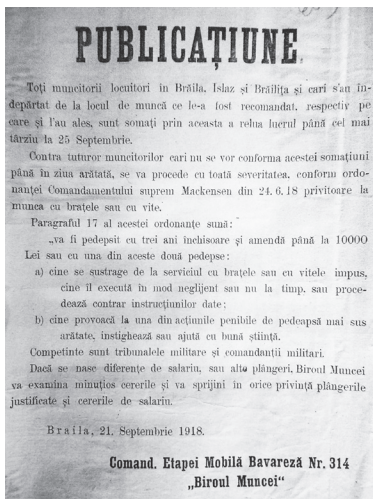
Contravențiunile vor fi pedepsite cu amendă.

Comandantura Imperială Germană.

**IV) 21 septembrie 1918, Publicațiune - Comandantura
Etapei Mobilă Bavareză Nr. 314 „Biroul Muncei”.**

Reluarea lucrului de către cei care-l părăsiseră (muncă obligatorie). Neprezentarea până cel mai târziu pe 25 septembrie: „va fi pedepsit cu trei ani închisoare și amendă până la 10000 lei sau cu una din aceste două pedepse:

- a) cine se sustrage de la serviciul cu brațele sau cu vitele impus, cine îl execută în mod neglijent sau nu la timp, sau procedează contrar instrucțiunilor date;
- b) cine provoacă la una din acțiunile pasibile de pedeapsă mai sus arătate, investighează sau ajută cu bună știință.

Problema refugiaților

Prin retragerea armatei în etape din calea invadatorilor, Brăila, situată în apropierea frontului, și-a dublat numeric populația prin refugiații veniți din Dobrogea și din toată Muntenia, confruntându-se cu problema alimentației și a găzduirii acestora, pe fundalul numeroaselor boli contagioase, care au făcut ravagii în special la periferie, în cartierele orașului, unde aceștia își aflaseră adăpost.

De aceea, s-a impus ca primă măsură de urgență – „repatrierea” obligatorie a acestora, germanii nutrind credința că astfel vor asigura forța de muncă pentru cultivarea câmpurilor, rămase pârloagă.

Ca atare, încă din 7 ianuarie 1917, o **Ordonanță chema refugiații dobrogeni** să se prezinte la autorități pentru a-și ridica pașapoartele. „Repatrierea” în Dobrogea se va face în baza unui program pe localități cu vaporul; pentru județele limitrofe, Buzău și Rm. Sărat, pe jos iar pentru cele mai depărtate, cu trenul. Refugiații nu voiau să se întoarcă în ciuda amenințărilor și ordonanțele s-au succedat luni de-a rândul fără prea mare succes, deși li se tăiaseră cartelele de alimente.

28 ianuarie 1917, Încunoștiințare

1) **Toți refugiații supuși obligațiunilor militare în vârstă de 18 până la 46 ani inclusiv**, din Brăila, Brăilitza, Komorofka și Izlaz – Vatra Veche, se vor prezenta până la 5 februarie la Biroul de prezentare al supușilor obligațiunilor militare, aflător în Banca Sindicatului Agricol, Piața Sfinții Archangheli No. 13, pe dată ce vor voi să se întoarcă la căminurile lor, trebuie să se prezinte din nou la același birou pentru a fi șterși de pe liste.

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
Râmnicul-Sărat și Ialomița, vor urma Ordine atunci când vremea se va îndrepta. Refugiații vor lua cu dâșii la plecare mâncare pentru cel puțin 3 zile, iar dacă nu au, vor primi hrana necesară la locul de împărțire a ajutoarelor pentru refugiați la Școala de Meserii de pe Bulevardul Carol I. Ajutoare în bani nu se mai dau. Hrana va fi distribuită pe baza pașapoartelor.

Cei din Dobrogea se vor prezenta pe str. Împ. Traian.

Cei ce nu se vor conforma vor pierde dreptul la reîntoarcere și la orice sprijin.

10 februarie 1917, refugiați

Pentru regularea și grăbirea plecării lor, **toți refugiați din jud. Putna, din Muntenia (inclusiv Jud. Brăila) și Oltenița** trebuie să se prezinte imediat la biroul refugiaților Calea Împăratul Traian No. 6 (în localul Societății de asigurare Agricolă) pentru a li se face noi pașapoarte. Ei vor declara în același timp câte căruțe și câte vite vor să ia cu dâșii. De asemenea, vor aduce cu dâșii pașapoartele vechi și vor arăta adresa lor exactă.

Cei ce nu se vor conforma acestor dispozițiuni pierd dreptul de reîntoarcere, precum și orice sprijin.

15 februarie 1917, Înștiințare

În vederea plecării:

REFUGIAȚII sunt din nou chemați a-și lua în primire numerele lor de ordine în Str. Traian No. 7.

Până la noi dispozițiuni vor putea pleca zilnic vreo 250 de refugiați și anume în direcția Făurei-Buzău-Ploiești-București. Locul de adunare în piața gării la ora 7 dimineța.

Se va plăti: de persoană peste 10 ani, lei 4 iar sub 10 ani, lei 2. Pentru bagaje peste 50 kg, lei 2. Aceste taxe trebuie plătite la plecare.

22 februarie 1917, Înștiințare

Duminică 25 febr. a. c. pleacă o coloană pedestră sub escortă militară la Cernavoda prin Viziru, Însurăței, Țândărei, Fetești. Toți refugiații din această direcție, precum și acei din jud. Cernavoda, care posedă căruțe sau animale de povară sunt somați să se prezinte cu bagajul și aprovizionarea pentru transport duminică la ora 8 dim. fix în Piața Sf. Spiridon.

23 februarie 1917, Ordonanță

Pentru repatrierea restului de refugiați aflați în orașul Brăila și provenind din județele Ialomița, Ilfov, Râmnicu-Sărat, Buzău, Prahova, Dâmbovița, Vlașca, Muscel, Teleorman, Argeș, Olt, Râmnicu Vâlcea, Romanați, Gorj, Dolj, Mehedinți; toți acești refugiați trebuie să se prezinte îndată la biroul din strada Împăratul Traian No. 7 spre a-și lua numărul și viza de călătorie pentru cale ferată.

Cei ce se vor abate de la această ordonanță se expun la pedepse și pierderea dreptului de repatriere la căminurile lor.

28 februarie 1917, Refugiați

Se aduce la cunoștința **refugiaților dobrogeni** că vineri 2 martie va pleca o coloană cu căruțele pe jos prin Fetești la Cernavoda. Cu această coloană se ordonă a pleca toți cei ce posedă căruțe și animale de tracțiune și care au domiciliul în întreg județului Constanța.

În acest scop refugiații sunt invitați să se prezinte la biroul din Strada Împăratul Traian No. 7 spre a se înscrie de plecare, ca astfel cunoscând numărul călătorilor se va putea lua măsurile necesare pentru încuarterarea la diferitele etape de pe această cale.

Călătoria se face sub escortă militară și refugiații trebuie să-și ia cu dânsii hrană de patru zile.

1 martie 1917, Ordin pentru refugiați

Duminică 4 martie, va pleca, cu trenul, un transport de refugiați, la București. Toți refugiații din Județele Ilfov, Râmnicu-Sărat, Buzău, Prahova, Dâmbovița, Vlașca, Muscel, Argeș, Olt, Romanați, Gorj, Dolj și Mehedinți, trebuie să se prezinte în aceea zi, la gară, orele 8 dimineața pentru a pleca. **CIG**

14 martie 1917, Ordin pentru refugiați

Vineri, 16 Martie, va pleca cu trenul un transport de refugiați. Cu acest transport vor pleca toți refugiații din Călărași-Silistra -Slobozia-București și județele de la vest de această localitate, cât și de pe linia Făurei-Buzău, Ploiești, Lehliu-Ciulnița și celelalte localități de pe aceasta linie. Refugiații se vor prezenta la gară Vineri orele 8 dimineața pentru plecare.

27 martie 1917, Pentru refugiați

Joi, 29 martie, va pleca sub escortă militară o coloană de refugiați pentru Dobrogea. Cu această coloană vor pleca toți refugiații dobrogeni care posedă căruțe și animale de tracțiune. Refugiații se vor prezenta la 5 dimineața în piața Agenției de unde vor fi transbordați cu bacul peste Dunăre la Ghecet.

4 aprilie 1917, Încunoștințare (în vederea recrutării!)

Se aduce la cunoștință că toți **refugiații Austro-Ungari** aflați în Brăila vor fi repatriați și pentru acest scop ei sunt obligați a se prezenta de urgență la biroul K- u. K- osterr-ungarische UnterstutzungsStelle Piața Sfinții Arhangheli No. 2.

8 mai 1917, Înștiințare - Refugiații din Dobrogea

Vineri 11 mai va pleca cu șlepul un transport de refugiați în direcția Hârșova-Cernavodă. Toți refugiații din această direcție care n-au permisiunea de a rămâne în Brăila se vor prezenta în port Vineri ora 5 dim. gata de plecare.

Evidența supușilor Antantei

Regimul de opresiune și tiranie instaurat de germani, arată Kirițescu, op.cit., p.154, trebuia să fie susținut de un formidabil aparat polițienesc, cu caracter militar- *Zentralpolizeistelle*, având 9 secțiuni și următoarele atribuțiuni: supravegherea dezertorilor și prizonierilor, a întrunirilor publice și a adunărilor diferitelor societăți și asociații profesionale și culturale; recrutarea brigăzilor de siguranță; organizarea contra-spionajului; măsurile restrictive ale liberei circulațiuni și ale liberei petreceri în teritoriul ocupat a locuitorilor autohtoni și a străinilor, supuși ai puterilor dușmane Germanilor; controlul granițelor, căilor de comunicație și contrabandei prin scrisori; liberarea pașapoartelor; liberarea biletelor de identitate (*Personal-Ausweis*), pe care fiecare locuitor trebuia să-l aibă asupra sa; a permiselor de circulație (*Pass-Verkehr*), fără de care nimeni nu putea să se deplaseze cu trenul, iar în unele perioade nici cu trăsura sau căruța, chiar în interiorul orașelor; supravegherea biroului populației (*Melde-Amt*), în care sunt datori toți locuitorii să se înscrie; supravegherea moravurilor etc.

Pentru zonele din apropierea liniei frontului cu Moldova, a existat și **Poliția Secretă de campanie**, care a operat în județele Brăila, Rm.Sărat, Buzău și Putna.

Evidența bărbaților din statele inamice intra în atribuțiile următoarelor secțiuni:

Comandantura Stațiunii de Etapă I R, strada Coroanei no. 34.

Biroul pașapoartelor, str. Împ.Traian no.6,

Poliția orașului, Bd. Carol I.

Biroul de Presentare a Comandamentului Imperial

German (Banca Sindicatului Agricol) și de Pașapoarte din Piața Sfinții Arhangheli No. 13.

23 ianuarie 1917, Înștiințare

1. Toți militarii, cari locuiesc în Brăilița, Comorofca și Islaz-Vatra Veche, în vârstă de la 18 până la 46 ani inclusiv trebuie să se prezinte în zilele de la 29 ianuarie până la 3 februarie inclusiv la „Banca Sindicatului Agricol”, Piața Sfinții Arhangheli No. 13, dacă nu s-au prezentat între timp. Hârtiile militare trebuie aduse. Nesupușii vor fi arestați și aspru pedepsiți.

2. Toate ordonanțele cari s-au emis și se vor emite în viitor pentru supușii obligațiunilor militare din Brăila vor privi și pe cei din Brăilița, Comorofca și Islaz-Vatra Veche.

10 februarie 1917, Ordin

Toți străinii, ce se găsesc în oraș, ale căror state sunt în război cu puterile centrale se vor prezenta în zilele de 11-12 februarie, dimineața de la 9-11 și după amiază de la 4-6 la biuroul poliției de câmp, Str. Golești No. 29, cu actele lor.

Cine nu se va prezenta va fi considerat ca spion și înaintat justiției militare.

17 februarie 1917, Încunoștiințare (grecii erau favorizați, deoarece Grecia era neutră!)

Toți grecii domiciliați în Brăila urmează a se prezenta până în 25 Februarie 1917, orele 8 - 12 a. m. și 2 - 7 p. m. la birourile poliției de câmp, aducând și pașaportul alb eliberat de consulatul grecesc. Pașaportul trebuie să fie prevăzut cu o fotografie purtând ștampila consulatului grecesc.

Platzmann, Colonel, Comandant.

22 februarie 1917, Înștiințare

Toți locuitorii de sex masculin din cercul orașului Brăila, afară de cei chemați spre control în localul Clubului Regal, au a se prezenta în cursul lunii martie la Biroul pașapoartelor, str.

12 apr. 1917, Înștiințare.

Toți locuitorii de sex masculin din Cercul orașului Brăila indiferent de ce naționalitate, în vârstă de la 71 ani în sus au a se prezenta până la data de 14 Aprilie 1917 la Biroul Pașapoartelor (Str. Imp. Traian No. 6) pentru a primi **bilete de identitate**. Cei cari din cauză de boală nu se vor putea prezenta în persoană, urmează a trimite o rudă.

Pe ziua de 15 și 16 Aprilie se vor prezenta toți **băieții**, indiferent de ce naționalitate, **în vârstă de 14 ani** la Biroul Pașapoartelor (Str. Imp. Traian No. 6) pentru a primi **bilete de identitate**. Toți trebuie să aducă la prezentare acte de legitimație.

12 aprilie 1917, Publicațiune

Deoarece s-a terminat cu lucrarea listelor persoanelor de sex masculin în vârstă de 15-70 ani, se atrage din nou atenția, că **fiecare trebuie să aibă totdeauna la sine pașaportul sau biletul de identitate pe care l-a primit de la biroul de pașapoarte.**

Acela care nu va avea biletul de identitate la el, va fi arestat și pedepsit.

8 mai 1917, Publicațiune

Toti supușii serviciului militar al districtului de control Brăila, adică toți bărbații statelor care sunt în război cu puterile centrale, trebuie să se prezinte cu pașapoartele lor militare la biroul de prezentare al Comandanturii „Banca Sindicatului Agricol” Piața Sfinții Arhangheli No. 13, **pentru a fi controlați**, și anume acei a căror nume de familie începe cu:

A, B, C, D la 11 și 12 mai 1917

E, F, G, H la 14 și 15 mai

I, J, K, L la 16 și 17 mai

M, N, O, P la 18 și 19 mai

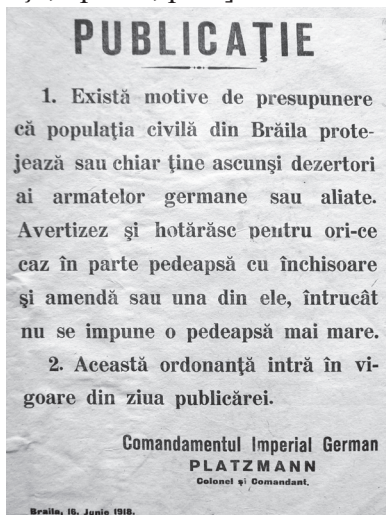
R, S, T, U la 21 și 22 mai

V.W. Z la 23 și 24 mai.

Cine va lipsi nemotivat de la **adunarea de control** sau nu se va prezenta în timpul indicat va fi pedepsit.

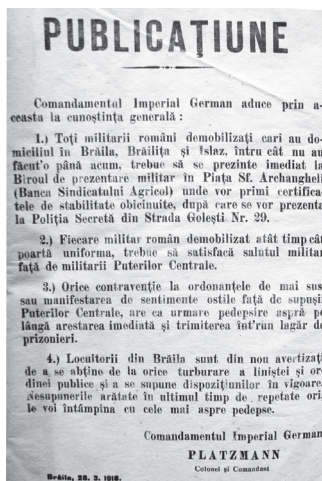
16 iunie 1918, Publicațiune

Belșugul în care au încăput **germanii** în România îi face refractari serviciului militar și, mai cu seamă, războiului, deoarece Mackensen le promisese că războiul se va sfârși cu luarea Bucureștiului. De aceea, **dezertările** încep pe o scară întinsă [C. Bacalbașa, op. cit., p 57].

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

28 martie 1918. Publicațiune [după venirea demobilizaților]:

ROMÂNIA * ARHIVELE
NAȚIONALE * BRĂILA

2 aprilie 1918, Ordonanță polițienească în privința ordinei

Apreciind în întregime sentimentele patriotice ale populației la întoarcerea militarilor români demobilizați, se atrage atenția că vor fi reprimite cu toată asprimea acțiuni din partea **elementelor nesocotite**, care au ca caracter sentimente ostile față de supușii Puterilor Centrale sau au ca scop de a produce neliniști în populație.

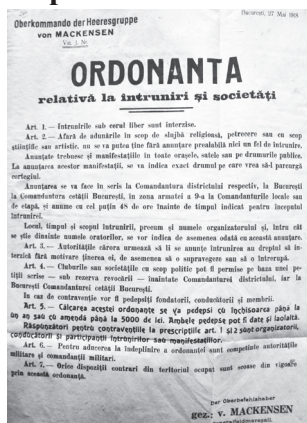
De aceea, **se interzice în mod expres întovășirea militarilor români demobilizați în mod ostentativ, aducerea de ovații, discursuri celor dimprejur, ca și orice manifestație care are ca scop să tulbure liniștea și siguranța circulației.**

Se atrage atenția organelor polițienești de a proceda în caz de contravenții fără indulgență.

Contravențiile vor fi pedepsite cu amendă de 1000 lei sau cu închisoare până la 2 luni; la manifestare de sentimente ostile față de Puterile Centrale, cu amendă până la 3000 lei sau închisoare până la 6 luni, după alegere, sau simultan, întrucât nu există pedeapsă mai aspră după codul marțial.

Decretarea pedepselor urmează prin comandanții militari.

27 mai 1918, Mackensen: adunări politice interzise; orice adunare - anunțată în prealabil și aprobată de Comandantura de Etapă.

8 august 1918, Publicațiune

Populației Brăilei i se face cunoscut că **datoria de încartierare** rămâne în vigoare în viitor ca și mai înainte.

Pentru ținutul orașului Brăila ordon:

Persoanele cari

1. calcă ordinul de a da cartier din 15.1.1918;
2. fac cartierele bune pentru scopuri de încartierare, printr-o deplasare de mobile sau cari vor să arate prin primirea de persoane cari n-au nici un drept de a locui în cartierul respectiv, că acea locuință nu e disponibilă;
3. încearcă prin fel de fel de măsuri de a dezgusta pe încartierat să locuiască acolo mai departe;
4. nu se supune dispozițiunilor Biroului de încartierare sau încearcă de a opri pe persoanele autorizate de acel birou de a intra în locuință vor fi pedepsite cu amendă până la 3000 lei și închisoare până la 6 luni sau cu una din aceste pedepse.

Competenți sunt Tribunalul militar german și comandamentul militar.

31 ianuarie 1918, Publicatiune

Totți Grecii spre control

Din cercul de control Brăila, de la 14 ani în sus au a se prezenta la Biroul de prezentare al Comandamentului Imp. German (Banca Sindicatului Agricol) Piața Sf. Arhangeli 13, și a n u m e : Secția I la 4 și 5 Februarie 1918; S. II la 6 – 7 febr.; S. III la 8 febr.; S. IV la 9 febr.; S. V la 11 febr.; S. VI la 12 și 13 febr.

Instituțiile militare pot trimite cărțile de legitimație ale lucrătorilor la Meldeamt împreună cu o listă nominală pentru a fi înregistrate în listele de control.

Cei ce nu se vor prezenta la adunarea de control fără a se justifica sau nu se vor prezenta la timp, vor fi aspru pedepsiți.

L. M. N. O. P, între 9 - 12

Q. R. S. T. U, între 13—16

V. W. X, Y. Z, între 17—20 martie 1917

Trebuie să se prezinte chiar și acei cari posedă acte de reformă sau scutire, precum și cei ce sunt în serviciul vreunei instituțiuni comunale administrative sau autorități militare. Acela care din cauză de boală este împiedicat să se prezinte trebuie să anunțe aceasta verbal prin rudele lui, aducând totodată și un certificat medical, doveditor.

Acela care nu se va prezenta la timp va fi pedepsit cu o amendă până la 1000 lei sau închisoare sau amendă și închisoare.

Toți trebuie să aducă la prezentare actele lor militare.

4 aprilie 1917, Încunoștiințare [Repatriere în vederea recrutării !]

Se aduce la cunoștință că **toți refugiații Austro-Ungari** aflați în Brăila vor fi repatriați și pentru acest scop ei sunt obligați a se prezenta de urgență la biroul K- u. K- osterr-ungarische UnterstutzungsStelle Piața Sfinții Arhangheli No. 2.

13 aprilie 1917, Înștiințare (reluată în 6 iunie 1917)

Toți supușii austriaci și unguri aflați în Brăila, în vârstă de 18-46 ani, cari la ultima recrutare /vizită medicală au fost găsiți apți pentru serviciul militar, cât și acei de aceeași vârstă, cari nu s-au putut prezenta la recrutare, trebuie să se prezinte la 16 Aprilie crt. orele 7 dim., **gata de plecare** la „Osterr ung. Unterstutzung Stelle“/.

Acei ce nu se vor prezenta la timp vor fi urmăriți și aspru pedepsiți.

Rechiziții la muncă / Angajări

Evidența, mereu reluată, le permitea să cunoască și să dispună de bărbații rămași în oraș, începând cu vârsta de 14 ani, pentru angajări sau muncă forțată.

Munca forțată, obligatorie, a fost una dintre constrângerile cele mai neumane la care a fost supusă populația civilă (N. Petrovici, lucr. cit., p.111).

Armata de ocupație, având nevoie într-o zi de 200-300 lucrători, dădea ordin Poliției și Primăriei să predea la data și locul fixat numărul cerut de oameni. Pe timp de iarnă, inamicul își completa numărul de muncitori de pe străzile Brăilei, luând pe care cum îl întâlnea.

Oameni disponibili erau, dar aceștia aparțineau funcționărimii, nedeprinse cu munca fizică, necesară săpării tranșeelor sau lagărelor de munci agricole.

Vara, rechizițiile de oameni erau și mai mari. Ridicau din mahalale bărbați, femei, copii, care niciodată nu puseseră mâna pe seceră, îmbrăcați așa cum s-a întâmplat la ridicare (în papuci, rochii subțiri, în cămași) și transportați **în lagăre agricole, suportând o adevărată sclavie.**

Toată viața economică a satelor era la discreția inamicului. Tot ce poseda locuitorul era pentru inamic și răspunzător către el de stăpânirea averii sale (ibidem).

Întrucât cererile întreceau puterea orașului, au fost rechiziționați la muncă și supuși austro-ungari, în special femei. Deși plătite, s-au plâns Comandanturii. Pe viitor, doar femeile care cer singure să muncească.

Lăcătuși, mecanici, electricieni și tâmplari cari sunt învoiți să lucreze la **Câmpina** pentru o plată zilnică de lei 4-6, pot să se prezinte la secția economică (Wirtschaftsabteilung) a Comandanturii imperiale germane din Brăila.

16 aprilie 1917, Publicațiune

Toți meseriașii din fabricația de **celuloză**, în special meșterii pentru fier și oamenii pentru mașina de drenaj, pot găsi ocupație profitabilă. A se adresa până cel mai târziu 25 aprilie 1917 la secția economică a Comandanturii Imperiale Germane. [În 1908, la Brăila, intrase, în funcțiune, o fabrică de celuloză care va fi distrisă în timpul războiului, rămânând doar numele unie străzi în zona cartierului Viziru, unde se aflase.]

25 ianuarie 1917, Publicațiune

Se aduce la cunoștință că **toți muncitorii ce se rechiziționează sau se cheamă la poliție pentru a fi întrebuințați la diferite munci vor fi plătiți:** cu un leu și cinci zeci bani pe zi plus 70 bani pentru mâncare celor din oraș. Celor ce se trimit afară din oraș li se dă mâncare în natură.

Poliția are instrucțiuni să facă lista nominală de toți cei ce vor fi luați la muncă și în lipsa lor plata se va face persoanei pe care fiecare muncitor o va arăta.

Primar, N. Orășanu.

31 ianuarie 1917, Ordin - Fixarea lefurilor pentru populațiunea civilă

a) **Muncitorii civili români**, cari lucrează pentru trebuințele militare pot primi următoarele lefuri pe oră: copii sub 15 ani, până la 10 bani femei, până la 20 bani; spălătoresele, cusătoresele și bucătăresele în spitale / lazarete, până la 25 bani; salahori, până la 30 bani; muncitori specialiști, până la 35 bani; muncitori din greu și maisteri, până la 40 bani; pentru un cal

Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului
Pentru munca șoselelor, șeful constructor Mehring prefectură.
Plata este de lei 3 pentru bărbați; pentru supraveghetori lei 4.
La prezentarea voluntară la muncă se pot lua în considerare
dorințele în privința locului de a munci și procurării de alimente.

3) **Mai târziu se vor recruta cu forță** toți acei care nu
se vor fi prezentați voluntari.

4) Pentru agricultură se pot prezenta și femei și copii
puternici. Femeile primesc pe zi 2 lei, copiii - 1 leu.

5) Orașul va îngriji de copiii femeilor ce se duc la muncă.
(ss) Kosch, General de infanterie.

21 iunie 1918. După pacea de la București, începând
oarece ativitate în Port, prefectul Filip Apostol, lansează un apel
către toți muncitorii să se prezinte.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

Starea de sănătate

Odată cu intrarea armatei de ocupațiune s-a declarat și un număr de epidemii de neînlăturat în timp de război, ca tifosul exantematic și vărsatul negru cu emoragii de o mare virulență, notează C. Bacalbașa, p.123.

Nemții dădeau o atenție deosebită sănătății locuitorilor orașului, nu pentru că îi iubeau pe români, ci de teamă că apariția oricăror forme de boală îi putea afecta și pe ei.

Pentru a menține starea de sănătate a populației civile, supusă exploatării în beneficiul propriu, ca și a propriilor combatanți, încă din **7 ianuarie 1917**, Armata de Dunăre (Șeful statului major general, von Werder, General) a luat **măsuri de regulare a serviciului sanitar din Brăila:**

- 1. Toate instituțiunile sanitare din Brăila sunt puse sub comanda Armatei de Dunăre.**
2. Medicul major (Oberstabsurat) Kob este însărcinat cu șefia serviciului medical al tuturor spitalelor. Stabsurat Fühnel este numit medic al garnizoanei și repartizat la Comandantură. Se va ocupa în primul rând de starea sanitară a orașului și în special va avea **un control sever al prostituției.**
3. Toate proviziunile de medicamente și pansamente sunt rechiziționate și rămân la dispoziția Armatei de Dunăre.
[...]
4. Un spital local s-a aranjat în Școala grecească din str. Rubinilor no.2. Până la amenajarea spitalului de câmp 5

~~~~~ *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
caselor de ploșnițe, să se adreseze la comisiunea sanitară a
fiecărei secții sau la Doctorul comunei, Panteli.

Se recomandă cultivarea de cartofi sau legume în grădinile existente sau în curți cari se pretează la aceasta. Însă toate alimentele vor fi consumate numai fierte. Consumul legumelor crude este foarte periculos, mai cu seamă în timpul de față; epidemiile de holeră și tifos sunt consecințele inevitabile.

De asemenea, este foarte periculos consumul apei care provine direct din Dunăre. De aceea, se va întrebuința pentru băut numai apă din canalizarea comunală.

Guzganii sunt foarte periculoși ca propagatori ai ciumei și trebuie stârpiți în limita posibilității.

Comisiunea sanitară pentru: Secția 1. (secția 1. și 2. de poliție), Șef: Dr. Leon; S. 2. (, 3. -): dr. Cutzudis; S 3 (. 4. , ,): dr. Popa; S.4 (, 5. , ,): dr. Petzalis și S.5. (, 6.)-dr. Sotec-dă consultațiuni gratuite în toate chestiunile igienice.

25 mai 1917, Publicațiune

1. Toți bărbierii și ajutoarele lor trebuie să se despăducheze săptămânal în localul de despăduchiere. Acela care va fi găsit fără dovadă valabilă de despăduchiere la reviziile ce se vor face de acum înainte mai des, va fi pedepsit cu amendă de lei 500.

2. În timpul lucrului, bărbierii trebuie să fie îmbrăcați cu o bluză curată ale cărei mâneci să fie sumese până la coste.

3. Instrumentele întrebuințate la tuns și bărbierit, ca foarfeci, brice și piepteni trebuie dezinfectate în soluție de creol după fiecare întrebuințare, periile trebuie desinfectate o dată pe săptămână într-o soluție fierbinte de sodă.

Publicul este rugat, în interes propriu, a observa ca bărbierii să întrebuițeze halate și șervete curate la tuns și bărbierit și de a reclama abaterile.

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
o taxă potrivită cu situația materială a familiei. Taxa nu trebuie
să fie mai mică de lei 30. Sumele adunate servesc la acoperirea
cheltuielilor ce rezultă din lucrările localului de despăduchiere.
Cine va fi găsit cu păduchi după acest termen va fi înaintat
împreună cu familia sa unui local de despăduchiere, chiar
posedând certificatul de despăduchiere al comisiunei.

Medicul Garnizoanei, Hainemann

30 iulie 1917, SFATURI !

**Tifosul exantematic și recurent care bântuie acum,
se ia prin păduchi.**

***Unde nu-s păduchi, nu-i nici Tifos exantematic, nici
recurent.***

Ca să stârpim păduchii trebuie muncă mare, muncă de
fiecare zi.

I) Trebuie în fiecare dimineață și în fiecare după prânz să
căutăm bine toate rufele, toate vestmintele ce purtăm, să ucidem
păduchii și să răzuim lindenii cu un cuțit. Înainte de a pune pe
noi o rufă sau o haină trebuie să o răzuim de lindenii. Lindenii se
găsesc mai ales la guler, la subțiori și în cutele cusăturilor.

II) Trebuie să ne pieptănăm cu pieptenele des de 2 ori pe
zi și apoi să frecăm rădăcina părului cu petrol (gaz).

III) Trebuie să mergem cel puțin de 2 ori pe săptămână
la baia de despăduchiere de pe strada Griviței no. 186 (Piața
Poporului, Școala No. 7). La ieșirea din baie se vinde acolo
petrol cu 40 bani kg.

*Nu e nici o rușine să mergem la aceste băi, fiindcă acum
mișună păduchi periculoși la săraci și bogați, la murdari și
curați.*

De altfel, cine nu merge de voie, va fi dus cu sila, căci
oricine va fi găsit cu păduchi la control, va fi despăduchiat cu
forța și pedepsit.

Comandamentul Imperial German

»»»»»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*

Spălați-vă pe mâini, înainte de a mânca; spălați-vă pe mâini, când ieșiți de la privată; dacă umblați la vreun bolnav, spălați-vă pe mâini. [Îndemnul judicios la spălat nu era corelat și cu existența cartelei pentru săpun, prin care privațiunii de hrană i se adăuga și lipsa unei igiene corespunzătoare, astfel că tifosul exantematic, febra recurentă și celelalte boli molipsitoare nu puteau fi eradicat.]

28 august 1917, Publicațiune

Supușii austro-ungari, cari doresc să fie scutiți de despăduchiere, se pot prezenta zilnic între orele 3-5 p. m. până la 3 septembrie 1917, la comisiunea de asanare, Piața S-ții Archangelheli No. 11.

31 dec. 1917, Ordonanță

Toată populația din secția a III- a și a IV-a (împreună cu Comorofca și Vatra-Veche) este obligată a merge la Baia Populară din Piața Luminii (construită de Primărie, pe Str. Sf. Constantin, în diagonală cu Fabrica de Confecții de astăzi, nota mea, I.M.), cel mai târziu până la 25 februarie 1918 stil nou. Celor ce nu vor avea bilet de baie cu data anului 1918 nu li se vor elibera cartelele de pâine de la 1 martie.

Bolile sexuale

Dosar 66/1916, Primăria Brăila - Corespondență „Starea sanitară”, 821 file

20 ian. 1917, Prescripțiuni pentru prostituatele orașului Brăila (filele 6-8).

Se indică prostituatelor ca domiciliu str. Unirii (5 lei vizita) și hotelul România din str. Plevnei (10 lei vizita), unde își pot exercita meseria contra taxelor stabilite. Măsuri: a nu ieși pe stradă vara după ora 8 și iarna după ora 7; să nu poarte

1 martie 1918, Înștiințare

Deoarece s-au ivit în București și în alte orașe mai multe **cazuri mortale de variolă (vărsat negru)**, se aduce la **cunoștința publicului că vaccinarea este obligatorie** pentru toți acei cari n-au fost vaccinați sau revaccinați până în prezent. Vaccinările se vor face în fiecare casă, cu începere de la 1 martie 1918, de către agenții sanitari, sub controlul d-lor medici. Cei ce nu vor fi găsiți acasă vor trebui să se prezinte în ziua următoare între orele 9—12 dim. la Dispensariul I din strada Const. Berlescu No. 34. Se atrage atențiunea populației că, cu începere de la 1 mai, cartelele de pâine vor fi eliberate numai la prezentarea biletului de vaccinare.

Alte ordine

9 februarie 1917, Publicațiune

1) Este interzis farmaciilor de a depăși taxa admisă până acum de autoritățile românești; eventualele reclamații din partea populației se vor aduce la cunoștința medicului garnizoanei (Școala greacă), **dr. Eberartz Hannemann.**

2) Se impune populației cea mai strictă îndatorire de a semnala d-lui medic comunal, Dr. Panteli, toate cazurile de boală suspecte de contagiune. Se atrage mai ales atențiunea asupra erupțiunilor pielei și amigdalitelor.

9 februarie 1917, Publicatiune

Se aduce la cunoștință publică că **Dispensarul pentru săraci** funcționează în fiecare zi de la ora 8-10 a. m., în strada Albă (colț cu strada Galați) sub conducerea D-lui D-r Bădescu.

24 februarie 1917, Publicațiune

Vizitarea bolnavilor români, adăpostiți în lazaretele germane și pe vasul-spital, se interzice până la noi dispozițiuni. Se declară nevalabile toate biletele eliberate pentru intrarea pe vasul-spital.

Ofrande pentru bolnavii români pot fi trimise prin dna Demetriad, Bulevardul Sf. Maria 24.

25 februarie 1917, Publicațiune

Se caută infirmiere cu plată — de preferință învățate — pentru lazaretul german No. 172. A se prezenta la cancelaria lazaretului, Bul. Cuza 53.

28 februarie 1917, Publicațiune

Persoanele fără mijloace pot avea ajutor gratuit la **faceri de la următoarele moașe**: Elena Nicolau, strada Unirii 251; Ana Cristescu, Bulevardul Cuza 290; Lucreția Popescu, str. Traian 42.

16 apr. 1917, Publicațiune

Se interzice bărbierilor de a atârna steaguri cu crucea roșie în fața prăvăliilor. E nevoie de încuviințarea Comandanturii pentru a purta insignele crucii roșii (steaguri, benzi, firme etc.). Insignele trebuie să fie prevăzute cu ștampila medicului Garnizoanei. Contravenienții se vor pedepsi.

12 iulie 1917

Membrii „Crucii Roșii Române” și toți **oamenii de bine** sunt rugați cu insistență să pună săptămînal la dispoziție cîte **două ouă** pentru bolnavii și convalescenții ce se află în spitalul pentru români, italieni și ruși.

Măsuri edilitare

Apa

Populațiunea Brăilei e obișnuită cu risipa și cu gratuitatea, astfel că aproape nimeni nu mai plătea taxa pentru apă, afirmă N. Petrovici. Lipsa apei, mai ales vara, deși, chiar în timpul ocupațiunii, Primăria a mărit Uzina cu încă trei filtre, cheltuind câteva sute de mii lei din veniturile sale, provenite din comerțul ce-l făcea.

Pentru ca străzile să nu mai fie stropite cu apă filtrată, closetele curățate iar grădinile și florăriile să nu mai folosească această apă, la îndemnul Comandanturii s-au stabilit câteva pompe pe str. Călărași, care, prin lucrări puțin costisitoare, trăgeau apă direct din Dunăre.

Dărâmarea imobilelor insalubre

O altă măsură bună a reprezentat-o dărâmarea imobilelor insalubre, infecte, vechi, care de-abia stăteau în picioare, dar erau totuși locuite de o populațiune în completă mizerie, **desfigurând orașul și sfidând igiena și sănătatea publică** (v. N.Petrovici, p. 97).

Dosarul 89/1916-dărâmarea caselor insalubre, 632 file

La 29 martie 1917, comisia compusă din medicul primar, medicul de la circ. I și II și inginerul de la salubritate recomandă demolarea următoarelor clădiri: Hanul zis Stăvărache din str. Hepites 18; ruina din str. V. Perlea 1; șopronul din Frumoasă 58;

1 februarie 1917, Ordonanță

Locuitorii ca și negustorii erau obligați să declare Primăriei cantitățile de lemne și de cărbuni care depășesc 1000 kg, în vederea redistribuirii cantităților care depășesc cotele.

Orar magazine. Restricții în ce privește lumina, apa și frecventarea localurilor publice.

15 ianuarie 1917, Ordonanță, Polițaiul orașului, Ilie Cossac

Cu începere de azi, **toți comercianții din orașul Brăila vor ține magazinele deschise în permanență de la orele 7 dimineața până la orele 7 seara.**

Toate restaurantele, birturile, cafenelele, teatrele, cinematografele vor închide la orele 10 seara. Cărciumile de la Bulevardul Carol inclusiv și până la marginea orașului rămân definitiv închise până la alte dispozițiuni.

Circulația civililor pe străzi este permisă până la orele 11 noaptea. După această oră, nu vor mai putea circula decât persoanele cari vor poseda permise speciale, eliberate de către comandamentul pieței. Contravenienții la aceste ordine vor fi pedepsiți cu amenzi.

Ca atare, orașul trăia noaptea mai mult în întuneric, mare parte din populație neavând introdusă lumina electrică iar gazul lampant lipsind cu totul. De-abia la 17 martie 1917 se aduce o cantitate de gaz, Primăria înființând cartele de gaz, câte 2 litri de cap de familie, 0,30 lei litrul.

18 martie 1918, Ordonanță CIG. Se înființează Garda cetățenească pentru serviciul de pază pe timpul nopții, cu concursul poliției românești și al patrulilor germane de stradă. Toți bărbații erau obligați a face serviciul de pază. Șefii de stradă întocmeau listele celor obligați a presta acest serviciu sub controlul Poliției.

5 iulie 1917, Ordonanța

În urma risipei ce se face, alimentarea cu apă este periclitată.

De azi înainte, conductele de apă ale oraşului vor fi închise între orele 2-4 după-amiază şi se ordonă următoarele:

1. Bazinele (jettes d'eaux) trebuie închise și menținute închise.

2. Cișmelele vor fi închise imediat după luarea apei.

3. Dacă poliția va găsi undeva cișmele deschise, trebuie să le închidă imediat.

4. Este interzis spălutul în timpul curgerii apei (cu robinetul deschis). Se prescrie întrebuințarea de ligheane.

5. Grădinile nu se vor stropi între orele 10 dimineața și 6 seara.

6. Pentru curățirea canalelor și stropitul străzilor se va întrebuința, până la alte dispozițiuni, numai apa luată din Dunăre.

7. Autoritățile comunale vor observa ca să se execute cu rigurozitate aceste prescripțiuni și vor denunța toate încălcările. Contravenienții vor fi pedepsiti.

Comandantura Imperială Germană. Brăila, 4 iulie 1917

21 februarie 1917, Ordin

Din cauza cantității restrânse de materii combustibile și pentru întreținerea cât mai îndelungată a Uzinei de apă și electricitate din oras, se decide următoarele:

Cu începere de la 23 februarie, toate magazinele, cafenelele, birturile etc. vor fi deschise fără întrerupere: de la ora 7 dimineața până la ora 5 după masă - magazinele și până la 8 seara - cafenelele și birturile, abstractie făcând stabilimentele, care au permisiuni speciale.

Este interzis de a ține lumina aprinsă în magazinele închise.

Pedepse

8 martie 1917, Publicațiune

Cu ordinul No. 4644 al Comandanturei din 7 martie 1917, persoanele mai jos notate au fost pedepsite cu câte 100 lei sau, în caz de neplată, cu câte o zi închisoare de fiecare 5 lei, pentru că, în ziua de 5 martie, **au ars lumina electrică în prăvăliile lor la orele 12 din zi**, contrar ordinului Comandanturei: Goldstein, Str. Regala 28; Micșunescu „Friseria Figaro”.

9 martie 1917, Publicațiune

Cu ordinul comandanturii No. 4682 din 8 martie 1917 următoarele persoane au fost amendate cu câte 100 (una sută) lei sau, în caz de neplată, câte o zi închisoare pentru fiecare 10 lei, pentru că în ziua de 6 martie 1917 **au ars lumina electrică în prăvălii, după ora 5 seara:** a) Magazinul Pesky, Str. Regală; b) Photo-Lux, atelier fotografic, Str. Regală.

13 martie 1917, Publicațiune

Stelian Perfeto din Brăila, Str. Împăratul Traian No. 22, a fost pedepsit cu 50 (cincizeci) lei amendă, pentru că **a ars în prăvălia lui lumina electrică** în ziua de 6 martie 1917, **după ora 5 seara.**

18 aprile 1917, Ordin

Proprietarii de case, precum și chiriașii sunt **obligați să lumineze camerele cu un bec de 50 W sau cu două de 25 W** și să nu aprindă lumina decât într-o cameră. În camerele eliberate nu se admit becuri. Restul becurilor trebuie să fie predate la Primărie.

2 septembrie 1917, Ordonanță: depunerea lămpilor electrice la Primărie, împachetate, cu numele și adresa.

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
de proiectile. În consecință, se atrage din nou atențiunea populației că proiectilele neexplodate, bombele și fragmentele de proiectile nu trebuie atinse în nicio împrejurare din cauza pericolului pentru viață ce poate rezulta dintr-aceasta. Când se găsesc proiectile neexplodate, trebuie a se anunța imediat Poliția militară.

19 aprilie 1917, Publicațiune

În ultimul timp, copiii au înălțat așa-zisele **zmee**, prin care au fost deranjate în mai multe rânduri contactele telefonice. Se interzice de aceea înălțarea zmeelor în cuprinsul orașului Brăila. Părinții răspund de copiii lor și se expun la pedepse dacă se va contraveni la această interdicere.

***

23 ianuarie 1917, Ordonanță

Din cauza zăpezii căzute în ultimele zile, străzile și trotuarele au devenit nesigure, atât pentru garnizoană, cât și pentru populația civilă.

Se ordonă prin prezenta ca toți proprietarii sau chiriașii **să curețe zăpada** din fața casei sau să împrăstie cenușă sau nisip pentru ca alunecarea să fie exclusă. Rigolele din fața caselor lor și părțile străzii, pe cari circulă trăsurile și căruțele, să fie de asemenea presărate cu cenușă sau nisip.

Cei ce nu se vor supune acestei ordonanțe vor fi amendați.

13 martie 1917, Publicațiune

I. G. Ștefănescu Goangă din Piața Poligonului No. 3 a fost pedepsit cu o amendă de 100 (una sută) lei, pentru că a aruncat în fața casei sale gunoi și rămășițe.

16 martie 1917, Publicațiune

În ultimul timp au fost **pedepsiți** mai mulți proprietari de case din cauză că, contrar ordinului dat, **nu au curățit** trotuarul,

Dosar Primărie 109/1916: **La 10 martie 1917, se înființase în înțelegere cu Primăria instituțiunea Asanării Orașului**, cu scopul de a face curățenia orașului, în momentele în care onor Primăria se găsea în imposibilitatea de a o face. Obiective: reînființarea serviciului gunoaielor, legarea latrinelor publice de canalizare, activarea serviciului barometric pentru latrinele particulare etc. La 5 aprilie, colectase deja suma de 129517 lei de la 1433 persoane, cheltuind deja 41498 lei pentru plata muncitorilor și a căruțelor. Comitetul asanării a propus înființarea de instalații sistematice pentru despăduchiere, care să asigure controlul a 1000 indivizi pe zi.

Rolul acesteia încetând prin reintroducerea timpurilor normale, se solicită, la 27.12.1918, descărcarea de gestiune. Președintele Comitetului fusese Joseph Goldenberg.

9 iulie 1917, Publicațiune

Se aduce la cunoștința publică că **serviciul barometric a înlocuit vasele de metal, ce aveau capacitate de 1000 litri, cu 6 vase noi de lemn**, a căror capacitate este numai de 717 litri, și, în consecință, taxele curățirii se modifică astfel:

1. Pentru golirea latrinelor ordinare ale imobilelor în curțile cărora nu pot intra căruțele, cum și pentru haznalele sau latrinele aflate în subsoluri sau etaj și pentru care se plătea lei 12 - de vasul mare de 1000 litri, se va plăti lei 8.60.
2. Pentru golirea latrinelor imobilelor din până sub mal, pentru care se plătea lei 10- se va plăti lei 7.
3. Pentru golirea haznalelor sau latrinelor fără fund zidit, pentru care se plătea lei 9- vasul mare, se va plăti lei 6.45.
4. Pentru golirea haznalelor și latrinelor imobilelor comunei, închiriate particularilor, sau ale particularilor închiriate Primăriei, pentru care se plătea lei 8 – vasul mare, se va plăti lei 5,70.
5. Pentru golirea haznalelor zidite, având closete, pentru care se plătea lei 6-vasul mare, se va plăti lei 4.30.

***

10 noiembrie 1917, Înștiințare

Toți **posesorii de sănii** sunt obligați ca până-n ziua de 20 noiembrie 1917, să anunțe la comisariatul circumscripției polițienești respective toate vehiculele de acest fel ce se găsesc în păstrarea lor. Sunt obligați la această declarație și acei în păstrarea căror se găsesc sănii ce nu sunt proprietatea lor. De azi înainte vânzarea săniilor, fie și la persoane militare, nu va fi permisă decât cu aprobarea Comandanturii Imperiale.

Contravenienții vor fi pedepsiți cu confiscarea săniilor și o amendă până la 500 lei sau, în caz de neplată la termen corespunzător, de închisoare. **CIG**

26 noiembrie 1917, Ordonanță

În vederea apropierii iernii, se ordonă următoarele pentru întreținerea curată a străzilor și drumurilor:

1. Trotuarul trebuie ținut într-o stare care să permită circulația publicului. Zăpada trebuie imediat îndepărtată și strânsă în grămezi la marginea străzii, de unde urmează a fi ridicată. În caz de îngheț, trebuie împrăștiat nisip sau cenușă pe trotuar, spre a se înlătura alunecarea trecătorilor.

2. În timp de ninsoare sau ger, rigolele trebuie ținute curate, spre a se asigura scurgerea imediată a apei de zăpadă; de asemenea, se vor ține curate și gurile canalelor de scurgere.

3. Strada trebuie asemenea presărată cu cenușă sau nisip, spre a împiedica căderea cailor. Presărarea străzii din jumătatea dreaptă cade în sarcina locuitorilor din dreapta, jumătatea din stânga celor din partea stângă.

4. Îndatorirea de curățire cade în sarcina locatarilor de la parter; în caz că parterul nu e locuit, atunci îndatorirea de a curăți cade în sarcina celorlalți locatari. În caz că toată casa e nelocuită, atunci proprietarul trebuie să îngrijească de curățire. Îndatorirea de a curăți nu cuprinde numai locul ocupat de casă, dar și partea străzii care mărginește curtea aparținând casei. Datoria de a curăți terenurile virane în străzile locuite cade în

sarcina proprietarilor. **Militarii încartierați sunt datori a întreține curată strada numai în cazul când numai ei singuri locuiesc în casă. În celelalte cazuri, ei sunt ținuti a obliga la aceasta gazdele respective.**

Contravenienții la această ordonanță se vor pedepsi cu amendă până la 300 lei sau închisoare. **CIG**

***

După câteva săptămâni de la intrare, germanii au declarat **război câinilor**. O ordonanță a impus taxa pe câini, botnița și obligația ca niciun câine să nu iasă pe stradă. Mulți câini au fost împușcați numai fiindcă au scos capul pe poartă și au lătrat un ofițer german, notează C. Bacalbașa, op. cit. p. 75. Urmarea: în câteva săptămâni, Bucureștii au fost curățați de câini. Constrângerea a revoltat însă publicul.

Înmulțirea câinilor vagabonzi reprezenta un pericol la fel de grav ca și cele mai grave boli. Serviciul de ecarisaj din cartierul Lacu Dulce se ocupa de colectarea câinilor, pentru fiecare câine prins și predat, aducătorul primind doi lei. Întrucât măsura s-a dovedit prea costisitoare, a fost înființat un serviciu de hingheri, care, zilnic, colinda orașul, prinzând câinii fără stăpân cu sbițul și depunându-i în cotiga ce-i însoțea. Apoi, îi omorau, predând grăsimea nemților, care o trimiteau în Germania pentru scopuri industriale.

26 februarie 1917, Ordin

Deoarece s-au întâmplat mai multe **cazuri de turbare** **pricinuite de câini** în și lângă Brăila, se ordonă:

- 1) Toți câinii trebuie legați cu lanț sau botniță.
- 2) Câinii pot fi duși pe stradă numai cu lanț și botniță.
- 3) Primăria va elibera proprietarilor de câini mărci ce trebuie fixate la zgardă.
- 4) Primăria îngrijește de prinderea și uciderea câinilor și îi aduce la zălhana.

Acest ordin intră în vigoare odată cu publicarea.

Școlile - spitale de răniți Încercări de redeschidere

Din toamna anului 1916, după intrarea României în război la 15 august 1916, învățământul public a încetat, localurile de școli fiind ocupate de spitale cu răniți: întâi români, apoi ai trupelor inamice.

Întrucât ziarele din București anunțau deschiderea școlilor primare după Paște, **N. D. Purcăreanu, revizor școlar și director al Școlii de băieți Nr. 4, într-un raport către Prefectură din februarie 1917**, solicita eliberarea a 4-5 localuri pentru băieți și a 3-4 pentru fete, populația școlară a celor 9 școli de băieți fiind de circa 1800 elevi iar a celor 8 școli de fete de circa 1500 eleve. Propune: Școala nr. 4 fete (str. Ștefan cel Mare nr. 425), ocupată de spitalul Crucea Roșie Măcin de boli infecțioase, prin trecerea la Spitalul Comunal; Școala nr. 5 băieți (str. Ștefan cel Mare nr. 421), deja eliberată de soldați; Școala nr. 2 băieți (Bd. Carol), ocupată de armata germană; Școala nr. 2 fete (Bd. Cuza 53), ocupată, în parte, de spitalul pentru febră recurentă pozitivă cu 5-6 bolnavi; Școala nr. 6 băieți, spital pentru boli infecțioase cu puțini bolnavi; Școala nr. 3 băieți (str. Ștefan cel Mare nr. 271), ocupată de artileria germană, în timp ce altele (Școala nr. 6, lazaret german pentru boli de piele; Școala nr. 7, spital românesc de difterie) rămân spitale în continuare. După eliberarea clădirilor, sunt necesare măsuri sanitare pentru înlăturarea focarelor de infecție, ca și lucrări de reparație [Dosar nr. 1/1917-Prefectură].

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
Comandantura Imperială Germană. Se primesc fără angajament
înscrieri prealabile, nefăcându-se distincțiune de confesiune și
naționalitate, în strada Constantin Berlescu No.18, la dl. profesor
G. Hilt.

9 martie 1917, Înștiințare

Gimnaziul „Profesorilor asociați” de patru clase
va începe regulat în ziua de 19 martie, în localul institutului
„Romașcan“. Înscrierile vor începe de azi, 9 martie, în strada
Constantin Berlescu No. 18.

[Gimnaziul era instalat într-un local din str. Plevnei,
Liceul „Nicolae Bălcescu” fiind ocupat de lagărul de prizonieri
civili. Pentru Gimnaziu erau elevi : absolvenții tuturor școlilor
primare, plus repetenții din clasele I-III de la liceu. Pentru
cursul superior liceu, mai toți elevii de la 16 ani în sus trecuseră
cercetași în Moldova.]

3 aprilie 1917, Publicațiune

Se intenționează redeschiderea fostului liceu al statului
(Liceul „Nicolae Bălcescu”), deocamdată ca instituție privată în
legătură cu gimnaziul privat deja existent.

Din lipsă de fonduri comunale, se va percepe o taxă
școlară care nu se poate fixa decât după ce se va fi văzut cât de
mare este numărul elevilor.

Prezentările pentru înscriere se fac în cancelaria
gimnaziului privat, str. Sf. Nicolae No. 39, între orele 10.30-
11.30 a. m., până la 12 aprilie 1917, inclusiv.

8 mai 1917, Publicațiune

Se proiectează deschiderea liceului românesc al
Statului la 1 iunie. Pentru a putea stabili numărul elevilor,
înscrierile încep chiar de acum. Asupra eventualelor taxe școlare
etc. se dau informațiuni la Secretariatul Liceului privat, str. Sf.
Nicolae No. 39.

Această situație nu înseamnă că regimul de ocupație n-a manifestat solitudine față de școală. E vorba însă de **școlile germane ale comunităților evanghelice**, focare de propagare a influenței germane.

30 ianuarie 1917, Înștiințare

Parohul R. Harney anunță **deschiderea școlii germane**, Bd. Cuza No. 15, după programul obișnuit predat în întreaga țară. Taxă școlară, la începutul fiecărei luni: 10 lei-un copil; 18 lei-doi copii; 25 lei-3 copii; 30 lei-4 copii.

13 februarie 1917, Școala germană solicită CIG restituirea inventarului lipsă (52 bănci pentru copii). ***În cazul cel mai greu se pot lua de la școlile românești.***

13 martie 1917, Școala germană

1) La școala germană se mai pot înscrie băieți din clasele 2-4 gimnaziale și fete din clasele 1-3 liceale cari doresc o **predare mai temeinică a limbei germane pe lângă obiectele în limba română**. Cursurile pentru băieți și fete sunt despărțite. Taxa școlară este de 12 lei pe lună. Meditațiile se plătesc deosebit. Înscrierile se primesc în toate zilele de lucru de la 8-9 a. m., la Școala germană, Bd. Cuza 15. Cursurile încep la 16 martie.

2) Pentru grădina de copii, la care funcționează o d-ră diplomată pentru cursuri froebeliane și o ajutoare, se primesc înscrieri la Școala germană în fiecare zi de la 8-9 dim. Taxa lunară este 5 lei.

3) Informațiuni relativ la toate chestiile școlare se dau la Școala germană de la 8 -9 dim.

R. Harney, paroh Biserica evanghelică

26 iulie 1917, Redeschiderea Școlii superioare germane catolice de fete „Sancta Maria», Strada Radu Campiniu 25.

Institutul fiind complet renovat și dezinfectat, cursurile școlare vor fi reluate cu începerea noului an școlar. Lămuriri

25 mai 1917, Publicațiune

La 1 iunie se va deschide o școală comercială pentru adulți (băieți și fete) pe Bulevardul Cuza No. 228 (în localul fostei școli comerciale pentru adulți). Cursul constă din predarea limbilor română, germană și franceză, ca și comptabilitatea și aritmetica comercială. Dacă va fi posibil, se va preda stenografia și dactilografia.

Taxa lunară e fixată la lei (20) douăzeci, iar pentru elevii săraci se face reducere în limitele posibilității. Înscrierile încep de pe acum în cancelaria școalei din Bd. Cuza No. 228, zilnic, de la orele 8-11 a. m. și 2 - 4 p. m.

14 august 1917. Directoarea Institutului din str. Prusiană nr. 10 (astăzi, Mărășești), A. Broșteanu, solicită eliberarea localului rechiziționat în 8 ianuarie și ocupat de telefoanele centrale ale armatei turce, *lipsită de singurul mijloc de existență de 8 luni și văzând că majoritatea școalelor au fost eliberate.*

3 noiembrie 1917, Publicațiune

Cursul complet: pentru tineri și domnișoare. Se aduce la cunoștința generală, că odată cu începerea noului an școlar (15 noiembrie a. c.), școala deschide clasa a III-a și va avea astfel cursul complet de trei clase, pentru tineri și domnișoare. Înscrieri se fac zilnic de la 9 la 10 a. m., în cancelaria școlii, Bd. Cuza No. 238 bis. Direcțiunea.

14 februarie 1918, Înștiințare

Se aduce la cunoștință că Comandantura Imperială Germană a acordat subsemnatului autorizația pentru **înființarea unei școli comerciale**, cu care școala comercială de până acum este contopită. Înscrieri se fac zilnic între orele 9 dimineața și 9 seara în locuința Directorului, str. Unirii 46.

Prof. Rafael Grunberg, Directorul școlii.

Presa - organ de propagandă

La 12 ianuarie 1917, la numai o săptămână după ocuparea oraşului, apare primul număr al foi zilnice **Donau-Armée Zeitung**, cu subtitlul **Anzeiger für Brăila /Monitor pentru Brăila**, autorizată de Comandantura Brăila. Preţul unui exemplar 5 bani /10 bani. Militarii plătesc numai 5 bani. Redacţia: str. Grădinii Publice no. 9. Schriftleitung (Redactor şef): Lt. Kiep, care asigura cenzura, inclusiv a publicităţii. [v. S. Semilian, *Presa brăileană sub ocupaţie. Donau – Armée - Zeitung în An. Br., III (1931), 4, p. 151-154].*

Rostul acestui organ era nu numai de ordin administrativ, privind administrația armatei de ocupație [publica ordonanțele autorității militare de ocupație], dar și de ordin politic, urmărind propaganda politică în favoarea ocupanților. În ciuda funcției sale, colecția acestui ziar va fi de cel mai mare folos pentru cei care vor încerca să facă istoria celor doi ani de ocupație germană a orașului Brăila (Istoricul presei brăilene, p.83).

Este scoasă de Armata de Dunăre (Herausgegeben von der Donau Armée). Reprezenta Buletinul oficial al Comandanturii Brăila (Amstblatt der Komandatur Brăila). Apare la început de trei ori pe săptămână, la prețul de 5 bani numărul, la tipografia *Dunărea*. Până la 27 mai inclusiv, este redactat în germană și română.

De la **28 mai**, apar două ediții separate, una în limba germană, alta în limba română, de câte 2 pagini, cea în limba română fiind redactată *de ziaristul brăilean M. Rolla*, care scosese, înainte de război, în epoca neutralității, foaia cu tendință filo-germană „România”, *servind interesele legațiunii germane, în solda căreia intrase*. Semna cu inițiala „R”. [Foaia *România*, săptămânal 1909-1916, redactor – proprietar M. Rolla (Marcus Rotștein / Rothstein)]. Acesta era, consideră S. Semilian, unul dintre cei mai buni gazetari brăileni, temut pentru tonul polemic al articolelor sale. Activitatea-i ziaristică l-a făcut să sufere multe persecuții din partea autorităților, pentru cari era un element stingheritor și indezirabil (p.74, *Istoricul presei brăilene*). Titlurile editorialelor lui „R.”, din „Monitorul pentru Brăila”, scos sub ocupație, contrazic însă aprecierea lui S. Semilian: *Șandramaua trosnește; Șmecherul I. Brătianu; Transilvania sau Basarabia?; Chestia Dunării sau pielea ursului din pădure; Norocul familiei Brătianu; Strigăt de pace al poporului român; Consolația lui Wilson; Capitalul german în România; Calea naturală (cu Germania!) etc.*, dovedind atitudinea antiromânească a ziaristului și a pușinilor colaboratori din oraș, din care vă oferim două mostre în partea finală a secțiunii (I și II).

Profesorul C. Stere de la Iași îi furniza planurile: înglobarea României în monarhia Austro-Ungară, cu drepturi egale, adică din dualistă ar fi devenit trialistă: Austro-Ungaro-Română.

Iar toate acestea ni se debitau pe fiecare zi în coloanele ziarului pentru a demoraliza pe români, a le scădea încrederea în viitorul țării lor și a slăbi puterea de rezistență a neamului nostru”.

De la 8 octombrie 1916, guvernul interzisesese apariția tuturor gazetelor de provincie. Cunoscând valoarea presei germanii au scos ziarul cu scopul de a cuceri și conștiințele românilor *printr-o propagandă zilnică, lipsită de contradicția unei prese naționale*, după cum remarca C. Bacalbașa în op. cit., p. 53. Minând conștiința națională, se urmărea *slăbirea rezistenței și surparea credinței într-un rezultat fericit al războiului. Îndemn la renunțarea luptei, la defetism și trădare*, conform analizei rolului acesteia de către Kirițescu, lucr. cit., p.170, aruncând în transeele frontului pachete din ziarele bucureștene.

Speculând nevoia brăileanului de a se informa, prin comunicate de presă se afirma atotputernicia și invincibilitatea germană și falimentul politic și militar al Întelegerii. Comunicatele prezintă armata germană în ofensivă permanentă, chiar și atunci când pierde 40000 de soldați în cadrul luptelor de la Mărăști, Mărășești, Oituz. Se trâmbițează ieșirea din luptă a Rusiei și Ucrainei și încheierea păcii de la Brest-Litovsk; se duce zilnic o campanie de neadevăruri, calomnii, intrigă și insulte față de România. Sunt știri din izvor german, propagate prin **Wolfbüro**.

Ziarul avea și un scop practic imediat: să aducă la cunoștința publicului numeroasele ordonanțe care însemnau tot atâtea restricțiuni și privațiuni ale libertăților, urmărind înjosirea morală și anihilarea puterilor fizice.

Dintre tipografiile existente în oraș au fost păstrate în

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*

Administrația ziarului, Str. Danubiului 27, Tipografia
Kostomyris

Redacția Lt. Kiep, Grădinii Publice 9

**Toți acei ce nu se vor fi conformat acestei obligațiuni,
până în ziua de 26 crt., vor fi amendați, fără nici o excepție,
cu lei 200.**

Comandantura Imperială Germană. (ss) Colonelul von
Gillhansen.

Observațiune

Pentru persoanele ce nu intră în prescripțiunea de mai
sus, prețul abonamentului rămâne cel anunțat mai înainte.

Se atrage atențiunea că veniturile din vânzarea ziarului
„Donau-Armee-Zeitung“ revin orașului Brăila [care suportă
toate cheltuielile (!), așa cum sunt consemnate de Kostomyris,
proprietarul tipografiei Dunărea].

**6 septembrie 1917, Raportul către Primărie al lui
Leonida G. Kostomyris, proprietarul atelierului tipografic
de pe str. Danubiului nr. 27, privind condițiunile imprimării
ziarului *Donau Armee Zeitung*.**

*Ziarul va apărea în formatul actual în 2 ediții, germană
și română, de patru ori pe săptămână, în 2 pagini și de două ori
pe săptămână, în 4 pagini.*

*Patru mii (4000) de exemplare în două pagini – lei una
sută cinci lei (105) iar fiecare sută de exemplare tipărită în plus
costă lei 225.*

*Patru mii (4000) de exemplare în patru pagini – lei două
sute zece (210) iar fiecare sută de exemplare tipărită în plus
costă lei 325.*

*Plata personalului tehnic existent mă privește. Costul
hârtiei pentru ziar privește onor Primăria. Furnizarea hârtiei
privește de asemeni onor Primăria iar eu nu sunt răspunzător
în cazul că ziarul nu va putea apărea la timp din lipsă de hârtie.
[...]*

- 1) Bogdan Nicolaevici, Călărași 34
- 2) Ștefan Iorgulescu, Regala 39
- 3) Alexandru Cuțitaru, Bd. Carol 307
- 4) I. M. Șeitan, Rahovei 193
- 5) Arghir Ionescu, Plevnei 123
- 6) Adolf Goldstein, Orientală 57
- 7) Smaranda Caludi, Polonă 7
- 8) Maria Sili, Polonă 11
- 9) B. Ghenciu (moștenitori), Albă 7
- 10) N. Secăreanu, Rahovei 126
- 11) Ath. Constantin (moștenitori), N.V. Perlea 38
- 13) Gh. Goldstein, Bd. Cuza 134.

Înștiințarea din 24 iulie se republică lunar cu adaosul:

La înscriere trebuie să se prezinte ultima chitanță. În plus, se menționează expres: abonamentele obligatorii... și se aduce aminte de amendă:

Cei ce nu-și vor reînnoi abonamentele în termenul indicat, vor fi pedepsiți cu o amendă de 200 lei.

***

I. SUNT NEMȚII DUȘMANII NOȘTRI ? de Dr. M. Tbs. [TAUBES, unul dintre cei 3-4 colaboratori incidentali, care, fără să vrea, arată adevăratul statut al României]

(...) Interesele celor două popoare sunt de aceeași natură și e imposibil ca să se între-ciocnească. Nu se poate spune tocmai că cele două popoare depind unul de altul; Germania nu are nevoie de România din punctul de vedere politic, cu toate că prietenia României i-a fost și rămâne de un mare folos în toate direcțiunile.

De aproape 50 de ani, plătim Germaniei an după an mai mult de o jumătate de miliard pentru produsele industriei sale și ca dobânzi pe împrumuturi. Marea însemnătate a acestei sume considerabile pentru înflorirea

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
dacă în îndeplinirea atribuțiilor sale întâmpină ceva dificultăți din partea autorităților militare sau dacă dimpotrivă găsește la ele oarecare înlesniri și proveniențe - după cum se întâmplă în toată regiunea ocupată.

L-am conjurat pe d. Berceanu să vorbească deschis, fără reticențe, știind din experiență proprie că autoritatea militară arată față de convingerile cinstite și față de oamenii de bună credință, o liberalitate și îngăduință cu mult mai largi decât însăși stăpânirea românească din ultimul timp. Ei bine, din cele ce mi - a spus d. Berceanu, - și prefectul nostru e omul care a avut în toate vremurile curajul opiniilor sale - am tras concluzia că ura înverșunată, cu care mâna aceea de descreierați dinainte de război a ridicat opinia publică a țării împotriva ”barbarilor”, n-a fost câtuși de puțin justificată. Am dedus dimpotrivă că ”barbarii” aceștia sunt oameni de înțeleș și că supunându-te legilor lor de circumstanță și felului lor de a fi și gândi, țara poate trage foloase incalculabile și învățăminte apreciable pentru viitor.

— Dacă vrei să ai o idee exactă, mi-a spus prefectul, de armonia ce domnește între autoritățile civile și cele militare de ocupație, dacă vrei să știi până unde împing ocupanții **solicitudinea lor față de toate nevoile publice**, urmărește cu atenție expunerea pe care ți-o voi face asupra activității administrative din județ și comună, ca și asupra activității **instituțiilor create anume din inițiativa particulară**. Și dacă munca noastră n-a fost zadarnică și a **contribuit cât de cât la ameliorarea situației generale a populației, atât de brutal și nemilos lovită de soartă, meritul e, în măsură foarte mică, al nostru; totul aproape se datorește autorităților militare, fără de concursul cărora n-am fi putut face nimic.**

Și d. Berceanu începe:

Î N J U D E Ț, organele administrative lucrează în comun acord cu autoritățile militare de ocupațiune.

* Autoritățile militare imperiale au luat măsuri a se

Arta ca mijloc de propagandă

Alături de presă, cinematografia, teatrul și muzica au reprezentat un mijloc important de propagandă, încă din luna ianuarie 1917, totul sub strictul control al cenzurii (secție a Verwaltungsstab), care avea în grijă nu doar presa, dar și piesele de teatru și filmele, cu rolul de „a îndruma viața intelectuală a țării într-o direcție favorabilă și simpatcă Germaniei” (Kirițescu, p.169). Au fost aduse trupe de dramă și de operă, formate adesea și din elemente artistice de valoare. Necunoașterea limbii, demnitatea păturii intelectuale și sărăcia obștească au ținut publicul departe de teatrul german. Au rămas spectacolul militarilor, al funcționarilor guvernului de ocupație, al populației de origine germană și al unei infime minorități române de ambe sexe, lipsită de conștiință și pudoare, recrutate din pleava morală și materială a orașului.

Locul de desfășurare: Teatrul Regal, Teatrul Passalacqua și... Biserica greacă. Spicuim câteva dintre acestea din primele luni de ocupație.

Teatrul Regal

Teatru Regal, duminică, 23 ianuarie 1917, orele 6 p.m. va avea loc un **Mare concert de binefacere în folosul fondului familiilor luptătorilor din Reg. 9 Infanterie de rezervă.** [Concertul va fi reluat duminică 28 ian.] Prețul locurilor: Fotolii de orchestră și lojă rang I-3 lei; Stal I și lojă rang II-2 lei; Stal II

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
doilea concert de soliști, în Teatrul “Passalacqua”, în beneficiul familiilor luptătorilor germani. Programul cuprinde, pe lângă bucăți cunoscute, și opere de compozitori moderni, care vor fi executate prima oară.

Al treilea concert cu soliști, 15 februarie 1917

Duminică, 4 martie 1917, orele 5 p. m, al IV-lea concert cu soliști.

În program: Brahms, Becker, Sarasate, Raff, Tschaikowsky etc.

Duminică, 15 aprilie 1917, orele 5 p. m, Concert de cameră: Quartete de Haydn, Mozart și Dvorak.

* 6-20 mai 1917, Turneul Teatrului German din București la Teatrul Passalacqua. Între alte spectacole, numai cu autori germani, 2 reprezentații de Goethe (*Ifigenia din Taurida*) și Hauptmann (*Clopotul scufundat*).

Biserica greacă

6 aprilie 1917, la ora 5 p. m, Concert de Vinerea Mare în Biserica Greacă.

Maeștrii de concert: Ottomar Borwitzky (Vioară), Paul Barth (Violoncel)

Acomp. de pian: D-l Carol Weissgerber. Intrarea: 1 leu.

28 mai 1917, Lunea Rusaliilor, va avea loc în biserica grecească un concert religios.

Își vor da concursul: Ottomar Borwitzky, Paul Barth, Karl Weissgerber, Marx și Karl zur Linde.

Bilete de intrare cu prețul de 1 leu se găsesc în magazinele Schmidt și Doina Str. Regală și seara, la casă. Începutul, la ora 8 seara.

[La 30 mai 1918, N.P. Vrânceanu, antreprenorul Bufetului din Grădina Publică, solicită 280 de scaune de Viena rechiziționate pentru concertele de mai sus, deoarece biserica nu avea decât 100 de scaune.]

Reprezentăția de la ora 9 seara va avea din nou loc în răcoroasa și spațioasa Arenă, în care nu duci grija nici în cazul unei ploi subite, căci arena oferă un adăpost spațios pentru toți spectatorii.

15 iunie 1917. Teatrul Passalacqua. Miercuri seara, trupa de turneu a armatei noastre ne-a înfățișat ultima ei reprezentație de adio. Răspunzând importanței serii, spectatorii au venit în număr neobișnuit de mare și spațioasa sală era plină până-n ultimele sale locuri.

1 septembrie 1917, sâmbătă, Arena Teatrului Passalacqua, **Reprezentăția de adio a Trupeii de Varieteteu.** Din nou bogatul și marele program de elită, Program-Briliant cu totul schimbat: Uvertură la opera „Martha“, Film distractiv, Glume excentrice, Vrajitorul Habacuc, Acrobații comici, Quartet „Veseli cântăreți“, Solo și duete de bariton și tenor; Trapez dublu, Humorist.

19 noiembrie 1917, Trupa de Varieteteu a Teatrului Alhambra, București, sub direcție germană, la **Teatrul Passalacqua**, aseară a dat reprezentația de adio. Toată lumea a ținut să asiste la această despărțire. Militari ai tuturor armatelor aliate, ca și persoane civile, „tixiau” sala, ocupând toate locurile până la unul. Artiștii, la rândul lor, și-au dat toată osteneala să facă despărțirea cât mai grea. De aceea, ne simțim datori să le aducem prinosul nostru de recunoștință.

26 noiembrie 1917. Amatorilor de muzică bună le vestim perspectiva unei apropiate desfătări artistice. Într-una din duminicile viitoare, **în teatrul Passalacqua**, va avea loc un concert executat de fanfara aceluiași regiment german de rezervă, care atât de des în cursul verii a delectat, în grădina

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
„Bărbierul din Sevilla“; 2 arii, „Durere” și „Vis” de R. Strauss;
Cecilia Adam - Variațiuni asupra unei teme de Mozart, sopran
și flaut.

**Teatrul Passalacqua (sub direcție germană) anunță
de la 13 până la 20 martie 1918, Turneul ansamblului de
operetă Schonherr.**

În program: Contele de Luxemburg, operetă în 3 acte
de Franz Lehar; **Liliacul**, operetă în 3 acte de Johann Strauss
ș.a.

3 aprilie 1918. Paradă militară, muzică instrumentală,
scene fastuoase de defilări, iată ce i-a plăcut oricând românului.
Nu numai în Berlin s-a așteptat cu înfrigurare defilarea la poarta
Brandenburgului, unde tinerii entuziasmați pășesc în rând cu
militarii, cari defilează într-o linie dreaptă fără cusur, de parcă ar
fi asistând însuși împăratul la defilare. Și aici, în Brăila, s-a văzut
la diferite ocazii-precum parada trupelor bulgare și austro-ungare
din vara trecută și serbarea aniversării nașterii împăratului-că
**publicul brăilean a simțit un viu interes pentru astfel de
privești. De altfel, și la concertele din Grădina Publică
a luat parte mai toată populația. Și ieri la prânz o lume
imensă dornică de distracții s-a strâns în jurul pieței Sfinții
Arhangheli, spre a asculta producțiile capelei unui regiment
din localitate, care a umplut văzduhul cu acordurile sale
vesele.**

Și astfel am asistat din nou la una dintre acele scene pline
de viață, la picioarele monumentului lui Traian, și, deși o altă
capelă concerta și în Grădina Publică, soldații și civilii umpleau
cu desăvârșire locul liber.

Cu atât mai mult ne bucură faptul-un eveniment pentru
Brăila-că, începând de azi, corpul de muzică va concerta zilnic
de la 11.30-12.30 dimineața în piața Sfinții Arhangheli și de la
6-7 d. a. în Grădina Publică.

Starea de spirit antigermană

O serie de documente, de publicații, înștiințări și ordonanțe, multe cu caracter de prevenție / avertisment / amenințare, indică o stare de spirit defavorabilă Puterilor Centrale: *Vexațiunile, umilințele la care sunt supuși românii, inferiorizarea lor față de populația austro-germană provoacă un sentiment de ură adâncă, concentrată și continuă* (C. Bacalbașa, op. cit., p. 112).

22 februarie 1917, consulul austro-ungar local, adresă trimisă superiorului său din București, prin care cere, *pentru motive politice și militare, internarea în lagăre a 41 frunțași români din Brăila, ostili Puterilor Centrale* (cărora li se indică ocupația și apartenența politică), dintre care amintim: Atanase Popescu, naționalist, președintele Ligii Culturale din Brăila; Gheorghe Eremia, agricultor, fost senator național-liberal; Badea Jipa, avocat, liberal; Butu Gheorghe, comerciant, liberal; Jaja Nicolae, farmacist, național-liberal; Ion Popescu, director al Băncii Naționale; Damian Popescu, comerciant, național-liberal; Vladimir Grigorescu, agricultor, liberal; doctor Butărescu, fost senator liberal etc. (*apud* C.C. Giurescu, p. 262).

Din aceeași adresă aflăm, de asemenea, că, mai înainte de 22 februarie 1917, fuseseră internați o serie de brăileni, numiți însă, de către Comisariatul militar german local. E vorba, poate, de lagărul de la Râmnicu Vâlcea (P. Ionașcu, p.59) sau de lotul trimis în Germania (P. Ionașcu, p. 111 și N. Petrovici, p. 157), în care se aflau C. Sassu, Nic. Barboi și St. Vineș, originari din Transilvania.

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
ani închisoare și 10.000 de mărci amendă. (v. și **31 mai 1917,**
Ordonanța, Generalul Kosch)

31 iulie 1917, Publicațiune

1) **Răspândirea de vești neexacte**, cari au de scop să arate situația puterilor centrale într-o lumină nefavorabilă, va fi pedepsită.

2) Contraveniențele vor fi pedepsite cu închisoare până la 5 ani și cu amendă până la 5000 mărci sau cu una din aceste două pedepse.

3) Competente sunt tribunalele militare sau în cazuri mai ușoare comandanții militari.

4) Ordonanța intră în vigoare de la data publicării.

Comandantura Imperială Germană

[Publicațiunea va fi reluată în data de 3 august sub semnătura **General Comandant, Kosch, General de Infanterie.**]

26 noiembrie 1917, Publicațiune

Gravitatea împrejurărilor ne dă prilejul să atragem luarea aminte a populațiunei, că **nu e nimerit să se organizeze petreceri pompoase și cu muzică până noaptea târziu**, pe când multe familii rabdă în lipsă amară și-și duc viața în triste condițiuni.

Războiul ne-a adus într-o situație foarte critică și ne impune ca să ne ajutăm între noi. Deși mulți concetățeni contribuie în largă măsură să aline mizeria altora, găsesc totuși necesar să apelez din nou la sentimentul de solidaritate al fiecăruia.

Comandantura imperială ordonând ca, la ora 12 noaptea, lumina să fie stinsă în toate casele, a interzis prin aceasta să se facă petreceri nepotrivite timpului actual și va aplica pedepsele cele mai severe în cazul când nu se va da urmare acestui ordin.

Primar, N. Orășanu. Secretar general, I. I. Popescu

Aprobată de Comandantura Imperială Germană

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
demobilizații români vor putea primi certificatul de stabilitate obligatoriu.

4) Toți cei ce aparțin armatei române, atâta timp cât poartă uniforma, trebuie să satisfacă salutul față de ofițerii Armatelor Puterilor Centrale.

5) Demobilizaților români, atâta timp cât mai poartă uniforma, le este interzis accesul în teatre sau alte localuri publice.

6) Orice abatere de la aceste dispozițiuni, **exercitarea intențiilor dușmănoase față de supușii Puterilor Centrale**, are ca urmare imediată arestarea și trimiterea într-un lagăr de prizonieri de război.

Prefect, I. Berceanu

2 aprilie 1918, Publicațiune, CIG

Se aduce la cunoștință **demobilizaților că cine ascunde arme** sau munițiuni de orice fel și proveniență sau material de război se va pedepsi cu închisoare, nu mai puțin de un an, sau cu moartea [ceea ce înseamnă că fuseseră asemenea situații!].

3 aprilie 1918, Ordonanță polițienească în privința ordinii, CIG

Apreciind în întregime sentimentele patriotice ale populației la întoarcerea militarilor români demobilizați, se atrage atențiunea că vor fi reprimare cu toată asprimea acțiuni din partea **elementelor nesocotite**, care au sentimente ostile față de supușii Puterilor Centrale sau au ca scop de a produce neliniște în populație.

De aceea, **se interzic în mod expres: Întovărășirea militarilor români demobilizați, în mod ostentativ, aducerea de ovații și discursuri celor dimprejur**, ca și orice manifestație care ar turbura ordinea și siguranța circulației. Se atrage atențiunea organelor polițienești de a proceda în caz de contravenții fără indulgență.

Petre Gr. Ionașcu, referindu-se la aceeași realitate, nota în romanul “Labirintul morții”, ed. cit., p. 27: *Comunicatele ocupanților nu ne arătau decât victoriile trupelor germane iar când mâncau bătaie la Siret de-i snopea(u) românii noștri, atunci adăugau discret în comunicat cu litere mici cuvintele “dușmanul se bate bine”...*

Regimul opresiv nu a putut eradica abaterile de la prevederile ordonanțelor, deseale încălcări (cu excepția celor de drept comun), demonstrând, fie și indirect, opoziția față de ocupant.

25 ianuarie 1917, Publicațiune

Proprietarul brutăriei G. Simos este pedepsit cu o amendă de 1000 (o mie) lei, care va fi percepută de administrația comunală, pentru că a încercat, contrar ordinului existent, **de a vinde făină de grâu afară din oraș**. Depunerea sumei până la 28 ianuarie; în caz de neplată, amenda se va schimba în închisoare. [Se încălca interdicția de a face “export”.]

3 februarie 1917, Publicațiune

Proprietarul brutăriei Vaglianatos, Bd. Cuza 1, a fost pedepsit cu o amendă de lei 500 (cinci sute), fiindcă **nu s-a conformat angajamentului** ce și-a luat în amiaza zilei de 31/1, de a furniza, până la 1/2 1917 orele 7 dimineața, 10000 kg pâine pentru biroul de aprovizionare al armatei.

Prin aceasta au suferit interese militare.

9 februarie 1917, Publicațiune

D- na C. Violatos este pedepsită cu amendă de lei 1000 pentru că **nu a declarat diversele materiale aflătoare la moara Violatos**. Materialele găsite au fost confiscate. Amenda trebuie plătită la Primăria oraşului.

41 – încălcarea prescripțiilor pentru circulația în oraș și pentru iluminat;

16 - părăsirea oraşului fără permis;

20 - tăierea nepermisă de vite și păsări.

27 august 1917, Publicațiune, CIG

Au fost pronunțate, în ultimul timp, următoarele pedepse:

8 pentru nepredarea de mărfuri și obiecte de aramă;

5 pentru depășirea prețurilor maxime;

4 pentru vânzarea pâinii fără cartele;

3 pentru comerț cu mărfuri prohibite;

3 pentru introducerea prin contrabandă și vânzarea
cărni;

2 pentru întrebuințarea trăsurilor fără Ausweis;

1 pentru vânzarea de mărfuri rechiziționate și încercarea de mituire a unui Obergendarm;

1 pentru **accesul în oraș după ora fixată de poliție.**

3 ianuarie 1918, Publicațiune, CIG

În ultimul timp au fost aplicate următoarele pedepse:

18 pentru nepredare de lapte ;

17 pentru câini lăsați fără botnițe;

14 pentru **neprezentare la control** ;

9 pentru tăieri nepermise la domiciliu ;

7 pentru comerț cu tutun militar ;

6 pentru nepresărare cu nisip sau cenușă a pavagiului înghețat ;

9 pentru introducere nepermisă a electricității;

6 pentru fugă de la lucru;

6 pentru arderea luminii electrice după ora permisă;

5 pentru comerț nepermis cu pâine;

5 pentru umblare fără Ausweis sau cu Ausweis scăzut;

- 1 pentru depășirea prețurilor maximele;
- 1 pentru corespondare nepermisă;
- 1 pentru deschiderea unei cârciumi fără permisiune;
- 1 pentru rănire;
- 1 pentru tăinuire;
- 1 pentru comerț nepermis cu făină;
- 23 pentru furt;
- 20 pentru sustrageri de lemne din cartierul portului;
- 17 pentru refuz de a livra lapte ;
- 17 pentru comerț cu tutun militar.

3 aprilie 1918, Publicațiune, CIG

În ultimul timp s-au aplicat următoarele pedepse:

- 15 pentru furt;
- 5 pentru depășirea prețurilor maxime;
- 4 pentru abuzul de pașapoarte;
- 4 pentru rănire ;
- 3 pentru comerț interzis cu cornuri ;
- 3 pentru vinderea de pâine sau cartele pentru pâine;
- 3 pentru opunere față de militari;
- 3 pentru nepredarea porumbeilor;
- 2 pentru refuzul de a primi în cartier;
- 2 pentru reclamație falsă;
- 1 pentru comerț interzis cu rachiu;
- 1 pentru deschiderea unui restaurant fără permis;
- 1 pentru cumpărarea de mărfuri din Marketender;
- 1 pentru cumpărare nepermisă de vite;
- 1 pentru insultarea unui ofițer;
- 1 pentru neposedere de Ausweis;
- 1 pentru nesupunere la dispozițiunile sanitare

Execuțiile – problemă cotidiană

Adăpostirea ofițerilor și soldaților români, prizonieri fugiți din lagăre vrând să treacă în Moldova - faptă patriotică - se pedepsea cu închisoarea, deportarea sau chiar moartea.

Primele victime au fost pescarii brăileni!

Prezența pescarilor executați, lipoveni sau nu, atașați Dunării și Bălții, unde evadații din lagărele germane își puteau găsi lesne adăpost, conduce la emiterea unei ordonanțe, semnate de Generalul Comandant al Armatei de Dunăre, Kosch, General de infanterie:

S-a constatat că populațiunea de pescari se pretează la transmiterea de scrisori și alte știri pentru Dobrogea, respectiv pentru frontul inamic, făcând astfel serviciu de spionaj. De aceea se interzice tuturor pescarilor care merg în Baltă a lua cu ei orice hârtie tipărită, scrisă sau nescrisă; orice obiecte plutitoare; orice alte persoane străine.[...]

Orice contraveniență la prescripțiunile de mai sus e pedepsită cu închisoare până la 6 luni sau cu amendă până la 3000 lei, separat sau împreună. În prima linie, orice contravenient se expune a fi suspectat de spionaj și este în pericol de a fi tratat ca spion. Spionajul și orice ajutor de spionaj este pedepsit cu moartea.

După ordonanța dată înainte, este asemenea supus pedepsei cu moartea oricine va ascunde militari inamici (fie în uniformă sau civil) sau inamici supuși serviciului militar sau le va ajuta să fugă.

Localitățile în care se constată cazuri de spionaj sunt supuse la mari contribuțiuni corespunzătoare.

Astfel, Curtea Marțială Germană condamnase la moarte **doi lipoveni**, pentru că ascuseseră militari ruși. Nevestele acestora au primit câte 5 ani de închisoare. Soldații ruși au încercat să fugă pe Dunăre, dar unul dintre ei a fost capturat de germani, pentru că s-a prins într-o plasă întinsă de ocupanți pe fluviu (*apud* M. Vasiliu, lucr.cit.,p. 167).

26 martie 1917, Publicațiune

Printr-o sentință legal confirmată a tribunalului marțial, care s-a întrunit la 20 martie 1917, s-a pronunțat în contra persoanelor următoare:

1 Daniloff Alexandru, pescar din Brăila, pedeapsa cu moartea:

2 Vasile Matei, pescar din Brăila, 2 ani închisoare;

3 Tudor Vasile, negustor de pește din Brăila, 3 ani închisoare, pentru că au adăpostit un prizonier de război rus care fugise din închisoare și purta haine civile, cu toate că știau că aparține unei puteri inamice și pentru că l-au ajutat să evadeze. (Delict - contra ordinului comandantului suprem Mackensen din 6 noiembrie 1916). Pedepsa cu moartea rostită în contra lui Daniloff a fost executată la 26 martie 1917.

Generalul Comandant

[Comandantura comunica Primăriei aceste condamnări la moarte, în ajunul executării, cerând un sicriu sau mai multe, după numărul condamnaților la moarte.] [Acuzația de spionaj pentru ruși se poate explica prin faptul că România nu declarase război Germaniei (care se considera jignită prin încălcarea Tratatului de alianță româno-austro-ungar din 18/30 octombrie 1883, la care Germania aderase în aceeași zi), în timp ce Austro-Ungariei i se înmânase declarația la Viena în 14/27 august 1916.]

»»»»»»»»»»»»»»»» Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului informațiuni militare de la ei, iar celor trei greci li se imputau diferite acte de spionagiu în unire cu comisarul Popovici.

În această afacere, Lionel Gerbea a desfășurat o activitate din cele mai mari, spre a putea dovedi prin orice mijloace că faptul așa cum era spus de ei era adevărat.

A chemat pe sergenți și le-a spus să declare că comisarul Popovici a scris biletele pe care le punea în sticlă, garantându-le moartea acestuia, probabil pusă la cale mai dinainte; astfel că nu vor mai avea să se teamă în urmă de el.

Neputând obține rezultatul dorit, a întrebuințat bătaia. Nu s-a dat în lături până a bate chiar pe comisarul Popovici, om bătrân și bolnăvicios, pe lângă că două luni de zile l-a ținut în celulă.

A bătut în mod îngrozitor pe sergentul major Gh. Rădulescu și pe sergenții I. Dascălu și Al. Torcea, care, confrunțați cu alt sergent, Petre Dăineanu, arestat la 28 aprilie, deci cu o lună mai înainte, și din care făcuse omul lor, căuta să-l forțeze să declare că comisarul Popovici a comis faptul imputat.

Din declarațiunile numiților se văd exact suferințele (pe) care le-au îndurat de la Lionel Gerbea, fapt este că sergentul major Rădulescu, nemaiputând suporta bătaia, ca să scape de aceste chinuri, a declarat așa cum i s-a cerut de către el. Sergentul Dascălu, bătut și el până la moarte și în fața mărturiei sergentului major, a fost nevoit să mărturisească într-un mod mai deghizat. Celălalt sergent, Torcea, cu toate bătăile ce a îndurat, nu a declarat nimic neadevărat.

Tot astfel și cei trei frați greci, Hristu, Gheorghe și Pericli Dumitru, au fost așa de rău bătuți, că nu se mai cunoștea că este carne pe ei, dar totuși nu au declarat condamnarea comisarului Popovici, deoarece ce li se cerea nu era adevărat.

Sergentul major Gh. Rădulescu, văzând că declarațiunea, pe care a fost forțat să o dea, va atrage condamnarea la moarte a comisarului Popovici, de remușcare, s-a sinucis în celulă cu un cuțit, lăsând scris cu creionul pe niște bucăți de hârtie, prin

2) Birtașul Petre Spânu, Regală 167, pentru neprezentare ca militar român, la 2 (doi) ani închisoare corecțională.

3) Muncitorul Vasile Manoliu, str. Grației 90, pentru nepredarea unei arme și muniții, la 1 (un) an închisoare.

4) Femeia Ecaterina Voinea, str. Grației 62, pentru nepredarea unui revolver, la 1 (un) an închisoare.

5) Mecanicul de aviație Carl Meissner, str. Călărași 173, pentru neprezentare ca militar român, la 2 (doi) ani închisoare corecțională.

6) Văduva Luisa Deiss, str. Spiru Haret 9, pentru nepredarea unui revolver, la 1 (un) an închisoare.

7) Muncitorul Costache Ionescu, str. Griviței 413, pentru nepredare de arme și muniții, la 1 1/2 (un an și jumătate) închisoare.

8) Menajera Vochița Bărbulescu, Bd. Carol 189, pentru nepredarea unei arme, la 1 (un) an închisoare.

9) Femeia Lina Vergu, Vadul Olangeriei 2, pentru nepredarea unei arme, la 1 (un) an închisoare.

26 noiembrie 1917, Publicațiune

Prin sentința definitivă din 21 noiembrie 1917 a Tribunalului de Război, au fost condamnați:

1. Lucrătorul Traian Ionescu, str. Minervei 4, pentru neprezentare ca militar român și pentru întrebuințare de hârtii de legitimație false, la 2 ani jumătate închisoare corecțională.

2. Femeia Despina Nenciu, str. Regală 169, pentru tăinuirea unui militar dușman, la 6 luni închisoare.

3. Lăcătușul Gheorghe Prunache, str. Griviței 63, pentru furt, la două luni închisoare.

În ciuda pedepselor capitale și a celorlalte condamnări și amenzi, brăilenii își păstrează credința în triumful românilor. Dovadă este starea de spirit antigermană.

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
Vasile Spânu, str. Dorobanților 154; recunoaște, dar spune că a plătit; internat în lagărul local; soția, fără venituri, depune cerere de eliberare, motivând că are 3 copii [dosar 64/1919];

- Solomon Mayer, domiciliat în casa preotului Avramescu din Coroanei 10, unde fusese un restaurant al ofițerilor; în urma cumpărării casei, presiuni pentru evacuarea chiriașilor [dosar 73/1919].

Restul dosarelor consemnează abuzuri, bătăi, jafuri:

1) Rubin Iosef, aflat în serviciul armatelor de ocupație, a rechiziționat cu de la el putere casa dlui Pavel Bălcănescu și i-a ridicat și înstrăinat aproape întreaga avere mobilă [dosar 69/1919];

2) Avram Ghivertz a sustras mobilă din casa dlui avocat Leonte Moldovan [dosar 37/1919]. Altcineva fusese reclamat că are un câine, numit „Kaizer Wilhelm”! [dosar 61/1919].

- **Lionel Gerbea**, dosar 55/1919, cuprinzând Raportul Brigăzii Speciale de Siguranță nr. 1069 din 15/ 28 aprilie 1919, înaintat Curții Marțiale de către prefectul Matei Sasu, pentru că *s-a pus în serviciul Poliției de Câmp Germane și s-a făcut vinovat de crime contra Statului*. „Erou” al romanului „Labirintul morții” de P. Ionașcu.

Supus român, fiu al lui David Gerbea, director la Societatea de Asigurări „Generală” din București, care însă nu-i satisfăcea „dorințele bănești”. Împrietenindu-se cu polițistul Ernenputsch, care pleca la Brăila împreună cu comisarul Moog și cu polițistul Hansen, pentru a înființa Poliția de câmp (ce se va instala pe str. Golești nr. 29), îl va însoți devenind unealta germanilor și, „spre a-și satisface ura ce nutrea contra populațiunii românești și spre a fi plăcut și îndatoritor către germani, se arăta mai neamț decât toți nemții și de o cruzime fără pereche”. Vanitos și de o aroganță fără seamăn, se credea mare funcționar german, și nu simplu tălmaci, cheltuind colosal de mult, între 200-500 lei

De ce robie ?

Românii din teritoriul ocupat vor trăi doi ani de robie, de batjocură, de umilință și de jaf. Nu există o viață publică românească în acești doi ani negri. În teritoriul ocupat sunt numai ochi cari plâng și inimi care suferă și speră... (...) Nu mai e poștă, nu mai e telegraf, nu mai e drum de fier, nu mai sunt ziare. Un întuneric desăvârșit se lăsase peste teritoriul ocupat... Regim de închisoare celulară. Nu se mai știa nimic de soarta armatei noastre, de situația din Moldova... [Kirițescu, ed.cit., p. 134]

*Cei ce-au suferit pe front sau în Moldova liberă se vor încredința că au fost alte dureri mai mari decât ale lor: **clipe de umilință crudă și de aspră durere națională – lungi ca veacurile – suferite de cei de dincoace.***

Și se vor mai încredința că aici, în iadul de foc și otravă, sufletul admirabil al rasei noastre a produs adevărați eroi civili.

Tabloul înfiorător ce ne-a acoperit, aproape doi ani, a vădit încă o dată valoarea morală a națiunii noastre, care și-a păstrat solidar și civilizat întregul suflet, spre deosebire de rasa cotropitoare care, tulburată de viziunea unei dominațiuni medievale imposibile, în paroxismul dezordinei și al dezorientării, și-a dezvăluit instincte primitive care scrâșneau, întregi și neatinse. [Din Prefața la romanul trăit „Labirintul morții”, p. 5, scrisă de Radu Portocală, viitor primar al Brăilei (1922-1925), fruntaș al liberalilor brăileni, deputat și senator, consilier regal/sfetnic al regelui Carol II; arestat și întemnițat la Sighet, unde-și găsește sfârșitul în urma torturilor.]

2) După intrarea în război a Angliei și Franței alături de Turcia, sub presiune internațională, trupele ruse se retrag și Brăila este ocupată de trupe turcești, **între iulie 1854 și ianuarie 1855, aici staționând regimentul I de cazaci otomani de sub comanda lui Mehmed Sadyk – pașa (polonezul Michal Czajkowski).**

3) Prin înțelegerea secretă cu Turcia din 2/14 iunie 1854 de la Boiacikdy, monarhia cezaro-crăiască își asigurase dreptul ca, în urma unei retrageri a Rusiei, să ocupe cele două Principate dunărene, Valahia și Moldova. Austria era, teoretic, un ocupant strategic al Principatelor Române și un girant al echilibrului continental. **În 1855, Brăila va încartirui și trupele austriece, care vor fi evacuate de-abia în 30 ianuarie/10 februarie 1857.**

Aceste vremuri au fost nemurite de Petrea Crețul Șolcanu, rapsodul Brăilei, citat de Perpessicius și Mihail Sebastian:

*Săraca Brăila noastră,
Cine-o să te stăpânească,
Rusul
din țara rusească,
Turcul
din țara turcească,
Neamțul
din țara nemțească ?*

Cât de mari vor fi fost costurile acestor prezențe și regimul impus de ocupanți, nu avem date exacte, mai multe documente referindu-se la prezența austriacă, care a introdus **un regim de ocupație**, similar în multe privințe cu ocupația germană din 1916.

Ocuparea Principatelor începe cu o proclamație, datată 18 august 1854, către populație a generalului de artilerie baron Heinrich von Hess, comandantul suprem al trupelor austrice din Principate, care promitea pace, siguranță și ordine... „Totuși aștept din partea Dregătoriilor voastre tot ajutorul trebuitor în privirea încăperilor [cazării] și aprovizionării trupelor, pentru a

**1) Arhiducele Ferdinand Max, No. 172, Reg. 8 Ulani
Lăudabilei Administrațiuni din Brăila**

Statul Major al Regimentului, cu primul escadron și cu o jumătate din Bateria Călărească, merge mâine prin Silistraru, Ianca, Făurei, Cilibia, spre Buzău. Onorabila Administrațiune este deci în consecință rugată să aibă sigur la dispoziție, în fiecare stațiune, un număr de 60 de căruțe, precum și carne (Fleisch) pentru 240 de oameni, în același timp, vă rog ca anexatele două scrisori de servicii, imediat să le dați la destinație, prin stafetă.

Colonel Debjinski

5 ottobre 1854

Comentariu: Ordin cvasi-absurd, ce trebuia a fi executat într-o noapte... în absența mijloacelor de transport și de corespondență moderne.

**2) Departamentul Trebilor din Năuntru
Cinstitei Cîrmuiri a Districtului Brăila,**

Supuindu-se la cunoștință și înalta dezlegare a Măriei Sale, prea înălțatul nostru domn, cheltuiala de lei una mie cinci sute două zeci și doi, parale treizeci (1522 30/40) ce se arată prin raportul no. 11046, cerută de Maghistratul local, cu **masa ce s-a dat cu prilejul trecerei Ecs. Salle D-lui Baron de Hes** (subl. mea-I.M.), se primește adresa cinstiului secretariat al Statului, no. 3020, prin care comunică următoarea luminată rezoluțiune,

Din fondul Sfatului Orășenesc al Brăilei,

Departamentul împărtăşeşte cinstitei cârmuiri luminata rezoluţie, spre a se înţelege şi a face urmare în despăgubire celor în drept.

No.6890 din 29 Octombrie 1854

Comentăriu: Ne-ntrebăm dacă „trecerea” prin oraș a Comandantului suprem austriac, în afara costului mesei, n-a fost urmată de o altă despăgubire *pentru dinții ce și-au tocit mâncând* ?

Breviar istoric

După prăbușirea Rusiei și a Ucrainei, capitulăm și încheiem pacea ori rezistăm cu disperare?, se întreabă C. Bacalbașa, op. cit., p. 171. În triumghiul morții, cum propusese Berthelot, s-ar fi ajuns la distrugerea definitivă a armatei române și punerea României la discreția vrăjmașului... Având încă o armată, România a putut, în octombrie 1918, să rupă tratatul de pace și să declare război Germaniei. A putut prin urmare să redevină beligerantă și să figureze după aceea la Congresul de pace. Și tot mulțumită armatei sale a putut respinge invazia lui Bela Kun și menține Ardealul. Guvernul Brătianu demisionează, vine Averescu. Întrevedere la Focșani între Averescu și germani. Tratatul urmează la Buftea.

7 mai 1918 - Semnarea păcii cu România!

La orele 10,58 a.m., tratatul de pace dintre Quadrupla alianță și România a fost semnat în sala de mâncare a palatului Cotroceni, acolo unde a avut loc Consiliul de coroană din 27/14 st. v. august 1916 care a decis declararea războiului contra Austro-Ungariei. (...) Din partea României a fost semnat de primul ministru Al. Marghiloman, ministrul de externe Arion, Excelența sa Papiniu, Excelența sa Burghilea.

DONAU - ARMEE - ZEITUNG (Extra - Ausgabe.)

Dienstag, den 7. Mai 1918.

Der Frieden mit Rumänien unterzeichnet! Semnarea păcii cu România!

Cotroceni, 7. 5. Heute vormittg. 10 Uhr 58 Minuten wurde im Speisesaal des Schlosses Cotroceni, in dem am 27. August 1916 der Konrat stattfand, der den Krieg gegen Österreich-Ungarn beschlossen, der Friedensvertrag zwischen dem Vierbund und Rumänien unterzeichnet. Nach einer kurzen Ansprache des Unterstaatssekretärs Dr. von Köhlmann wurde der Friedensvertrag von den Vertretern Deutschlands, Österreich-Ungarns, Dr. von Köhlmann, Excellenz Arion, Excellenz Gheorghe, Oberstaatsrat Hall, Kapitän zur See Ross, dem Vertreter Österreich-Ungarns, Minister des Auswärtigen Baron Baruch, dem bulgarischen Unterstaatssekretären Radtschew, Finanzminister Tschelchew, Excellenz Tschikow, Abgesandten Kaiser, Professor Mühlbach, dem Vertreter Rumäniens Alexander Marghiloman, Minister des Auswärtigen Arion, Excellenz Papiniu, Excellenz Burghlea, des Bundespräsidenten der Türkei, Minister des Auswärtigen Ahmed Nourou Bey, General der Kavallerie Excellenz Ahmed Ismet Pascha, Unterstaatssekretär des Auswärtigen Reichard Hülsmann unterzeichnet.

Cotroceni, 7. 5. 1918.

Am 10.58. înaintea de amina, tratatul de pace dintre Quadrupla alianță și România a fost semnat în sala de mâncare a pa-

latului Cotroceni, acolo unde a avut loc consiliul de coroană din 27 (14 st. v.) August 1916 care a decis declararea războiului contra Austro-Ungariei. După o scurtă adresă a subsecretarului de stat Dr. Köhlmann, tratatul de pace a fost semnat de către reprezentanții germani: subsecretarul de Stat Dr. Köhlmann, Excelența sa Kerner, Excelența sa Griego, generalul mareșal Hol, căpitani de marină Bencke, apoi de reprezentanții Austro-Ungariei, ministrul de externe Baronul Barion precum și de primul ministru Marghiloman, ministrul de finanțe Tschelchew.

Am mai avut din partea Bulgarilor Excelența sa Tschikow, deputatul Reichard, președintele Mihailov, din partea Rumânilor: prim-ministrul Al. Marghiloman, ministrul de externe Arion, Excelența sa Papiniu, Excelența sa Burghlea și în sfârșit din partea Turciei: ministrul de externe Excellența sa Ahmed Nourou Bey, generalul de cavalerie Ahmed Ismet Pascha și subsecretarul de Stat al externei Reichard Hülsmann.

Pacea de la București știrbea grav suveranitatea României, reprezentând „un faliment al dreptului” și Regele a refuzat s-o sancționeze.

Era un veritabil dictat-pace punică, ce a impus României condiții înrobitoare: Dobrogea era cedată inamicului; România beneficia de un culoar, care-i asigura accesul spre Marea Neagră; o importantă parte a zonei muntoase – în care se aflau masivele Ceahlău, Rarău, Parâng, Negoiu, Caraiman, Munții Vrancei – în suprafață de 5 600 kmp, în care se aflau 131 comune și sate, cu 724 957 locuitori, intrau în stăpânirea Austro-Ungariei; România se obliga să licențieze pe toți ofițerii străini și să sprijine trecerea trupelor Puterilor Centrale spre Odessa. Statul român era obligat să cedeze Germaniei întregul surplus de cereale. În egală măsură, Germania monopoliza șantierele navale, industria petrolului și a lemnului. Dreptul de exploatare și comercializare revenea unor societăți germane (*Tratat*, p.450).

Era o pace sălbatică: am pierdut independența economică, pierdeam Dunărea, o mare parte din păduri, un număr imens de vite. Germania își păstra în România întregul său potențial de război, **în țară rămânând 6 divizii germane.**

Starea de război era înlocuită cu *starea de ocupație*.

Bilanț după doi ani de ocupație

Începând cu titlul, s-a scris permanent despre ocupația germană, care includea și forțele austro-maghiare, datele despre celelalte forțe aliante, bulgară și turcă, minoritare ca număr, fiind mult mai sărace.

Ocupația era, în primul rând, germană, aceștia hotărând totul și în toate. Așa își aduce aminte Mihail Sebastian descriind culorile steagului imperial, *Negru, alb, roșu* (*Opere*, vol. V, p. 106-108):

Le cunosc culorile astea. Erau în iarna lui 1917 pe toate

Bulgarii.

Atitudinea antiromânească a coloniei bulgare

Precum Nicu H. S. Ivanof, aflat în stare de judecată la 12 dec. 1919, bulgar de origine, supus otoman, internat ca supus al unei țări cu care eram în război, eliberat începutul lui 1918, mulți bulgari afirmau: *Aici nu mai este România, e pământ bulgăresc, bulgarii sunt stăpâni, avem comandantura noastră.* [dosar 62/1919] și, în consecință, foloseau timbre bulgărești.

Traducere text: *În ziua numelui marelui nostru Țar, la ieșirea din
biserica din orașul Brăila, 30 mai 1917.*

Învinsă în războaiele balcanice, când, în urma Păcii de la București, 16-28 iulie 1913, Bulgaria, care considera că Dobrogea, restituită României în 1878, e pământ bulgăresc, a pierdut și Cadrilaterul (judetele Durostor și Caliacra).

Dacă soldații celorlalte armate s-au purtat relativ civilizat, bulgarii au avut *o purtare sălbatecă*, instaurând o adevărată *teroare*. *Năvălind cu o ură de moarte, sugestionați de o propagandă patriotică fără frâu*, au dat glas răzbumării (C. Bacalbașa , op. cit., p. 44 squ.). ***Cea dintâi preocupare a lor a fost să necinstească tot, încât, dacă ar fi omorât, purtarea lor ar fi fost mai mult iertată decât ceea ce au făcut. Toate femeile câte le-au ieșit în cale, tinere ori bătrâne, toți băieții, oameni bătrâni, chiar și preoții au fost violați.***

În plus, bulgarii au luat documente de la Academie sub cuvânt că erau slave și au furat moaștele Sf. Dumitru Basarabov, pe motiv că e de origine bulgar. Moaștele au fost readuse însă înaintea de a trece Dunărea (C. Bacalbașa, op. cit., p.169).

Cele mai sincere mulțumiri coloniei bulgare pentru credincioasele și patrioticele felicitări, care m-au mișcat foarte mult. T a r u l

Telegrama de felicitare avea următorul text:

Majestății Sale, Țarul Tuturor Bulgarilor,

Recunoscători și fericiți că anul acesta am înălțat în libertate rugăciunile noastre celui Atotputernic, cu ocazia aniversării zilei de naștere a Majestății Voastre, **noi, bulgarii, rămași neinternați din orașul Brăila**, aducem Majestății Voastre cele mai credincioase urări de fericire pentru o viață lungă și domnie fericită.

Dumnezeu să întărească pe Majestatea Voastră pentru a face fericiti cu înțeleapta guvernare a Majestății Voastre și pe acei bulgari care **cu dragoste ascunsă sărbătoresc ziua de astăzi și triumful eroicei armate a țării noastre.**

Colonia bulgară Brăila

Au mai adresat telegrame de felicitare: Guvernul german, dl. General comandant Hindenburg, general Kosch, conducătorul Armatei de la Dunăre și generalul comandant v. Mackensen, care a menționat contribuția Bulgariei la **“pedeapsa meritată” aplicată României.**

În ziua de 31 mai 1917, citim în *Donau Armée Zeitung*, **o serbare reușită** din toate punctele de vedere a fost organizată ieri de trupele bulgare și de colonia bulgară din Brăila **în onoarea onomasticii țarului Ferdinand**. La serbare au luat parte: generalul-major Kantardjieff, comandantul unei divizii bulgare, precum și alți ofițeri și deputațiuni numeroase ale trupelor. Serbarea a început cu un serviciu divin de mulțumire în biserica bulgară (v. FOTO), după terminarea căruia participanții au pornit cu parada spre Piața Sfinții Archangheli. Aci a fost înălțat un altar de câmp cu tabloul țarului Ferdinand și s-a ținut un Te Deum solemn în mijlocul trupelor așezate în careu. [...]

Ocupanții turci - Dosarele 102 și 119 / 1916

Pe 6/19 ianuarie de Bobotează, zăpada acoperă pământul și se lasă un ger înspăimântător.

Veniți din ținuturi călduroase, armata turcă era aproape dezbrăcată.

Turcii, în tunici, degerați, aduși legați de cai până la spitale. Cei mai mulți au murit, neavând cel puțin consolația soldatului care moare în luptă.(N. Petrovici, p.149-152).

Tabloul acesta apocaliptic a fost evocat și de Mihail Sebastian în ziarul *Cuvântul*, din 14 ianuarie 1933: *Treceau în fiecare zi, pe bulevard, care cu boi, ducând stive înalte, cenușii, de trupuri înghețate. La început, păreau să fie arbori retezați, butuci negri, despuiați de coajă. Nu. Erau soldați turci, înlemniiți în posturi, cu mâna pe pușcă, acoperiți de zăpadă și uciși de ger. Priveam spectacolul cu oarecare curiozitate, complet netulburat de defilarea aceea a morții. Pentru că nu era o moarte adevărată în acele corpuri țepene. Ci, mai degrabă, o trecere în mineral, o transformare în piatră și lemn, de unde ideea de suferință sau de agonie era exclusă.*

Mulți dezertori. Turcii se instalaseră în grădina Monumentului și pădurea Lacul Sărat, care au fost devastate pentru a se încălzi.

26 ianuarie 1917 - Grădinarul șef E. Anușca reclamă tăierea arborilor de către trupele turcești pentru a le vinde localnicilor. Le cer și bani ca să le permită tăierea.

27 ianuarie 1917 - Soldații turci, câte 15-20 în grup, iau abuziv pâine cu sacii, pe care o plătesc legal, pentru ca apoi să o vândă cu un preț dublu. Sparg geamurile, dacă nu deschid brutăria.

2 februarie 1917 - Turcii ocupă Institutul Român pentru postul de telefonie, caz reclamat de directoarea Institutului.

26 februarie 1917 - Ocolul silvic reclamă tăierea pădurii din Lacul Sărat (unde se aflau cazati).

29 martie 1917 - Turcii au ridicat cele două tunuri vechi așezate în fața Agenției fluviale scoase dintr-un vas de război otoman, scufundat în Dunăre, între Ghecet și Măcin, în timpul războiului ruso-turc din anii 1877-1878. Aceștia copiază astfel ridicarea celor două tunuri de la statuia lui Mihai Viteazul din Piața Universității din București.

martie 1917 - Umiliți și jigniți în mândria lor națională, generalul turc Hilmi Pașa a dăruit Monumentul, luând tunurile.

Monumentul istoric din Grădina Monumentului construit în amintirea luptelor cu turcii în anul 1828, format dintr-un soclu de piatră granit, cu patru fețe în formă de piramidă cu 4 tunuri la colțuri, cu 4 plăci mari de bronz pe care erau inscripții cu luptele ce le-au dat, cu o coloană de bronz la vârf cu semilună străpunsă de cruce.

Numele generic de Monument a fost transferat Parcului.

Deși nu muriseră pe câmpul de luptă, osemintele acestor soldați se află în **Cimitirul Eroilor Turci**, situat pe șos. Focșani, reconstruit în 1936 de Comitetul județean al Societății „Cultul

1) **S. Semilian, art. cit., p. 156:** La 10 **octombrie (sic!)** 1918, ultimele unități ale armatei de ocupație părăsesc în grabă orașul iar în după amiaza zilei de 11 **octombrie (!)** , Brăila primește cu entuziasm întâile unități ale armatei române: un batalion din reg. 10 vânători și o baterie din reg. 7 artilerie.

2) N. Petrovici, p. 176-177, din a cărui relatare „entuziasmul” lipsește.

„Dar iată, se aud goarnea militare dinspre bariera Galați. De 2 ani n-am mai auzit o trompetă militară, căci nemții le înlocuise cu fluier dizgrațioase și sinistre.

Speram că va fi un regiment. Dar n-a sosit decât o companie de infanterie!

În ce hal! Zdrențăroasă, murdară, abia încălțată, *dar cu atât mai glorioasă*.

Ce vrei, se întorcea din război și timp de 2 ani de zile Statul Român abia mai avea cu ce să-i îmbrace. Apoi drumul de la Galați la Brăila pe jos prin balta Vădeni, prin gârle și noroaie, nu putea fi decât dificil și murdar. [...]

Dar oricum, era armata noastră.

Ceea ce ne-a surprins însă și ceea ce ne-a durut până în adâncul sufletului a fost indiferența mulțimii.

Curioșii se strânseseră la auzul gorniștilor, dar erau mai toți de prin prăvăliile din str. Galați și Piața D. Ionescu, dintre care mulți fiind ovrei, regretau plecarea nemților.

Nicio manifestare de bucurie din partea acestei mulțimi, nici un hura!

Și bieții soldați români, deși veneau din alt teritoriu românesc liber, se așteptau ca brăilenii să manifeste mai multă dragoste pentru armata de altădată, după 2 ani de stăpânire străină.

Să se fi tocit atât de mult sentimentul patriotic, în timpul celor 2 ani de sclavie? Aceasta nu e posibil. Cred mai degrabă că populațiunea majoritară de prin aceste străzi centrale ale

1) Extras dintr-un memoriu adresat M.S. Regele României la 2 decembrie 1918 de către Uniunea Evreilor Pământeni cu privire la devastările antisemite, **extras parvenit M.A.E. francez în limba franceză, retradus de Carol Iancu, textul original românesc nefiind găsit.**

Faptele petrecute la Brăila sunt încă și mai dureroase.

Sinagoga Razviller a fost jefuită iar diferite obiecte de cult distruse.

Nici mormintele nu au scăpat de profanare. Cimitirul evreiesc a fost devastat cu o barbarie arareori semnalată în istorie, capela cimitirului jefuită, monumentele răsturnate. În oraș, 61 de familii au fost complet spoliaste; unele nu au mai avut nici măcar o cămașă sau o pernă unde să pună capul. Pagubele depășesc 1 200 000 lei (p.188). [din vol. Lupta internațională pentru emanciparea evreilor din România. Documente și mărturii, vol. I (1913-1919), Editura Hasefer, București, 2004, traducere Țicu Goldstein]

2) Comentariul extrasului de mai sus [în vol. *Emanciparea evreilor din România. 1913-1919*, Editura Hasefer, București, 1998, p.114]:

Tulburări au avut loc și la Brăila, unde au fost jefuite și devastate șaizeci de prăvălii și case evreiești. Jafurile au durat o săptămâna întreagă (11-18 noiembrie 1918), potrivit raportului întocmit chiar de comandantul militar al orașului, maiorul Tonciovici, și au afectat mai mult străzi comerciale (Plevnei, Carol, Victoriei, Grivița, Călărași, Ștefan cel Mare, Cuza etc.). Huliganii au atacat, în plus, sinagoga Razeviller, care a fost complet devastată, obiectele de cult profanate, iar în cimitirul evreiesc pietrele tombale răsturnate și mormintele pângărite. Pagubele au fost evaluate la 1222474 de franci. U.E.P. a depus imediat un memoriu la guvern și la monarh pentru a protesta energic împotriva devastărilor antisemite, consecință a unei îndelungate politici de opresiune dusă de autorități, pe care nu a ezitat să o denunțe.

**A) Bancnotele de la Sibiu sau Banii armatei lui Mackensen
- O escrocherie sau, în limbajul actual, o inginerie
financiară -**

Ocupantul a supus România la plata unor contribuții de război de 750 milioane lei sub forma a trei împrumuturi succesive, la care a obligat județele, pentru acoperirea cheltuielilor ad-tive.

Pentru a masca confiscarea sub aparența unor cumpărături cinstite, în 29 oct. 1916 (cu mai mult de o lună înainte de ocuparea Bucureștiului !), Consiliul de război de la Berlin a ordonat **tipărirea unei emisiuni de hârtie monedă română sub egida Băncii Generale Române, întreprindere financiară din România cu capital majoritar german, înființată în 1895 (Kirițescu, p. 188). Emisiunea de bani de război s-a făcut conform principiului: *Dacă trebuie dezorganizat un sistem bănesc, acesta trebuie să fie sistemul bănesc al țării ocupate, și nu al ocupantului.***

Biletele, în valoare de 0,25; 0,50; 1; 2; 5; 20; 100 și 1000 lei bucata, purtau inscripția: *acoperite printr-un depozit în numerar la Banca Imperiului German, Berlin.* În realitate, acest depozit, în valoare de 450 milioane lei, era proprietatea celei dintâi, neputând fi confiscat spre a garanta emisiunea. Aceste bilete nu au fost bancnote adevărate, dar au fost folosite ca mijloc de plată de toate casieriile statului, având acoperirea nu în aur (nu puteau fi schimbate în mărci de aur), ci prin punerea drept gaj a bunurilor industriale și agricole.

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
în România. Dar procurarea acestor resurse nu s-a făcut prin plata cu bani germani, așa cum s-a procedat în teritoriile ocupate din Franța și Belgia, ajungându-se la o depreciere semnificativă a mărcii imperiale, ci prin impunerea de contribuții de război colective asupra orașelor și comunelor românești.

B) Exploatarea resurselor de materii prime existente în România.

Statul major economic german (Wirtschaftstab), prin organele sale auxiliare locale, a controlat exploatarea întregului teritoriu. Au fost rechiziționate și transportate peste graniță mașinile, stocurile de produse agricole, obiecte de îmbrăcăminte. În cei doi ani cât a durat ocupația, au fost scoase din țară: 1 273 182 tone grâu, 495 370 tone porumb, 94 613 tone de cereale și leguminoase, 262 592 tone de alte alimente și furaje, 36 148 tone de oleaginoase etc. Ocupanții au luat 530 345 cai, 641 617 bovine, 37. 205 980 oi, 3 560 812 porci, în afara produselor consumate de armata de ocupație și de pachetele trimise în patrie (Tratat, vol VIII, tom. II, ed. cit., p.450) .

*„În noiembrie/decembrie 1918, un efectiv de aproape 200 000 de oameni a părăsit o țară pe deplin sărăcită, din care fuseseră transportate în Germania și Austria, pe timpul ocupației, 2,30 mil. de tone de alimente și nutreț, la care se adăugau 100 000 de vagoane de cereale, pastăi, pește și articole de lux. Câmpurile petrolifere din România, de o importanță vitală pentru Puterile Centrale, au furnizat în total 1 478 765 tone țiței, din care în Germania au ajuns 889 944. Nu degeaba Mackensen mărturisea: *N-aș vrea să fiu ministru de finanțe al României în deceniile următoare, dar nici contribuabil român*” (Manuel Stănescu, art. cit. pag.11). Această mărturisire era dublată de o constatare plină de amărăciune: *Am venit în România cu o armată onestă și sănătoasă și plec cu una necinstită și bolnavă*, vizând infestarea cu microbul mitei și ravagiile sifilisului.*

Calcululele care au în vedere **distrugerile provocate de**

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
Primărie de la armatele de ocupațiune se cifrează la **1 088 212 lei aur iar, la 9 ianuarie 1919, Serviciul tehnic, 2 154 236,70 lei daune**, în lista justificativă putând citi, între sutele de obiecte:

1. **Monumentul istoric din Grădina Monumentului** construit în amintirea luptelor cu turcii în anul 1828 format dintr-un soclu de piatră granit, cu patru fețe în formă de piramidă cu 4 tunuri la colțuri, cu 4 plăci mari de bronz pe care erau inscripții cu luptele ce le-au dat, cu o coloană de bronz la vârf cu semilună și cruce – 70000 lei;

2. **Împrejmuirea de scânduri de la Cimitirul Sf. Constantin** – 84000 lei; 5 trăsură cu poclete, 1 docar, 4 căruțe, 6 cai, reclamă Serviciul de salubritate, în valoare de 73570 lei;

3. **Grădina publică:** 240 brazi de 2-3 m înălțime, 120 salcâmi, 40 plante exotice de seră, 90 de bănci complet distruse;

4. **Grădina Monument:** 6000 salcâmi, 1600 diferiți arbori de pepinieră, 330 brazi de 2-3 m, 200 tuja, 120 bănci complet distruse, 119650 lei etc.

* **la 8 dec. 1920**, o expertiză înaintată Comisiei I de Judecată de pe lângă Trib. Br., indică **23 329 556,68 lei**, la care se adaugă **1 035 682,35 lei** (în sarcina Statului sau a Primăriei).

Primăria nu a primit nici o despăgubire!

Nici cetățenii!

La 18 nov. 1918, încep reclamațiunile la Primărie din partea celor care au suferit pagube în timpul ocupațiunii.

Astfel, un tablou cu rechizițiile din perioada 5 ianuarie-noiembrie 1917, cu rubricile: data, nume obiect, preț, totalizează 975 069,75 lei (**Dosar 97/1916**).

Sunt bonuri de rechiziții, neachitate (621 file), cu sume insignifiante (Gr. Bezanoff - una canapea puțin uzată, 120 lei) sau de zeci și sute de mii: Soc. „Forestiera”- Fabrică de cherestea-167 727, 50 lei; inventar 14 martie 1917, **averea moșiei Gurguieti-com. Latinu**, a fraților Maria și Filip Apostol, 232 articole: 250 ha însămânțate în rădăcină de grâu, 2 vagoane mazăre, un vagon fasole și 3 vagoane orz, toate de sămânță;

»»»»»»»»»»»»»»»» *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*
str. Plevnei, sustrăgând bunuri în valoare de 33000 lei. **Bulgarii au avut o purtare nemaipomenit de brutală, cerând să se instaleze și steag bulgăresc, deoarece țara e sub ocupație.** Atitudini dușmănoase și nedemne au avut și nemții și turcii, intrați a treia zi.

A urmat rechiziționarea bărbaților, și chiar a femeilor, supuși la munci grele, trimiși sub escortă la facerea tranșelor. Trăsurile și căruțele, la dispoziția lor. Era ridicată lumea fără nici o distincție, luându-se pentru curățarea zăpezii magistrați, profesori, avocați, funcționari.

Pe 7/20 ianuarie 1917, sub pretext inventat, Primăria a fost amendată cu 50000 lei, achitați la 28 ianuarie.

Zilnic, 1-3 ordonanțe cu diferite dispoziții samavolnicești, contravenientul fiind pedepsit pentru cea mai mică abatere cu amendă, închisoare sau chiar cu moartea.

Ofițerii nemți solicitau zilnic obiecte de lux, pianе și blănuri. A fost rechiziționată toată pânzăria din oraș pentru facerea de halate albe și capișoane pentru trupele de pe front spre a nu fi observate pe zăpadă. Zilnic se solicitau cantități însemnate de vin, șampanie și altele pentru cazinourile din oraș și trupele de pe front.

Poliția de câmp a arestat în primul rând agenții Brigăzii de siguranță, directorul Arestului preventiv etc. pentru pretexte închipuite. Zilnic, amenzi de 3-4000 lei.

Comerțul a fost oprit, comunicația cu comunele din județ întreruptă; toate cerealele din magaziiile din port rechiziționate.

Nu știau ce să mai inventeze, toate vexațiunile.

Primăria cu toate serviciile, organe de execuție. Serviciu special de rechiziții.

A luat toate terenurile, inclusiv islazul, care aducea un venit de 130000 lei anual.

Populația suferea de lipsa de pâine și de mălai - de carne și pește nu mai e discuție -, cât și de singurul aliment

ce ar mai fi rămas, zarzavatul. Numai armata, supușii lor și evreii erau îndestulați din abundență cu toate cele necesare, iar populația pur românească răbda de foame. Au rechiziționat toate obiectele de pescărie.

Populația, în tot timpul ocupației, a stat în întuneric, căci petrol nu s-a dat iar becurile electrice au fost ridicate; numai cazinourile și camerele ocupate de ei erau luminate toată noaptea.

Au rechiziționat cai și boii, de la persoanele particulare și de la serviciile administrației.

Au transformat localurile de școli în grajduri, cursurile fiind întrerupte aproape doi ani. Școlile lor însă și cele evreiești din oras au functionat regulat.

Magaziile de cereale din port au fost transformate în grajduri și ocupate de caii trupelor nemțești și turcești. Devastate de scânduri, distruse în întregime; lemnăria furată și vândută de nemți și de turci.

La zece zile după ocupație, pe 22 ianuarie, ordin de procurare a 15000 de pături...

În câteva luni în 1917, numai imprimatele pentru armată
- 13000 lei.

Primăria obligată să plătească lunar lefurile personalului administrației și a funcționarilor civili evrei de pe la diferite instituții germane ale armatei.

Plătea ziarul, care aducea cele mai mari injurii și batjocoriri armatei, guvernului și poporului român. Introdusesese obligativitatea abonamentelor.

Ordonase achiziții de materiale impracticabile: săpun de rufe de zeci de mii de lei; 70 vagoane mangal de 65000 lei, nevândut, praf și de proastă calitate.

Au rechiziționat arămăria, clopotele bisericilor. Au dezvelit și ridicat arama de pe acoperișul castelului de apă și de pe biserica Sf. Apostoli Petru și Pavel.

Au rechiziționat plumbul, cositorul și zincul; ceara și parafina; toată lemnăria.

Recapitularia

Descrierea celor doi ani de ocupație s-a vrut una obiectivă, întemeiată pe documente de arhivă și mărturii scriptice ale unor trăitori ai evenimentelor: C. Bacalbașa, memorialist și ziarist - *Capitala sub ocupația dușmanului. 1916-1918*, publicată în 1922, și N. Petrovici, avocat, viceprimar în anii zgrăviți - *Brăila sub Ocupațiune. 23 Decembrie 1916 – 10 Noembrie 1918*, editată în 1939, după 20 de ani de la ocupație, pe studiul fondurilor arhivistice ale Primăriei și Prefecturii și, mai ales, pe studiul colecției ziarului ocupanților, *Donau-Armée-Zeitung, 1917-1918* de la Biblioteca Județeană „Panaite Istrati” (pe hârtie și CD), faptele fiind coroborate cu datele din lucrările *Istoria războiului pentru întregirea României. 1916-1919* de C. Kirilescu și tratatul de *Istoria Românilor*, vol. VII, tom II, 2003.

Neputând răspunde la întrebarea dacă ocupațiunea germană a fost cea mai aspră dintre toate ocupațiunile anterioare (v. mai sus, prezentarea ocupării Principatelor în timpul războiului Crimeei), amintim concluzia lui N. Petrovici, p. 179: *Toate lipsurile de care a suferit populațiunea civilă din teritoriul ocupat sunt o consecință inevitabilă a stării de război, oricare ar fi fost inamicul ocupant (...) De altfel, este cunoscut că germanii sunt un popor aspru chiar în țara lor, cu propriii lor supuși și nu trebuie să ne mire prea mult că s-au purtat aspru cu noi, populația civilă, ca inamici.*

Vorbind doar despre *lipsuri* și *asprime*, N. Petrovici pare a absolvi pe germani de regimul instituit, contrazicându-și afirmațiile reproduse de-a lungul lucrării noastre, cum ar fi: **Înfometarea populațiunii, hrănită în așa fel numai ca să nu moară de foame (p.79); Pe când populațiunea civilă ducea o viață de câine, armata de ocupațiune și de pe frontul lor**

nu ducea lipsă de nimic (p.86); Una din constrângerile cele mai neumane la care a fost supusă populațiunea civilă erau muncile obligatorii (p. 111). Și seria aprecierelor de această natură ar putea continua.

Veniți la noi cu reputația unor iscusiți oameni de administrație, oameni de ordine și cu regulă în toate, **germanii n-au înțeles că orice măsură administrativă impusă e considerată o constrângere, deci ca o atingere a libertății și a demnității omenești iar însoțirea lor de sancțiuni umilitoare, de amenzi mari și închisoare, făcea ca acestea să fie privite ca niște atentate la libertate**, concluziona C. Bacalbașa în op. cit, la p.125.

Ordonanțele, în marea lor majoritate, aveau drept scop spoliatiunea populației ocupate. Au fost însă și ordonanțe raționale, judicioase, care vizau însă reglementările viitoarei provincii ocupate de germani (așa cum sperau!), la fel ca și în cazul Regulamentului Organic, prima constituție a Țărilor Române, care pregătea anexarea Țărilor Române la Imperiul țarist.

Au dat atențiune sănătății populației orașului, pentru a nu fi și ei molipsiți de vreo epidemie. Lipsa dovezii de despăduchiery sau de inoculare contra holerii atrăgea amenzi și suspendarea cartelei de pâine, deprinderile de curățenie născându-se din frică, din constrângere, prin sancțiuni.

[C. Bacalbașa, în cap. **Măsurile administrative bune**, p. 197, enumera: 1. măturatul, udatul și curățatul de zăpadă a trotuarelor, 2. cultivarea legumelor pe terenurile virane, curți și grădini; 3. transformarea fructelor în marmeladă; 4. utilizarea castanelor sălbatice de la castanii de pe pe bulevarde în industrii; 5. au interzis să se mănânce cartofii prea noi; puii, viței și mieii prea tineri, lăsând aceste produse să ajungă la maturitate.]

Spiritul de ordine și de supunere la legi și măsuri administrative avea la bază frica, teama de pedeapsă, inclusă în ordonante și aplicată imediat.

După război, deprinderile au fost uitate, deoarece *noi, românii, suntem un popor al libertății și nedisciplinei nemărginite și nu putem digera severitatea și asperitățile sistemului de administrație german: de aceea, am vărsat baia cu copilul cu tot* (Sunt nemții dușmanii noștri ? de Dr. M. Tbs. /Taubes-Brăila, unul dintre cei 3-4 colaboratori incidentali ai ziarului german scos de M. Rolla), revenind la vechile obiceiuri oriental-balcanice.

De aceea, utilizarea termenului de **robie**, departe de a fi exagerată sau prea drastică, corespunde *stării de dependență politică, socială și economică* (DEX) în care s-a aflat România sub ocupația germană, lipsită de orice drepturi și de orice libertate, definită în Larousse drept I. **absence d'entrave** - *absența piedicii, obstacolului* și II. **absence de contrainte** - *absența constrângerii*, dar și ca *attitude de qqn qui n'est dominé par la peur, la gêne, les préjugés* - *atitudine a celui nedominat de frică, sfială, prejudecăți*.

Or, *dacă libertate un e, nimic un e...*

Bibliografie selectivă

xxx - *Activitatea Comitetelor de Construcțiune din județul Brăila în anii 1922-1923*, Brăila, Tipografia românească, 1924

xxx – *Documente privind istoria orașului Brăila 1831-1918*, București, 1975

xxx – *Istoria Românilor*, vol. VII, tom II, București, Editura Enciclopedică, 2003

Bacalbașa, Const., *Capitala sub ocupația dușmanului. 1916-1918*, Tiparul Institutului de Arte Grafice. Marea Fabrică “Ancora”. A. Micu Alcalay & L. Calafatescu, 1922, Brăila

Buculei, Toader, *Istoria modernă a orașului Brăila*, Editura Centrului de Creație, Brăila, 2008

Duca, I.G., *Memorii II, Neutralitatea, Partea a II-a (1915-1916)*, Ediție de Stelian Neagoe, Editura Helicon, 1993, Timișoara

Duca, I.G., *Memorii III, Războiul, Partea I (1916-1917)*, Ediție de Stelian Neagoe, Editura Machiavelli, București, 1994

Duca, I.G., *Memorii IV, Războiul, Partea a II-a (1917-1919)*, Ediție de Stelian Neagoe, Editura Machiavelli, București, 1994

Giurescu, Constantin C., *Istoricul orașului Brăila din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Editura științifică, București, 1968

Kirițescu, Const., *Istoria războiului pentru întregirea României. 1916-1919*, Ediția a II-a refăcută în întregime și mult adăugită în 3 volume, *Volumul III*, Editura Casei Școalelor, București, Atelierul « Cartea Românească »

Ionașcu, P. Gr., *Labirintul morții. Roman trăit în anii*

1917-1918, Editura Marea Fabrică “Ancora”, Brăila, 1919 [**De atașat la dosarul crimelor germane**-adnotare pe p. 2]

Munteanu, Paul, *Dicționar cronologic al istoriei românilor. Epoca modernă (1821-1918)*, Editura Proilavia, Brăila, 2013

Petrovici, Nicolae, Avocat. Fost Primar al Municipiului. Decan al Baroului Brăila, *Brăila sub Ocupațiune. 23 Decembrie 1916 – 10 Noembrie 1918*, Tipografia Românească, Brăila, 1939

Poppa, Ionel, *Eroismul polițistului român – executarea comisarului Alexandru Popovici din Brăila în anul 1917 – solemnitatea din 1936 și comemorarea din iulie 1937*, Editura Tiparul, Brăila, 1937

Valjan, Ion [Ion Al. Vasilescu - Valjan, 1881-1960, avocat, absolvent al *Lic. Nicolae Bălcescu*, promoția 1900], *Cu glasul timpului. Amintiri*, Editura Humanitas, București, 2013.

Vasiliu, Mircea, *Ape tulburi*, Muzeul Brăilei-Editura Istros, Brăila, 2011

Semilian, S., *Presa brăileană sub ocupație*, în *Analele Brăilei*, anul III, Nr. 3-4, iulie-decembrie, 1931

Stănescu, Manuel, *Bucureștiul sub ocupație germană*, în *Historia special*, nr.16 / septembrie 2016

xxx - Colecția ziarului *Donau-Armée-Zeitung*, 1917-1918 de la Biblioteca Județeană „Panait Istrati” (pe hârtie și CD)

xxx – DJBAN (Direcția Județeană Brăila a Arhivelor Naționale):

1) Fond Prefectura jud. Brăila, inventar nr. 7

2) Fond Primăria mun. Brăila, inventar nr. 2 (peste o sută de dosare, cu sute de file, majoritatea între 500-800, recordul deținându-l dosarul 69/1916, *Correspondența cu ocuparea orașului de către trupele germane...*, cu 972 file. Menționez că toate aceste dosare sunt înregistrate pe anul **1916**.)

SUMAR

Un Crăciun îndoliat	5
Alimentația în timpul ocupației	33
A) Pâinea noastră cea de toate zilele.....	40
B) Recensământul / sechestrarea vitelor și...alimentația ocupanților	50
C) Scumpetea traiului	69
Rechizițiile a tot și a toate	82
Problema refugiaților	97
Evidența supușilor Antantei	103
Rechiziții la muncă / Angajări.....	115
Starea de sănătate	121
Măsuri edilitare	135
Școlile - spitale de răniți. Încercări de redeschidere	149
Presa – organ de propagandă	156
Arta ca mijloc de propagandă	169
Starea de spirit antigermană.....	178
Execuțiile – problemă cotidiană.....	192
De ce robie?	207
Bibliografie	244

Cărți dedicate Brăilei

- * **Monografia Învățământului economic brăilean. 1871-1971** - Brăila, 1971, în colaborare
- * **Brăila** - Editura Sport-Turism, București, 1984
- * **Bărăgan - Câmpia Soarelui** - Editura Albatros, București, 1987
- * **Cartea Dunării** - Editura Sapiens, Brăila, 1997
- * **Din vadurile Chiralinei. Antologie de literatură contemporană brăileană, vol. I, Proză și dramaturgie** - Editura Ex Libris, Brăila, 2005
- * **Stradele Brăilei, I** - Editura Ex Libris, Brăila, 2005
- * **Teatrul Maria Filotti. Premierele așa cum au fost. 1973-2003** - Editura Ex Libris, Brăila, 2006
- * **Povestea unei străzi. Regala** - Editura Ex Libris, Brăila, 2006
- * **Piața Traian. Emblema Brăilei moderne** - Editura Ex Libris, Brăila, 2007
- * **Stradele Brăilei, II** - Editura Ex Libris, Brăila, 2009
- * **Teatrul Maria Filotti. Perspectivă monografică. 1949-2009** - Editura Edmunt, Brăila, 2009
- * **Brăila. Studiu monografic** - Editura Proilavia, Brăila, 2009
- * **Școala Populară de Arte Vespasian Lungu, 1951-2011** - Monografie. Editura Proilavia, Brăila, 2011
- * **La început a fost Islazul... Istoria cartierelor Brăilei: Comorofca, Băligoși, Brăilița, Pisc, Nedelcu Chercea, Radu Negru** - Editura Ex Libris, Brăila, 2011

* **Nume de sate din județul Brăila** - Editura Proilavia, Brăila, 2012

* **Monografia Colegiului Economic „Ion Ghica”, Brăila** - Ediția a IV-a, coordonator, Editura Danubius, Brăila, 2012

* **Lacul Sărat. Istoricul stațiunii** - Editura Ex Libris, Brăila, 2012

* **Galeria oamenilor politici brăileni de la începuturi și până în zilele noastre** - Editura Proilavia, Brăila, 2012

* **Portul Brăila. Mărire și decădere** - Editura Proilavia, Brăila

* **Mihail Sebastian și Brăila** - Editura Proilavia, Brăila, 2014

* **Brăila acum o sută de ani – 1915**, Editura Proilavia, Brăila, 2014

* **Monografia rușilor lipoveni din Brăila. Pescuitul, activitate tradițională** - Editura Proilavia, Brăila, 2015

* **Aleiul Cuza și alte monumente. O istorie ilustrată**, Editura Proilavia, Brăila, 2015

* **Monumentele istorice ale orașului Brăila. O istorie ilustrată**, Editura Proilavia, Brăila, 2016